



ปฏิรูปประเทศไทย ร่วมคิด ร่วมใจ สร้างไทยไปด้วยกัน



วารสาร
เศรษฐกิจและสังคม

การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

"ขจัดอุปสรรคในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ผักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม นำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน"



Quick-Win โครงการ/กิจกรรม
ที่ดำเนินการได้ทันที



Flagship โครงการ/กิจกรรม
ที่ส่งผลอย่างมีนัยยะสำคัญ



โครงการ/กิจกรรมตามแผน
การปฏิรูปนอกเหนือจากที่กล่าว



การจัดทำกฎหมายใหม่

แก้จน

เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย

1. ไม่มีค่า ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูง
ในกิจกรรมสิทธิเพื่อการออม และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
2. จัดกองทุนสร้างผู้นำชุมชน (SIF)
3. ที่ดินแปลงใหญ่

แก้เหลื่อมล้ำ

สร้างความเสมอภาคเท่าเทียม

1. สำนักงานบูรณาการลดความเหลื่อมล้ำ
2. โครงการพัฒนารูปแบบบริการ (Service Model) ในคลินิกหมอครอบครัว

แก้โกง

สร้างความโปร่งใส

ผนัระวัง สร้างความโปร่งใส โดยนำเทคโนโลยี
เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐ
ให้อำนาจภาคประชาชนต่อด้านการทุจริต



มีส่วนร่วม

ในการปกครอง

1. สร้างจิตอาสาพัฒนาการเมือง อาทิ ในกลุ่มนักเรียน
นักศึกษา อบรมครูผู้สอน/สร้างหลักสูตรและ
สื่อการสอนเกี่ยวกับการเมือง
การปกครองในระดับประชาธิปไตย
2. สถาปนาพรรครัฐท้องถิ่น

ปฏิรูปราชการ เพื่อประชาชน

1. Big Data ภาครัฐ: พัฒนาและให้บริการแพลตฟอร์มสำหรับ
จัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ของภาครัฐ
2. ทบทวนกฎหมายล้าสมัย

สร้างอนาคตไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

1. ส่งเสริม Start-up
2. โซลาร์รูฟท็อป: ซื้อขายไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟได้อย่างเสรี
3. การจัดการแรงจูงใจในสื่อมวลชนและบนสื่อดิจิทัล
4. เครือข่ายป่าชุมชน: ฝึกอาชีพป่าชุมชนชาติ
:พัฒนาเครือข่ายป่าชุมชนต้นแบบ ฝึกอาชีพป่าชุมชนชาติ

SUCCESS





บทบรรณาธิการ

ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานาน ซึ่งการปฏิรูปประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น สังคมมีความเหลื่อมล้ำน้อยลง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ 13 คณะ เพื่อวางแผนการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยขจัดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เห็นควรเผยแพร่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน ทั้งแนวทางการปฏิรูปและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เกิดความตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

วารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้ ได้นำเสนอประเด็นสำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดย 11 ด้านแรกได้ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ที่ผ่านมา ส่วนการปฏิรูปด้านการศึกษาแม้จะยังอยู่ระหว่างการจัดทำ แต่ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปที่ชัดเจนแล้ว สำหรับด้านตำรวจอยู่ระหว่างดำเนินการ โดยเนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วยบทสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายภาครัฐผู้บริหารสช.และผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่ **ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล** รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี **ดร.ปรเมธี วิมลศิริ** เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบทสัมภาษณ์ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ พร้อมบทความเกี่ยวกับความเป็นมาเป้าหมาย และความก้าวหน้าการดำเนินงานของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สารต่าง ๆ ในวารสารฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนไทย ซึ่งเป็นพลังสำคัญที่สามารถมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) สู่การสร้างสังคมไทยที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตลอดไป

ที่ปรึกษาและกองบรรณาธิการ

เลขาธิการฯ

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ

รองเลขาธิการฯ

นางชุดินาฏ วงศ์สุบรรณ
ดร.ปัทมา เชียรวิชัยกุล
นายมนตรี บุญพาณิชย์
นายดนุชา พิทยานันท์
ดร.วิษณุยุทธ บุญจิต

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

นางสาวจินางค์กูร โจนนันต์
ดร.ปิยนุช วุฒิสอน
นางธิดา พัชธรธรรม
นายเอนก มีมงคล
นายวิโรจน์ นรารักษ์
นางพัชรินทร์ ศรีพนนิคม

รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

นางจุฬิพร บุญมาลิก
ดร.มารยาท สมุทรสาคร
นางสาวกัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง

บรรณาธิการ

นายมนตรี บุญพาณิชย์

รองบรรณาธิการ

นางสาวกัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง

กองบรรณาธิการ

นางจันทร์ทิพย์ ปาละนันท์
นางสาวช่อผกา แก้วใหญ่
นางสาวพุดธิดา เชี่ยวชาญพานิชย์
นางสาววิวรรณ เลียดทอง
นายคมสัน วรวิวัฒน์
นางสาววันทนี สุขรัตน์
นายธนาพงศ์ มงคลวรารณ
นางสาวปรานี ขวัญเกิด
นางสาวเมธิตา วงษ์ภักดิ์
นายอมรเทพ ศรีประเสริฐ

ฝ่ายจัดการ

นางสาวพัชนี นิยมจันทร์

ออกแบบและพิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

ภาพประกอบ

เว็บไซต์ google

สารบัญ

บทสัมภาษณ์พิเศษ

4



ปฏิรูปประเทศไทย
ร่วมคิด ร่วมใจ
สร้างไทยไปด้วยกัน

.....
ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล
รัฐมนตรีประจำ
สำนักนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการขับเคลื่อน
การปฏิรูปประเทศ

14



ปฏิรูปประเทศ :
ความเปลี่ยนแปลง
เพื่อศักยภาพและ
อนาคตประเทศไทย

.....
ดร.ปรเมธี วิมลศิริ
เลขาธิการคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

บทความ



23

สภาพัฒน์
กับการปฏิรูปประเทศ

การปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ



41 ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

33 ด้านการเมือง



49 ด้านกฎหมาย





55 ด้านกระบวนการยุติธรรม

61 ด้านเศรษฐกิจ



69 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

77 ด้านสาธารณสุข



85 ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

93 ด้านสังคม



101 ด้านพลังงาน

109 ด้านการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบ



115 ด้านการศึกษา

“ปฏิรูปประเทศไทย” ร่วมคิด ร่วมใจ “สร้างไทยไปด้วยกัน”

ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มแรก โดยได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และปัจจุบันได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และกรรมการในคณะกรรมการที่สำคัญ อาทิ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ในช่วงที่ผ่านมา ท่านเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอย่างเข้มข้น มุ่งมั่นขจัดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การปฏิรูปประเทศเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยท่านได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดังนี้

ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ



ทำไมจึงต้องปฏิรูปประเทศไทย

อดีตประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปรับเปลี่ยน สร้าง และยกเลิกหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งนับเป็นการพลิกโฉมประเทศครั้งใหญ่และสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ ที่เป็นรากฐานของการพัฒนาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อถึงยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วถึงเวลาแล้วหรือยังที่ไทยต้องปฏิรูปครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

ทำไมต้องปฏิรูป การปฏิรูปสำคัญอย่างไร เป็นคำถามที่เป็นหัวข้อสนทนาในช่วงปลายปี 2560 ที่ผ่านมา ซึ่งมีคำตอบโดยสรุปที่ประจักษ์ชัดในสังคมไทยคือ ปัญหาสองมาตรฐาน ความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียม และที่น่าเศร้าใจคือ **ประเทศไทยกำลังเป็น “โรคตางโหมย” โดยไม่รู้ตัว คือ หัวโต พุงโล กันบอด แขนขาลีบ ขนบพออนแอทุกภูมิภาค เหลือแต่คนแก่และเด็ก มีแต่หนี้สิน** และนับวันยิ่งจะอยู่อย่างลำบากมากขึ้น นอกจากนี้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การส่งออกที่ยังชะลอตัว โดยเฉพาะการส่งออกข้าว และขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง ปัญหาทางการศึกษาที่ผลการเรียนการสอนของประเทศต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนับเป็นสัญญาณอันตราย อีกทั้งปัญหาอื่นๆ อีกมากที่สะท้อนว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงประเทศครั้งใหญ่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 257 และ 259 ได้กำหนดให้ทำการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมดุลประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปกครองประเทศ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งในช่วงเดือนกรกฎาคม 2560 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ในราชกิจจานุเบกษา และต่อมาในเดือนสิงหาคม 2560 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน 11 คณะเพิ่มเติมจากเดิมที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) ก่อนหน้าแล้ว





คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ 11 คณะ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย จนสามารถจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศเสร็จเรียบร้อยทั้ง 11 ด้าน และประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศทำอะไรบ้าง

การจะผลักดันแผนการปฏิรูปประเทศไปสู่การปฏิบัติ รัฐบาลได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยจัดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการที่คณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีได้สั่งการไว้ คือ การจัดลำดับกิจกรรมในประเด็นปฏิรูปด้านต่าง ๆ ที่สำคัญเร่งด่วน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในวงกว้าง แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐเป็นลำดับแรก และนำกิจกรรมปฏิรูปดังกล่าวมาขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป



คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ประชุมหารือและกำหนดภาพรวม เป้าหมาย และผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูปรวม 133 ประเด็น โดยมี 482 กิจกรรมและครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบการจัดลำดับความสำคัญ โดยแบ่งกิจกรรม/โครงการตามแผนการปฏิรูปตามความจำเป็นเร่งด่วนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กิจกรรม/โครงการที่สามารถดำเนินการได้ทันที (Quick-win) คือ กิจกรรม/โครงการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน สามารถดำเนินการและเห็นผลเป็นรูปธรรมได้ในระยะเวลา 2-3 เดือน โดยรวมประมาณ 30 เรื่อง เพื่อกำหนดเป้าหมายให้คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ช่วยประสานกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในการผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

2. กิจกรรม/โครงการปฏิรูปที่สำคัญ (Flagship) คือ กิจกรรม/โครงการที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิรูปประเทศ โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง 11 คณะได้คัดเลือกไว้ด้านละประมาณ 10 กิจกรรม/โครงการ รวมประมาณ 110 กิจกรรม/โครงการ

3. กิจกรรมตามแผนการปฏิรูปประเทศอื่น ๆ กิจกรรม/โครงการนอกเหนือจากข้างต้น โดยกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำความสอดคล้องและเชื่อมโยงระหว่างการทำงานของหน่วยงานในช่วงที่ผ่านมา และแผนการดำเนินงานของหน่วยงานในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) กับแผนการปฏิรูปประเทศ

4. กฎหมายที่ต้องจัดทำใหม่ ประมาณ 80 เรื่อง โดยคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายเร่งด่วนจะเป็นผู้ดำเนินการในส่วนของกฎหมายที่ไม่มีเจ้าภาพดำเนินการ

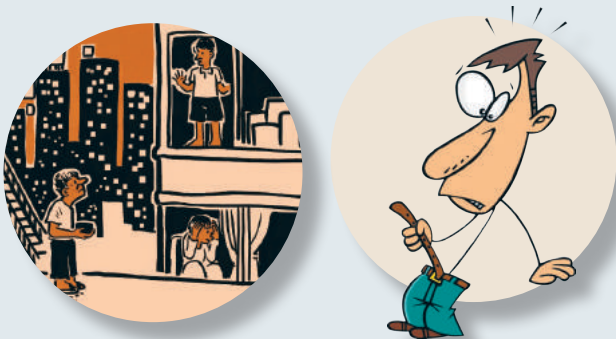
สำหรับกลไกการทำงาน คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศจะได้ดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ คณะทำงานพิเศษระดับกระทรวงและหน่วยงานรับผิดชอบกิจกรรม/โครงการที่ได้จัดลำดับความสำคัญไว้เพื่อขับเคลื่อน ประสาน ขจัดอุปสรรคในการดำเนินการให้กิจกรรม/โครงการสำเร็จเห็นผลเป็นรูปธรรม และเกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

Quick-win... เร่งรัดโครงการปฏิรูปที่ประชาชนต้องการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ได้กำหนดประเด็นเพื่อใช้ในการสร้างการรับรู้และเร่งรัดขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่ประชาชนต้องการ ได้แก่

1. การแก้จน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย โดยเร่งรัดกฎหมายการปลูกและตัดไม้มีค่า เพื่อส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงให้เป็นการออมรูปแบบหนึ่ง การจัดตั้งกองทุนสร้างผู้นำชุมชน และการจัดการที่ดินแปลงใหญ่เพื่อการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การมีอาชีพแหล่งทำกินที่เหมาะสมให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้

2. การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ โดยนอกจากตั้งสำนักงานบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ยังมี**โครงการพัฒนารูปแบบบริการ (Service Model) ในคลินิกครอบครัว เพื่อสร้างสวัสดิการที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นกับประชาชน** เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ และส่งเสริมการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีการช่วยเหลือทางกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบภาษี และการถือครองทรัพย์สิน



เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมมากขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนจะได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง

3. การแก้ไข เพื่อเป็นรากฐานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งการป้องปรามการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐ และเร่งรัดการดำเนินคดีการทุจริตมิชอบ โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สร้างความโปร่งใส โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐ เช่น การใช้แอปพลิเคชันแจ้งเบาะแสการทุจริตในภาครัฐ และเพิ่มอำนาจให้กับภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตในโครงการ Watch Dog สำหรับให้ประชาชนรายงานพฤติกรรมทุจริตแบบออนไลน์ การแก้ไขพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้เข้าถึงได้ง่ายและตรวจสอบได้ดีขึ้น การทำรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และการเชื่อมโยงระบบสวัสดิการของรัฐ

4. การปฏิรูประบบราชการเพื่อประชาชน โดยเร่งรัดการใช้ Big Data ภาครัฐ พัฒนาและให้บริการแพลตฟอร์มสำหรับจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ของภาครัฐ และทบทวนกฎหมายล้าสมัย เพื่อให้ประชาชนสามารถได้รับบริการจากรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐจะเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ



และความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลาย โดยเฉพาะการให้ข้อมูลและความช่วยเหลือจากภาครัฐ ทั้งในกรณีปกติและกรณีฉุกเฉิน โดยไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินความจำเป็น กระบวนการขออนุมัติ/อนุญาตจะได้รับการปรับปรุงเข้าสู่การจัดบริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านช่องทางดิจิทัลและศูนย์บริการร่วม เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการประชาชน



5. การสร้างการมีส่วนร่วมในการปกครองเพื่อส่งเสริมสังคมประชาธิปไตย ได้แก่ การสร้างจิตอาสาพัฒนาเมือง การตั้งสภาประชาธิปไตยท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเริ่มต้นตั้งแต่วัยเรียนที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนประชาธิปไตย รวมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ยอมรับในกฎกติกา เสรีภาพส่วนบุคคลที่ต้องอยู่บนความรับผิดชอบต่อสังคม และการแก้ไขปัญหา



ความขัดแย้งที่เกิดในสังคมโดยสันติวิธี รวมถึงการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับ

6. การสร้างอนาคตไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยเน้นการส่งเสริมสตาร์ทอัพ เสรีได้อย่างเสรี การจัดสรรองค์ในสื่อสารมวลชนและสื่อดิจิทัล สร้างเครือข่ายภาคประชาชน และ **เร่งรัดโครงการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (อีอีซี) รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพอุตสาหกรรมหลักของประเทศ** ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ และอุตสาหกรรมอาหาร รวมทั้งการสร้างฐานอุตสาหกรรมใหม่ที่เป็นการต่อยอดจากฐานอุตสาหกรรมเดิม อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมสุขภาพ เป็นต้น

เร่งขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ



Quick-Win

โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการได้ทันที

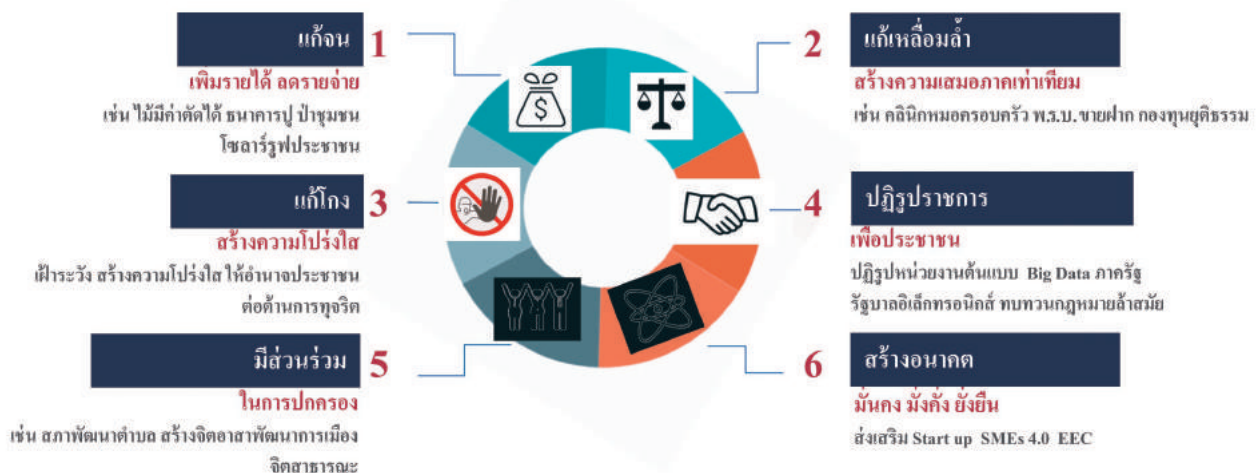


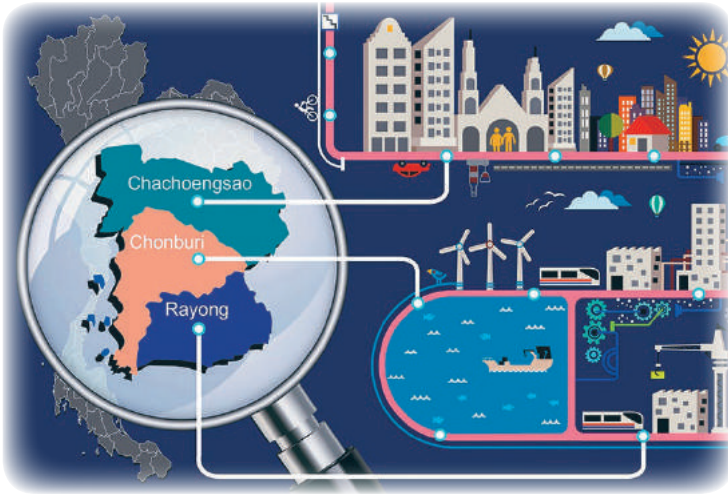
Flagship

โครงการ/กิจกรรมที่ส่งผลกระทบในระยะสำคัญ



การจัดทำกฎหมายใหม่





ยุทธศาสตร์ชาติเป้าหมายระยะยาว ที่ต้องร่วมก้าวไปให้ถึง

ในขณะเดียวกันต้องมียุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประเทศสามารถที่จะก้าวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความมั่นคง (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ทั้งนี้ การเสนอร่าง พ.ร.บ. งบประมาณการดำเนินการ/โครงการต่าง ๆ ตามประเด็นการปฏิรูป จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ หลังจากนั้นจะมีกระบวนการติดตามเรื่องการดำเนินการต่าง ๆ ตาม พ.ร.บ. ยุทธศาสตร์ชาติ มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งแผนแม่บทนี้มีสภาพบังคับใช้เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ **ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นกรอบกว้าง ๆ แต่แผนแม่บทมีเป้าหมาย/โครงการต่าง ๆ** เช่น โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC: Eastern Economic Corridor) เน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โครงการสำคัญ ๆ จะถูกระบุไว้ในแผนแม่บท และแผนแม่บทต้องมีเป้าหมาย เช่น ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วใน 20 ปี ประชาชนมีรายได้ 15,000 เหรียญ/คน/ปี ภายใน 20 ปี และปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำลดลง เป็นต้น

สู่จุดหมาย... ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูง

การปฏิรูปไม่ใช่เรื่องที่เพิ่งเริ่มต้นคิดหรือเพิ่งเริ่มต้นทำ ดังจะเห็นว่า 4 ปีที่ผ่านมาได้มีการดำเนินกิจกรรม/โครงการอยู่พอสมควร เช่น มีโครงการเพื่อประชาชน เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างรายได้ และเป้าหมายที่หลายคนคาดหวังไว้คือ **ประเทศไทยต้องเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า ต้องเป็นประเทศรายได้สูง** แต่รายได้จะสูงได้อย่างไร เมื่อประชากรกว่า 20 ล้านคนมีรายได้ 2,000 บาทต่อเดือน หรือประมาณ 24,000 บาท/

คน/ปี คงเป็นไปได้ยากมาก

ที่ไทยจะเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เพราะประเทศพัฒนาแล้ว

ต้องมีรายได้ 15,000 ดอลลาร์/หัว/ปี หรือประมาณ 450,000

บาท/คน/ปี ไทยจึงต้องยกระดับ

รายได้ของประชากรทั้งประเทศ ต้องลงไปตอบโจทย์ฐานล่างซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นประชาชนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งขณะนี้ **ภาคการเกษตรกำลังอยู่ในจุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ คือเป็นพื้นที่ที่กำลังผลิตสินค้าทางการเกษตรให้กับโลก จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ รวมถึงการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนา** โดยต้องพยายามปรับจากสิ่งที่ได้กำไรน้อยอย่างข้าวไปสู่สินค้าที่ได้กำไรมากขึ้น เช่น ปลุกข้าวพันธุ์เฉพาะ อาทิ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมนิล ฯลฯ หรือโรงงานอ้อยผลิตแบบ Zero Waste คือไม่มีของเสีย และทำกำไรได้สูง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรอยู่ได้



“ไทยจึงต้องยกระดับรายได้ของประชากรทั้งประเทศ ต้องลงไปตอบโจทย์ฐานล่าง ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ”



“ 20 โครงการตัวอย่าง
ที่เป็นรูปธรรมเพื่อแก้ปัญหาที่สำคัญ
ของประเทศไทย โดยเน้นการพัฒนา
เศรษฐกิจฐานราก ”



ปัญหาของการกระจายรายได้ในเมืองไทย สิ่งที่เกิดขึ้นเกิดจากตัวของประชาชนที่เป็นฐานล่างที่มีความไม่เท่าเทียมกัน เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน จึงต้องพึ่งพื่อนั้นระบบ เหล่านี้คือปัญหาหลัก จึงต้องพยายามยกระดับคนฐานล่างขึ้นมาให้เขาสามารถยืนได้ด้วยตัวเอง คือทำให้เขาสามารถหาแหล่งเงินทุนเพื่อทดแทนพื่อนั้นระบบได้ สามารถมีเงินเป็นของตัวเอง และมีรายได้ รวมถึงโอกาสและช่องทางผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น สถาบันการเงินชุมชน เกษตรแปรรูป หนึ่งตำบลหนึ่ง SME เรื่อง OTOP และการท่องเที่ยวชุมชน

ส่วนคนจนในเมืองจำนวนประมาณ 9 ล้านคน ปัญหาจะต่างออกไป ที่ผ่านมารัฐบาลมีโครงการบ้านเอื้ออาทร บ้านประชารัฐ แต่ยังมีคนจนอีกจำนวนมากที่ยังไม่สามารถเข้าถึงได้ **จึงต้องหาทางที่จะทำให้คนจนสามารถมีบ้าน** ซึ่งการมีบ้านจะช่วยให้เขาสามารถตั้งหลักและเริ่มต้นชีวิตได้ และมีสถาบันการเงินชุมชนเพื่อเป็นทางออกช่วยให้หลุดพ้นความยากจนจากการเป็นหนี้ การไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง และการไม่สามารถเข้าถึงอาชีพได้ และสามารถพัฒนาตนเองและครอบครัวให้ก้าวหน้าต่อไปได้

20 โครงการตัวอย่าง... ปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ ได้มีการรวบรวม 20 โครงการตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเพื่อแก้ปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพราะในอดีตประเทศไทยใช้รูปแบบ (Model) การพัฒนาโดยขับเคลื่อนพัฒนาให้คนที่อยู่ข้างบนไปก่อน แล้วค่อย ๆ ไหลเวียนลงไปข้างล่าง (Trigger Down) หมายความว่าข้างบนจะเป็นหัวขบวนนำไปสู่คนที่อยู่ข้างล่างและขบวนถัด ๆ ไป ปรากฏว่าการพัฒนาประเทศในระยะ 50 ปีที่ผ่านมา หัวขบวนเจริญก้าวหน้าไปไกล ขณะที่ฐานรากค่อย ๆ ตามมาอย่างช้า ๆ ทำให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น

ประเทศไทยมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงมายาวนานถึง 50 ปี แต่ชนบทยังอ่อนแอ ประชาชนมีพื่อนั้นระบบ ต้องสูญเสียที่ดิน และนับวันจะลำบากมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงจัดโครงการสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก เน้นการพัฒนาตามลำดับขั้น พัฒนาจากฐานรากขึ้นสู่ระดับบน



“ ต้องพยายามยกระดับ
 ฐานล่างขึ้นมา
 ให้เขาสามารถยืนได้ด้วยตัวเอง ”



โดยเร่งดำเนินการ 20 โครงการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับฐานราก
 ได้แก่

กลุ่มชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย (1) ธนาคารชุมชน (2) สวัสดิการชุมชน (3) วิสาหกิจชุมชน (4) ป่าชุมชน (5) สภาชุมชน (6) กองทุนพัฒนาผู้นำชุมชน **กลุ่มแผ่นดินทอง (เพิ่มรายได้)** ประกอบด้วย (7) เกษตรทฤษฎีใหม่ (8) ไม้มีค่า/ธนาคารต้นไม้ (9) ธนาคารปฐมา (10) ท้องเที่ยวชุมชน (11) Solar ประชาชน (12) ฝ่ายมีชีวิต/การบริหารจัดการน้ำ (13) ปันดาว Smart Farmer (14) วิจัยกินได้ Excellent Center **กลุ่มแก้ทุกข์** ประกอบด้วย (15) ดูแลผู้ป่วยติดเตียง (16) พ.ร.บ. คทช. (คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ) (17) พ.ร.บ. ขยายฝาก (18) โครงการธนาคารที่ดิน (19) บ้านพอเพียง/บ้านมั่นคง (20) ประกันพืชผล

นอกจากนี้ จะมีการปฏิรูปกระทรวงต้นแบบเป็นกระทรวงยุคใหม่ 4.0 มีโครงสร้างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และปรับโครงสร้างกระทรวงให้สอดคล้องกับภารกิจยุคใหม่ ประกอบด้วย กระทรวงอุดมศึกษา วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งเร่งปฏิรูปกฎหมายต่าง ๆ



ແກ້ຈັນ - ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງຈາກຊັ້ນຮາກ (Strength from Bottom) 20 ໂຄງການເພື່ອປະຊາຊົນ



ตั้งเป้าหมายการพัฒนาและก้าวสู่ความสำเร็จ

ในการพัฒนาประเทศต้องมีเป้าหมาย มีแรงบันดาลใจ มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ปรารถนา และดำเนินการให้เกิดความสำเร็จ ในอนาคต การจัดทำแผนแม่บทเป็นการเตรียมการ ใช้เครื่องมือ บริหารเป้าหมายแบบ OKR (Objective & Key Result) ซึ่งเป็นแนวทางบริหารยุคใหม่ โดย Objectives คือเป้าหมายหลัก ขององค์กร ทีม หรือตัวเราเอง ควรเป็นเป้าหมายที่ตั้งไว้สูงที่ อยากทำให้สำเร็จ เป็นภาพใหญ่ขององค์กรที่ต้องการจะเดินไป ส่วน Key Results คือผลลัพธ์ของเป้าหมายที่เราตั้งขึ้น ซึ่งควร จะต้องวัดได้อย่างชัดเจน และควรมีการวัดผลอย่างน้อยไตรมาส ละครั้ง ดังนั้น OKR คือการมีเป้าหมายขององค์กรว่าเราต้องการ ให้องค์กรไปอยู่ที่จุดไหน (Where) ขณะที่ Key Results ในที่นี้ แท้จริงแล้วคือ เราจะทำอะไร และอย่างไร (How) เพื่อให้ไป ถึงจุดหมายที่ตั้งเป้าหมายไว้

กระทรวงต่าง ๆ ต้องมีวัตถุประสงค์ (Objective) ที่ชัดเจน และการเบิกจ่ายงบประมาณเป็น Key Result จริง ๆ จึงควรนำแนวคิดและวิธีบริหารจัดการของภาคเอกชนมาปรับ ใช้กับระบบราชการ ให้ข้าราชการสามารถดูแลประชาชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการสู่เป้าหมายร่วมกัน และบรรลุ วัตถุประสงค์ร่วมกัน ต้องสามารถตอบได้ว่าอีก 15 ปีข้างหน้า ตำแหน่งขององค์กรจะอยู่ตรงไหน เช่นเดียวกันประเทศต้องมี วิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าหมาย (Objective) กระทรวงมีหน้าที่ ให้บริการตาม Objective ถ้าเป้าหมายรวมของประเทศยิ่งชัด เท่าไร การทำงานของทุกคนก็จะชัดเจนเท่านั้น จึงมีความชัดเจน ว่า Key Result ที่ต้องดำเนินการในแต่ละปีคืออะไร



สำหรับกระบวนการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูป ทุกองค์กร ต้องมีหน่วยกลยุทธ์ (Strategic Unit) และหน่วยบริหารการ เปลี่ยนแปลง (Change Management Unit) ที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อดูแลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น **องค์กรที่ดีจะต้อง** **ทุ่มเททรัพยากรส่วนหนึ่งให้กับ Change Management Unit เพื่อพัฒนาองค์กร บริหารจัดการกระบวนการเปลี่ยนแปลง** นำ โครงการต่าง ๆ ไปสู่การดำเนินการ และขับเคลื่อนโครงการสู่การ เปลี่ยนแปลง เช่น การที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไม่ทันสิงคโปร์ และมาเลเซียทำให้ประเทศเหล่านั้นแซงหน้าไทย และประเทศ เวียดนามที่ขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาจจะแซงหน้าประเทศไทยได้ หรือประเทศจีน เมื่อ 30 ปีที่แล้ว รายได้ต่ำกว่าไทย วันนี้รายได้คนจีน สูงกว่า ใช้เทคโนโลยีมากกว่า จึงแซงหน้าไทยไป สรุปคือ เขาเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเรา

“ควรนำแนวคิดและวิธีบริหารจัดการ ของภาคเอกชนมาปรับใช้กับระบบราชการ ให้ข้าราชการสามารถดูแลประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

กลไกขับเคลื่อนการปฏิรูป... เป็นไปอย่างต่อเนื่องสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้จัดให้มีกลไกมาสานต่องานปฏิรูปและยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นระบบที่สามารถติดตามตรวจสอบได้ใน 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 รัฐธรรมนูญกำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องรายงานความคืบหน้าในการปฏิรูปประเทศให้ สศช. รับทราบ เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามมาตรา 280 ของรัฐธรรมนูญและมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้จัดทำรายงานให้คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุก 3 เดือน ซึ่งรัฐธรรมนูญระบุให้รายงาน 3 เรื่อง คือ (1) ผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (2) ประเด็นปัญหา อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้ และ (3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณา ตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติ

ขั้นตอนที่ 3 มีระบบ “eMENSCR” หรือระบบรายงานการติดตามและประเมินผลของยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปที่ สศช. และ “ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ” หรือ NECTEC ได้ร่วมกันวางระบบนี้ให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รองรับการทำงาน เป็นเครื่องมือช่วยหน่วยงานของรัฐสามารถเห็นภาพรวมการดำเนินโครงการแผนงานภายในหน่วยงานและใช้ประโยชน์จากข้อมูลในระบบฯ ในการเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายให้มีทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

ทั้งนี้ หากหน่วยงานใดไม่มีความก้าวหน้าหรือทำงานช้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รัฐมนตรีที่กำกับดูแลและนายกรัฐมนตรีสามารถตรวจสอบความผิดปกติจากระบบได้ทันที จึงสร้างความมั่นใจได้ว่าการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติจะดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง



“ให้ทุกคนที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง
ได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการ
เปลี่ยนแปลงที่แท้จริง

“ร่วมคิด ร่วมใจ สร้างไทยไปด้วยกัน”
อย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

การที่ประเทศไทยจะเปลี่ยนได้นั้น ต้องมาจากทุกคนร่วมมือกัน โดยอาจจะเริ่มจากทำโครงการให้ทุกจังหวัด จัดการประกวดว่าจะปฏิรูปจังหวัดอย่างไร จังหวัดที่ชนะการประกวดจะใช้โครงการดังกล่าวนำร่อง หรือให้แต่ละกระทรวงประกวดแนวคิดว่าจะปฏิรูปกระทรวงอย่างไร และใช้แนวคิดนี้เป็นโครงการนำร่อง โครงการไหนชนะการประกวดจะมีการจัดสรรงบประมาณให้ทุกคนที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง รวมทั้งต้องร่วมกันปลูกฝังเด็กไทย สร้างความดีไปด้วยกัน ความดีไม่มีขายอยากได้ต้องทำเอง ซึ่งจะช่วยให้การปฏิรูปเป็นที่ยอมรับของประชาชน เน้นการมีส่วนร่วม ให้ประชาชนร่วมเขียนกฎหมาย และมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ด้วยการ “ร่วมคิด ร่วมใจ สร้างไทยไปด้วยกัน” อย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

MY HEART
IS SMILING



ปฏิรูปประเทศ : ความเปลี่ยนแปลง เพื่อศักยภาพและ อนาคตประเทศไทย

การปฏิรูปประเทศ ถือเป็นการดำเนินนโยบายที่สำคัญระดับประเทศ และเป็นเรื่องที่ถูกฝ่ายให้ความสนใจอยู่ในขณะนี้ หลายคนอาจมองว่าทำไมต้องมีการปฏิรูปประเทศ และหากมีการปฏิรูปเกิดขึ้นจริงแล้ว คนในประเทศจะได้ประโยชน์อะไร ความเหลื่อมล้ำจะลดลงได้จริงไหม ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ การคอร์รัปชันจะหมดไปหรือไม่ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร และเราจะเดินทางไปถึงจุดหมายของการปฏิรูปได้อย่างไร

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สศช. ซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการกลางของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดยการประสานงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมาย ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องสำคัญที่กำลังจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำพาประเทศก้าวไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

(1 ตุลาคม 2558 - 9 พฤษภาคม 2561)



ทำไมต้องปฏิรูปประเทศ

จุดตั้งต้นของการปฏิรูปครั้งนี้เริ่มจากปี 2557 ที่ประเทศมีปัญหาความแตกแยกอย่างรุนแรงในเรื่องของการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาอื่น ๆ ที่สะสมมานาน จนต้องมีการปฏิวัติ คนไทยหลายภาคส่วนรู้สึกว่าการเมืองเรากำลังถึงจุดวิกฤต ถึงขั้นว่าเกือบจะเป็นรัฐที่ล่มสลาย (Failed State) จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประเทศกลับมาเข้มแข็งและเดินหน้าต่อไปได้



จุดเริ่มของการปฏิรูปประเทศ

ตอนที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เข้ามาบริหารประเทศ มีการตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา และขณะนั้นเห็นว่าประเทศของเราต้องมีการเปลี่ยนแปลง จึงได้ตั้งคณะกรรมการปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ขึ้น ทำหน้าที่ช่วยกันระดมความเห็นและเสนอแนะด้านการปฏิรูปประเทศ ซึ่งภายหลังได้มีการปรับเป็นสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ทั้ง สปช. และ สปท. มีสมาชิกมาจากกลุ่มคนที่หลากหลายที่จะมาช่วยคิดเรื่องการปฏิรูปด้วยความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ให้รอบด้าน และสะท้อนถึงกลุ่มคนหรือผู้แทนต่าง ๆ ของสังคมที่หลากหลายโดยไม่คำนึงว่าเป็นฝ่ายใด ความแตกต่างในเรื่ององค์ประกอบทำให้ได้ความเห็นของคนที่หลากหลาย โดยทั้ง สปช. และ สปท. ได้ทยอยเสนอความเห็นเรื่องการปฏิรูปประเทศไปยังรัฐบาล



นอกจากนี้ ในช่วงเวลาเกือบ 2 ปี ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคงจะเห็นว่าการปฏิรูปประเทศมีหลายด้าน และมีปัญหาสะสมที่ต้องปรับเปลี่ยนในกระบวนการที่ยากง่ายต่างกันอีกมากมาย ไม่ใช่เรื่องที่จะทำเสร็จได้อย่างรวดเร็ว หลายประเทศที่ทำการปฏิรูปประเทศทำกันต่อเนื่องมาหลายสิบปีก็ยังไม่เสร็จสิ้น ดังนั้นในรัฐธรรมนูญจึงระบุเรื่องการปฏิรูปประเทศไว้ว่า หลังจากรัฐบาล คสช. สิ้นสุดและมีการเลือกตั้ง ประเทศยังต้องมีการปฏิรูปต่อไปให้เห็นผลอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการปฏิรูปจะดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลใดเข้ามาบริหารประเทศ โดยคาดหวังว่าการปฏิรูปด้านต่าง ๆ จะเห็นผลในระยะเวลา 5 ปี



กลไกการปฏิรูป : จาก สปช. สปท. ส่งต่อสู่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกาศใช้แล้ว ได้มีการจัดทำกฎหมายรองรับตามรัฐธรรมนูญ คือ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศและการติดตามตรวจสอบประเมินผลไว้ โดยรัฐบาลต้องจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ขึ้น เพื่อทำหน้าที่จัดทำแผนปฏิรูปประเทศตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนั้น กระบวนการปฏิรูปจึงมีการปรับเปลี่ยนจาก สปช. สปท. เป็นคณะกรรมการปฏิรูปตามกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญฯ อีกทั้งได้กำหนดให้ สสช. ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปอีกด้วย

รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ซึ่งกำหนดตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว จำนวน 11 ชุด ได้แก่ (1) ด้านการเมือง (2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (3) ด้านกฎหมาย (4) ด้านกระบวนการยุติธรรม (5) ด้านเศรษฐกิจ (6) ด้านสังคม (7) ด้านสาธารณสุข (8) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (9) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (10) ด้านพลังงาน และ (11) ด้านการปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งจะเห็นว่าทั้ง 11 ชุด ต้องรอให้พระราชบัญญัติฯ ประกาศใช้ก่อนจึงจะเริ่มดำเนินการได้

ส่วนอีก 2 ชุดที่ตั้งขึ้นก่อน คือ ด้านการศึกษา และกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นเรื่องเร่งด่วน เมื่อตั้งขึ้นแล้วให้เริ่มดำเนินการได้ทันทีโดยอิสระในระหว่างที่ยังร่างพระราชบัญญัติฯ อยู่ โดยรัฐธรรมนูญกำหนดเวลาจัดทำแผนปฏิรูปด้านการศึกษาไว้ 2 ปี ด้านตำรวจ 1 ปี ส่วนร่างกฎหมายด้านการปฏิรูป 11 ชุด เนื่องจากเรื่องปฏิรูปได้มีการคิดกันมานานแล้วระดับหนึ่ง จาก สปช.



สปท. จนมาถึงคณะกรรมการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ที่รัฐบาลตั้งขึ้นมา จึงกำหนดช่วงเวลาจัดทำแผนปฏิรูปไว้ค่อนข้างเร็ว รวดเร็ว รวมถึงนำแผนไปปฏิบัติให้ได้ในช่วงเวลาตามพระราชบัญญัติฯ กำหนด ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการในช่วง 5 ปี

สำหรับความก้าวหน้าในขณะนี้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศที่ตั้งขึ้นมา 11 ชุด ได้จัดทำร่างแผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้านเสร็จเรียบร้อยแล้วและเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ พิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศดังกล่าวเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ประชุมรับทราบเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2561 จึงได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกันในชั้นสุดท้ายครบถ้วนตามกระบวนการแล้วเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ต่อจากนี้จะเข้าสู่ขั้นตอนของการปฏิบัติและการขับเคลื่อนการปฏิรูปให้บรรลุผล ซึ่งหากมีความจำเป็นก็สามารถกำหนดและจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกได้ในอนาคต



หลังจากแผนปฏิรูปแล้วเสร็จ คณะกรรมการปฏิรูปยังต้องมีบทบาท หน้าที่ต่อเนื่อง

เมื่อจัดทำแผนปฏิรูปประเทศเสร็จและมีการประกาศใช้ตามกฎหมายรัฐบาลจะเป็นกลไกหลักในการนำแผนปฏิรูปไปปฏิบัติ ส่วนคณะกรรมการปฏิรูปอาจมีบทบาทช่วยรัฐบาลขับเคลื่อนแผน ซึ่งต้องมีการตกลงทำความเข้าใจกัน บางเรื่องอาจจะเป็นเรื่องที่กระทรวงหรือหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบ นำแผนไปปฏิบัติ บางเรื่องคณะกรรมการปฏิรูปอาจจะมีส่วนเข้าไปช่วยทำ หรือขับเคลื่อนกฎหมายบางฉบับ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ส่วนเรื่องที่คณะกรรมการปฏิรูปต้องทำคือ การช่วยติดตามประเมินผล โดยทุกหน่วยงานต้องรายงานผลมาที่ สศช. ซึ่งต้องมีการติดตามผลทุก ๆ 3 เดือน และรายงานรัฐบาล นอกจากนี้จะต้องรายงานความคืบหน้าของการปฏิรูปเสนอรัฐสภาเป็นประจำทุกปีด้วย

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศขึ้น โดยมี ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ร่วมกับกรรมการทั้ง 13 ชุด ในการช่วยรัฐบาลขับเคลื่อนประเทศในแต่ละด้านให้บรรลุผลสำเร็จ โดยมี สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการ



การปฏิรูปประเทศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิรูปทุกด้าน

ตามพระราชบัญญัติฯ กำหนดไว้ว่าการปฏิรูปต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อร่างแผนปฏิรูปแล้วต้องรับฟังความเห็นหรือผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติด้วย ในเรื่องของหลักการปฏิรูป คำว่า “ปฏิรูป” มีความหมายค่อนข้างกว้าง หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ทำให้ดีขึ้น ให้เหมาะสมขึ้น ในเรื่องที่ยากและมีความสำคัญเป็นพิเศษภายใต้กรอบหลักใหญ่ ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งอาจทำความเข้าใจหรือตีความได้หลายระดับ การปฏิรูปต้องมีสิ่งที่เดิมอาจใช้ไม่ได้ จึงต้องทำใหม่ อย่างเช่น ทิศทางการพัฒนาประเทศของเดิมใช้ไม่ได้ ต้องมีการปฏิรูปทิศทางการพัฒนาประเทศในระดับบนสุด



ซึ่งก็คือยุทธศาสตร์ชาติ โดยที่ในยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายประเทศระยะ 20 ปีเป็นกรอบกว้าง ๆ ไว้ว่า อนาคตของประเทศไทยจะเดินไปในทิศทางที่แตกต่างจากเดิม เราจะเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศรายได้สูง และต้องลดความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น

“การปฏิรูปเป็นเรื่องของการลงมือทำ โดยต้องหาวิธีการที่จะมาช่วยทำให้เรามีกลไกที่แน่ใจได้ว่า เราจะเดินหน้าไปสู่ทิศทางเป้าหมายเหล่านี้ได้สำเร็จ”

ถ้ายุทธศาสตร์ชาติกำหนดเป้าหมายแล้วทุกอย่างทำไปได้ด้วยวิธีการหรือกลไกอย่างเดิม คงไม่ต้องปฏิรูปอะไร แต่ถ้าเราจะเดินไปสู่เป้าหมายในเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำ การเป็นประเทศรายได้สูง การบริหารจัดการไร้คอร์รัปชัน ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมและผู้สูงอายุ การใช้กลไกหรือวิธีการแบบเดิม เราอาจจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย จึงต้องแก้ไขกฎหมายเดิม เขียนกฎหมายใหม่ มีองค์กรใหม่ ยุบองค์กรเดิม ตลอดจนต้องจัดให้มีกลไกและฟันเฟืองต่าง ๆ เพราะฉะนั้น การปฏิรูปเป็นเรื่องของการลงมือทำโดยต้องหาวิธีการที่จะมาช่วยทำให้เรามีกลไกที่แน่ใจได้ว่า เราจะเดินหน้าไปสู่ทิศทางเป้าหมายเหล่านี้ได้สำเร็จ



แผนปฏิรูปประเทศกับแผนพัฒนาฯ เครื่องมือนำแผนยุทธศาสตร์ชาติ สู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและทิศทางในระยะ 20 ปี ส่วนแผนพัฒนาฯ กำหนดระยะเวลาในแต่ละช่วง 5 ปี ต่อเนื่องจนครบใน 20 ปี โดยแผนปฏิรูปและแผนพัฒนาฯ จะสอดคล้องกัน ซึ่งการปฏิรูปกลไกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย ด้านบริหารราชการแผ่นดิน และด้านอื่น ๆ จะเป็นการปรับให้ทุกคนสามารถทำในเรื่องเหล่านี้ให้สำเร็จได้ ซึ่งในช่วง 20 ปี บางเรื่องอาจทำเสร็จเร็ว บางเรื่องเสร็จช้า ขึ้นอยู่กับความยากง่ายในแต่ละเรื่อง จึงใช้ระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปไปจนบรรลุผลสำเร็จต่างกันไป

แผนปฏิรูปสามารถจัดทำได้เร็วกว่ายุทธศาสตร์ชาติ เนื่องจากยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนแม่บทที่ใหญ่ที่สุดและเกี่ยวข้องกับคนทั้งประเทศ จึงกำหนดให้มีกระบวนการที่ต้องรับฟังความเห็นจากประชาชนในวงกว้าง ต้องมีการรับฟังความเห็นตามที่ต่าง ๆ

แล้วกลับมาปรับปรุงแก้ไข ขณะที่แผนปฏิรูปที่มีอยู่ 13 ด้านจะเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละด้าน จึงใช้กระบวนการหารือที่สั้นกว่าและทำได้รวดเร็วกว่า โดยไม่ต้องกำหนดเป็นกระบวนการรับฟังความเห็นของประชาชนในรอบแรกแล้วกลับมาปรับปรุงแก้ไขอีกเหมือนยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติได้มีการนำแผนปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไปรับฟังความเห็นของผู้เกี่ยวข้องและประชาชนในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ แผนปฏิรูปจะต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปก็ได้รับข้อมูลรอบยุทธศาสตร์ชาติที่มีการคิดเป้าหมายหลักและวิสัยทัศน์ต่าง ๆ กันมาก่อนแล้วไปใช้ในการจัดทำร่างแผนปฏิรูปตั้งแต่เริ่มต้น



สิ่งสำคัญของการปฏิรูปคือต้องทำต่อเนื่อง

เนื่องจากการปฏิรูปประเทศบางเรื่องอาจทำได้โดยเร็ว บางเรื่องทำได้ช้า และในแต่ละด้านมีเรื่องที่ต้องปฏิรูปมากมาย ดังนั้น อุปสรรคและสิ่งสำคัญที่สุดในการปฏิรูปให้ประสบความสำเร็จ คือ ความต่อเนื่อง ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดว่าต้องทำให้เห็นผลภายใน 5 ปี เพราะฉะนั้น จะทำอย่างไรให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิรูปต่อไปได้เรื่อย ๆ

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเรื่องของการกำหนดเป้าหมายทิศทางซึ่งเป็นภาพใหญ่ แนวโน้มปัญหาหลัก ๆ ของประเทศทั้งภายในและภายนอก ถ้าจะมีการปรับเปลี่ยน ในกฎหมายระบุให้มีกระบวนการทบทวนแก้ไขได้ แต่ต้องมีเหตุผลของการแก้ไข โดยต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี และขอความเห็นชอบจากรัฐสภา ก่อนดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเช่นเดียวกับตอนที่จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติขึ้นมา

“อุปสรรคและสิ่งสำคัญที่สุด
ในการปฏิรูปให้ประสบความสำเร็จ
คือ ความต่อเนื่อง”



สำหรับแผนปฏิรูปประเทศสามารถแก้ไขได้ง่ายกว่ายุทธศาสตร์ชาติ เพราะเป็นเรื่องปฏิบัติ หลายเรื่องเมื่อจะนำไปปฏิบัติจริงอาจจะเจอปัญหา ข้อขัดข้องที่ไม่สามารถคาดไว้ล่วงหน้า บางเรื่องตอนจัดทำแผนคิดว่า ouseแล้วและทำได้ แต่เมื่อไปทำพบสภาพแวดล้อมหรืออะไรเปลี่ยนไป ซึ่งอาจจะมึวิธีการปฏิรูปทางเลือกอื่น ๆ ที่ดีและเหมาะสมกว่า ดังนั้น กฎหมายปฏิรูปจึงกำหนดให้สามารถปรับเปลี่ยนโดยมีมาตราที่ระบุไว้ว่า อะไรที่ทำได้ให้มีการปรึกษาหารือและมีกระบวนการในพระราชบัญญัติฯ ที่กำหนดไว้ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้

ความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยคาดว่าจะลดลง และเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

ขณะนี้ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดเป้าหมายไว้แล้วว่า การลดความเหลื่อมล้ำเป็นเรื่องที่เราต้องดำเนินการและติดตามอย่างต่อเนื่อง และมีรัฐธรรมนูญรองรับด้วย ช่วยให้เรื่องนี้มีโอกาสที่จะได้รับความสำเร็จมากขึ้นกว่าแต่ก่อนที่เรายังไม่ได้กำหนดหรือมีกลไกอะไรมาช่วยผลักดัน แต่เรื่องกลไกด้านต่าง ๆ คงจะต้องไปคิดเครื่องมือต่าง ๆ ขึ้นมา เนื่องจากโดยปกติของกลไกทางด้านเศรษฐกิจและระบบตลาดส่วนใหญ่ไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อการลดความเหลื่อมล้ำ ทำให้กลุ่มคนที่มีความถ่วงเศรษฐกิจหรือมีทุนมาก สามารถสร้างฐานะความร่ำรวยเพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ต่างจากคนที่อาจจะเกิดมาไม่เท่าเทียมคนอื่น การพัฒนาตัวเองให้มีรายได้มีฐานะดีขึ้น ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือโอกาสก็จะมีน้อยกว่า

การลดความเหลื่อมล้ำมีหลากหลายมิติ ต้องวิเคราะห์ทลไกที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำลดลง เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เด็กในครอบครัวยากจนไม่สามารถพัฒนาขึ้นไปให้ระดับการศึกษาสูงได้ ไม่สามารถแข่งกับเด็กที่ครอบครัวร่ำรวย เรื่องนี้รัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูปโดยเพิ่มเรื่องการให้เงินช่วยเหลือเด็กแรกเกิดในครอบครัวยากจน ซึ่งเด็กในช่วงแรกเกิดจนถึง 3 ขวบ เป็นช่วงพัฒนาการสำคัญที่สุด ถ้าครอบครัวร่ำรวยเด็กได้รับการดูแลสารพัด IQ EQ จะดี ซึ่งตรงนี้คงช่วยได้บ้าง



ด้านกฎหมาย เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ เรื่องคนจนติดคุก คนรวยไม่ติดคุก ตอนนี้รัฐบาลเข้าไปดูแลและพยายามแก้ไข เช่น บางคดีศาลพิจารณาแล้วบอกไม่ต้องติดคุก โทษลักษณะนี้ให้ชดใช้เป็นค่าปรับ แต่คนจนไม่มีเงินชดใช้ สรุปสุดท้ายต้องติดคุกแทนค่าปรับอยู่ดี จึงต้องไปดูวิธีใหม่ ว่าทำอย่างไรไม่ต้องติดคุก ให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น หรือด้านเศรษฐกิจที่อาจจะเหลื่อมล้ำ ถ้าปล่อยระบบเศรษฐกิจเสรีโดยไม่มีการดูแล ซึ่งเร็ว ๆ นี้รัฐบาลได้ปรับคณะกรรมการด้านการแข่งขันที่เป็นธรรมขึ้นเป็นกรรมการใหญ่ ให้สามารถกำกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง เป็นต้น จะเห็นว่าหลายอย่างได้มีการแก้ไขที่นำจะไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำได้



ความตั้งใจของรัฐบาลในการเข้ามาสร้างความปรองดองบริหารประเทศ และปฏิรูปประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการปฏิรูปหลายอย่าง เช่น การปฏิรูปด้านระเบียบเพื่อรองรับการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ซึ่งประชาชนสามารถติดต่อราชการโดยไม่ต้องใช้สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้าน ช่วยให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งเริ่มต้นดำเนินการเมื่อเดือนสิงหาคม 2561 หรือเรื่องการลงทุนระบบรางที่รัฐบาลลงทุนไปเยอะมาก ทั้งระบบรางในกรุงเทพฯ และรถไฟในต่างจังหวัด ย้อนกลับไปดูสมัยที่สภาพัฒน์เสนอเรื่องของแผนโลจิสติกส์ (Logistic) ขึ้นมา แล้วก็เกิดเป็นแผนการลงทุนด้านระบบรางเรื่องนี้ถือเป็นการปฏิรูประบบการขนส่ง ซึ่งเราบอกว่าจะพึ่งถนนอย่างเดียวไม่ได้แล้ว การแข่งขันธุรกิจต่าง ๆ ขาดประสิทธิภาพต้องเปลี่ยนระบบขนส่งจากถนนเป็นระบบราง (Road to Rail) มากขึ้น และถึงแม้ว่าหลาย ๆ เรื่องรัฐบาลได้ทำไปแล้ว แต่ยังมีอีกหลายเรื่องที่จะต้องทำต่อไป และทำให้มากด้วยในแผนปฏิรูปทั้ง 13 ด้าน



“ นอกจากใช้กฎหมายบังคับให้ต้อง
ปฏิรูปอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังจำเป็นต้องใช้พลังทางด้านสังคมด้วย ”

แนวทางที่ทุกภาคส่วนจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการปฏิรูปประเทศ

ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศได้
ส่วนหนึ่งคือ การช่วยติดตาม เพราะนอกจากใช้กฎหมายบังคับให้
ต้องปฏิรูปอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังจำเป็นต้องใช้พลังทางด้านสังคม
ด้วย

ถ้าเราเห็นว่าการปฏิรูปเป็นเรื่องดี ทำแล้วคนจะได้
ประโยชน์ ก็ควรช่วยกันติดตาม ซึ่งในกระบวนการติดตาม
ประเมินผลจะมีการให้ข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้ามาติดตาม
ได้โดยตลอด อันนี้จะเป็นพลังหรือเป็นแรงช่วยสนับสนุนอีกแรง
หนึ่งว่าการปฏิรูปจะมีการดำเนินการจริงจังต่อเนื่องไปจนเห็น
ผลสำเร็จ

อีกเรื่องหนึ่งคือ เราต้องเป็นคนช่วยในการปฏิรูป
หมายถึง เราต้องปฏิรูปตัวเองด้วย รัฐบาลหรือหน่วยงาน
ต่าง ๆ ไม่สามารถทำได้โดยฝ่ายเดียว เช่น อาจเคยเห็นสปอต
โฆษณาที่บอกว่า ถ้าพຼ່ງนี้ทุกคนยึดมั่นในความถูกต้อง ค่านึง
ถึงประโยชน์ส่วนรวม ไม่ยอมจ่ายเงินใต้โต๊ะหรือติดสินบนใคร
เพื่อซื้อความสะดวกหรือผลประโยชน์ทางธุรกิจส่วนตัว หรือ
ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ดำรงตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต
ไม่คอร์รัปชัน ไม่รับสินบน พຼ່ງนี้คอร์รัปชันจะหมดประเทศ



หรือว่าถ้าพຼ່ງนี้ทุกคนปลูกต้นไม้คนละต้น ประเทศจะเป็น
สีเขียวและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น พຼ່ງนี้ทุกคนช่วยกันเก็บขยะ ไม่ทิ้ง
เลอะเทอะ บ้านเมืองจะสะอาด ดังนั้น ทุกคนจะสามารถมี
ส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศโดยการปฏิรูปตัวเองก่อนด้วย

“ เราต้องเป็นคนช่วยในการปฏิรูป
หมายถึง เราต้องปฏิรูปตัวเองด้วย
รัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ
ไม่สามารถทำได้โดยฝ่ายเดียว ”

ขณะนี้ประเทศเราได้ริเริ่มทำในสิ่งที่ดี ในวิธีการ
และกระบวนการปฏิรูปควรจะเป็นการปรึกษาหารือ จริง ๆ
คือ ร่วมกันคิดร่วมกันทำว่าเราจะแก้ไขปัญหาอุปสรรคของ
ประเทศด้านต่าง ๆ อย่างไร จะทำอะไรให้ประเทศดีขึ้น จึงอยาก
จะฝากให้ทุกคนช่วยกันและส่งเสริมให้การปฏิรูปสามารถ
ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเห็นผลที่แท้จริง อย่าไปคิดว่าเป็น
เรื่องการเมือง เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลไปก็จะเลิกคิดเลิกทำกัน อยากให้
ช่วยกันทำให้เห็นว่าเรื่องปฏิรูปเกิดขึ้นจริง ๆ ในประเทศของเรา
ซึ่งจะมีประโยชน์มากมายต่อศักยภาพของประเทศและอนาคต
ของพวกเราทุกคน



สถาปัตย์กับการปฏิรูปประเทศ

กฤษฎีกาสาธิตและการปฏิรูปประเทศ
และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

ภารกิจการปฏิรูปประเทศ... ความท้าทายของ สศช.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการ เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว รวมทั้งบัญญัติให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติ 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ขึ้น ซึ่งระบุให้มีการเพิ่มเติมบทบาทภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) อีกหลายด้าน โดยที่สำคัญและมีผลกระทบต่อความจำเป็นในการปรับโครงสร้างและบทบาทของ สศช. อย่างมาก คือ การให้ สศช. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ โดยในส่วนของเลขาธิการ สศช. ต้องทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งเป็นเลขานุการในการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะ เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะกรรมการการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินและคณะกรรมการการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ได้เสนอแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้มีการปรับโครงสร้างหน่วยงานด้านการวางแผนพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้ สศช. ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็น 1 ใน 4 หน่วยงานนำร่องในการพัฒนาเป็น “กระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ (High Performance)” อีกด้วย

ด้วยภารกิจต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ สศช. มีความจำเป็นต้องปรับบทบาท อำนาจหน้าที่ รวมทั้งโครงสร้างองค์กร เพื่อรองรับการปฏิบัติภารกิจที่เพิ่มเติมตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว

ปรับโครงสร้าง พัฒนาศักยภาพ พร้อมรับ ภารกิจปฏิรูป

จากความท้าทายของภารกิจใหม่ที่ สศช. ได้รับมอบหมายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงที่ทวีความรุนแรงและรวดเร็วขึ้นของบริบทการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ทั้งของโลกและภายในประเทศที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น รัฐบาลปัจจุบันจึงได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการเชื่อมโยงมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับประเทศ ระดับสาขา ระดับชุมชน และระดับพื้นที่มากขึ้น เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามกรอบแนวคิด “ประเทศไทย 4.0”





จากสถานการณ์ดังกล่าว สศช. จึงต้องมีการปรับบทบาทและโครงสร้างองค์กรครั้งใหญ่ โดยจะต้องปรับระบบการบริหารองค์กร ระบบบริหารบุคลากร และระบบการทำงานให้สอดคล้องกันด้วย เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพทางวิชาการที่เข้มแข็ง เพื่อให้เป็นคลังสมองของประเทศ (Policy Think Tank) สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่รัฐบาลในทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศ ในขณะเดียวกัน สศช. ต้องเป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่น ทันสมัย สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถหลากหลายสาขา เพื่อให้ทำงานในหลายมิติทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ กลไกสำคัญที่ สศช. จำเป็นต้องมีเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานให้เป็นคลังสมองของประเทศได้อย่างเต็มที่ คือกลไกในการวิเคราะห์วิจัยทิศทางการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงลึก มีเครื่องมือการวิเคราะห์วิจัยสมัยใหม่ มีบุคลากรที่มีมุมมองกว้างไกล ทันสมัย และเป็นมืออาชีพ และจะต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงานที่ไม่ติดขัดกับระบบราชการ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัว ซึ่ง สศช. ได้ดำเนินการศึกษาหาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับกลไกดังกล่าว

และสุดท้ายจึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการจัดตั้ง “สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา” (Institute of Public Policy and Development) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2561 โดยให้เป็นสถาบันภายใต้มูลนิธิพระยาสุริยานุวัตร เพื่อสนับสนุนบทบาทการทำงานในอนาคตของ สศช. พร้อมทั้งได้อนุมัติกรอบวงเงิน 1,000 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันในระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2562 - 2564)



Strategic Foresight การกิจสถาบันฯ เน้นข้อมูลเชิงลึก วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนา

สถาบันฯ จะเน้นภารกิจที่เป็นการมองไปในอนาคตที่เป็นเชิงกลยุทธ์ หรือที่เรียกว่า “Strategic Foresight” งานหลักของสถาบันจะมี 3 ส่วน คือ ส่วนแรก “Intelligence” คือ การมีระบบข้อมูลเชิงลึกสำหรับวิเคราะห์วิจัย โดยเฉพาะข้อมูลในอนาคต ส่วนที่ 2 คือ ภารกิจ “Strategic Foresight and Trend Analysis” ส่วนนี้จะนำข้อมูลจากส่วนแรกมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตระยะยาว ที่จะเกิดผลกระทบต่อโลกและประเทศไทย และภารกิจส่วนที่ 3 Policy Design and Development คือภารกิจในการออกแบบและพัฒนานโยบายสาธารณะ ซึ่งจะเป็นการ

ต่อยอดและใช้ประโยชน์จากงาน 2 ส่วนแรก นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำประเด็นนโยบายสนับสนุนการทำงานของ สศช. ในการเสนอแนะนโยบายแก่รัฐบาล ซึ่งในกระบวนการดำเนินการก็จะมีเครื่องมือและวิธีการวิเคราะห์ใหม่ ๆ เช่น Policy Lab, Policy Sandbox เข้ามาประกอบด้วย เพื่อให้การวิเคราะห์วิจัยได้ตอบโจทย์ปัญหาที่แท้จริง และนำไปสู่ข้อเสนอแนะนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ สถาบันฯ จะทำงานร่วมกับสภาพัฒน์อย่างใกล้ชิด และเป็นสถาบันที่จะสนับสนุนด้านการวิจัยเชิงนโยบายระยะยาวของประเทศ อีกทั้งยังเป็นกลไกเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยนโยบายให้กับบุคลากรของ สศช. และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องด้วย

การจัดตั้งสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนานี้ จะช่วยเสริมการทำงานของ สศช. ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษานาน หรือต้องใช้เครื่องมือและนวัตกรรมการวิเคราะห์ใหม่ ๆ ในขณะที่ สศช. จะมุ่งเน้นภารกิจในการตอบโจทย์การพัฒนาในระยะกลาง ระยะสั้น และระยะเร่งด่วนได้อย่างเต็มที่มากขึ้น กลไกสถาบันฯ นี้จะช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบาย โครงการสำคัญของรัฐบาล หรือการวางฐานการพัฒนาในระยะยาวทำได้อย่างคล่องตัว และสามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมมือกันพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตลอดจนเกิดการดำเนินงานเป็นเครือข่ายความร่วมมือเชิงวิชาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศด้วย

สศช. พัฒนาระบบติดตาม ขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ เน้นการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน

สศช. ในฐานะหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาประเทศ หรือ Think Tank ซึ่งได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลให้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยได้มอบหมายให้เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะมีหน้าที่หลักสำคัญในส่วนของการสนับสนุนข้อมูลและความเห็นเชิงวิชาการ เพื่อใช้เป็น



ประโยชน์ในการพิจารณากำหนดการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ แล้ว ยังมีหน้าที่สำคัญในการประสานงานและดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน รวมทั้งดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ

สศช. จึงได้พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation of National Strategy and Country Reform Plans : eMENSCR) ขึ้น เพื่อเป็นแพลตฟอร์มกลางของการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดยหน่วยงานและส่วนราชการต่าง ๆ จะนำข้อมูลรายงานตามแบบรายงาน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลแผนงาน/โครงการ/การดำเนินการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนวทางแก้ไขเข้าสู่ระบบฯ เป็นรายไตรมาส



การกรอกข้อมูลเข้าสู่ระบบ eMENSCR ภายใต้กรอบระยะเวลาดังกล่าว จะสามารถชี้ให้เห็นการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิรูปประเทศ และนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อหากิจกรรม/แผนงาน/โครงการที่ยังไม่มีหน่วยงานใดดำเนินการ โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะสามารถเรียกข้อมูลมาตรวจสอบและกำกับติดตามได้อย่างต่อเนื่อง และหากมีประเด็นใดที่ยังไม่มีหน่วยงานดำเนินการ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศจะสามารถกำกับให้หน่วยงานดำเนินการได้ ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ระบบ eMENSCR จะช่วยให้ สสช. สามารถประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักการของระบบ eMENSCR

ระบบสารสนเทศที่ใช้ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานผ่านแผนงาน โครงการ หรือการดำเนินการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยเป็นระบบข้อมูลขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้อย่างบูรณาการ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform: EMENSCR)



เป็นระบบ Paperless System เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม



สามารถเผยแพร่รายงานสรุปผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล



เป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นบูรณาการ



ช่วยลดต้นทุนการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยลดภาระการให้ข้อมูลเพื่อประกอบการชี้แจงต่างๆ ของหน่วยงาน

27 มิถุนายน 2561

8

นอกเหนือจากการเป็นแพลตฟอร์มกลางการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ระบบ eMENSCR จะยังจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ ซึ่งจะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อีกช่องทางหนึ่ง

สศช. ยังได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมี ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยมีส่วนร่วมในการช่วยผลักดันประเด็นปฏิรูปสำคัญและเร่งด่วนให้เห็นผลเป็นรูปธรรม และเกิดผลประโยชน์ต่อประชาชน รวมทั้งช่วยประสานแจ้งคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ในกรณีที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จะได้ประสานและขจัดอุปสรรคดังกล่าว และช่วยให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ต่อไป



ขั้นตอนการประเมินผลการปฏิรูปประเทศ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงเมื่อยังไม่บรรลุเป้าหมาย

สำหรับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตาม พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 โดยให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อ สศช. ภายในเวลาและตามรายการที่กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อที่ประชุมร่วมเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้สำนักงานฯ เสนอรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และรัฐสภาทราบภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน

หากคณะกรรมการปฏิรูปคณะใดพบว่าหน่วยงานของรัฐไม่ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหาร ให้คณะกรรมการปฏิรูปคณะนั้นหารือกับหน่วยงานของรัฐดังกล่าว เพื่อแก้ไขปรับปรุงความไม่สอดคล้องนั้น ในกรณีที่ไม้อาจหาข้อยุติร่วมกันได้ ให้คณะกรรมการปฏิรูปแจ้งเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมีมติประการใด ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามนั้น และในกรณีที่หน่วยงานของรัฐให้คณะกรรมการปฏิรูปคณะนั้นประสานงานหรือปรึกษาหารือกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เพื่อแก้ไขปรับปรุงความไม่สอดคล้องนั้น และให้ดำเนินการตามที่ตกลงร่วมกัน แล้วรายงานให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทราบ

ทั้งนี้ หากมีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้และเป็นเรื่องเร่งด่วน ให้สำนักงานฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง รายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐสภาทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป



การติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผล ตาม พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ 2560

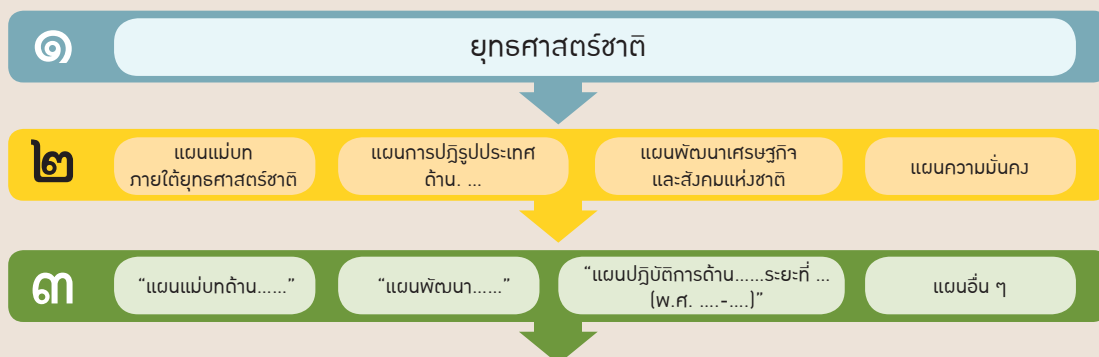


แผนการปฏิรูปประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ได้เห็นชอบการจำแนกแผนเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย แผนระดับที่ 1 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนระดับที่ 2 แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนอื่น ๆ 3 แผน คือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนความมั่นคง และแผนระดับที่ 3 หมายถึง แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศในทุกด้านต้องมีความสอดคล้องกับกรอบแนวทางการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ในร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ ทั้ง 3 แผน โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ พ.ร.บ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 บัญญัติว่า ต้องมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศในทุกด้านให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศในระยะ 5 ปี โดยแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญจะได้รับการบรรจุไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานการพัฒนาของประเทศในระยะต่อไป

ระดับของแผนตามมติ ครม.



หมายเหตุ : มติ ครม. เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ครม. กำหนดการตั้งชื่อแผนในระดับที่ 3 ให้ใช้ชื่อว่า “แผนปฏิบัติการด้าน ... ระยะที่ ... (พ.ศ. -)” เว้นแต่ได้มีการระบุชื่อแผนไว้ในกฎหมาย ก่อนที่จะมีมติ ครม. เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง มติ ครม. เป็นต้น ทำให้ใช้ชื่อแผนว่า แผนแม่บทด้าน... แผนพัฒนา... หรือแผนอื่น ๆ ... จึงจะสามารถใช้ชื่อแผนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น ๆ

ภาพประเทศไทยในระยะ 20 ปี หลังการปฏิรูปประเทศ

การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 6 มิติ ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เกิดบูรณาการการแก้ไข ปัญหาความยากจนและกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมและชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นการ ยกระดับมาตรฐานการผลิตและสร้างนวัตกรรม ขจัดอุปสรรคทางกฎหมาย ปรับโครงสร้าง การจัดการด้านพลังงานอย่างเหมาะสม การสร้างสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง คนในชุมชนทุกกลุ่ม มีความมั่นคง มีหลักประกันทางสังคม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผ่านกระบวนการสร้าง การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และการรับรู้



การฟื้นฟูและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สร้างฐานทรัพยากรของประเทศในระยะยาว ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น การสร้างประสิทธิภาพ และความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของภาครัฐ จัดการ ภาครัฐให้มีความกะทัดรัด สร้างธรรมาภิบาลเพื่อป้องกันการ ทุจริตและประพฤติมิชอบ พัฒนาระบบ Big Data เพื่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนากฎหมาย และกระบวนการ ยุติธรรม ปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย จัดทำระบบ การพิจารณาตีทางปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัด

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับประชาชน ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อาทิ ภาคเอกชน มีขีดความสามารถ ในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ท้นต่อการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ มีตลาดและฐานการลงทุนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ระดับชุมชนท้องถิ่น

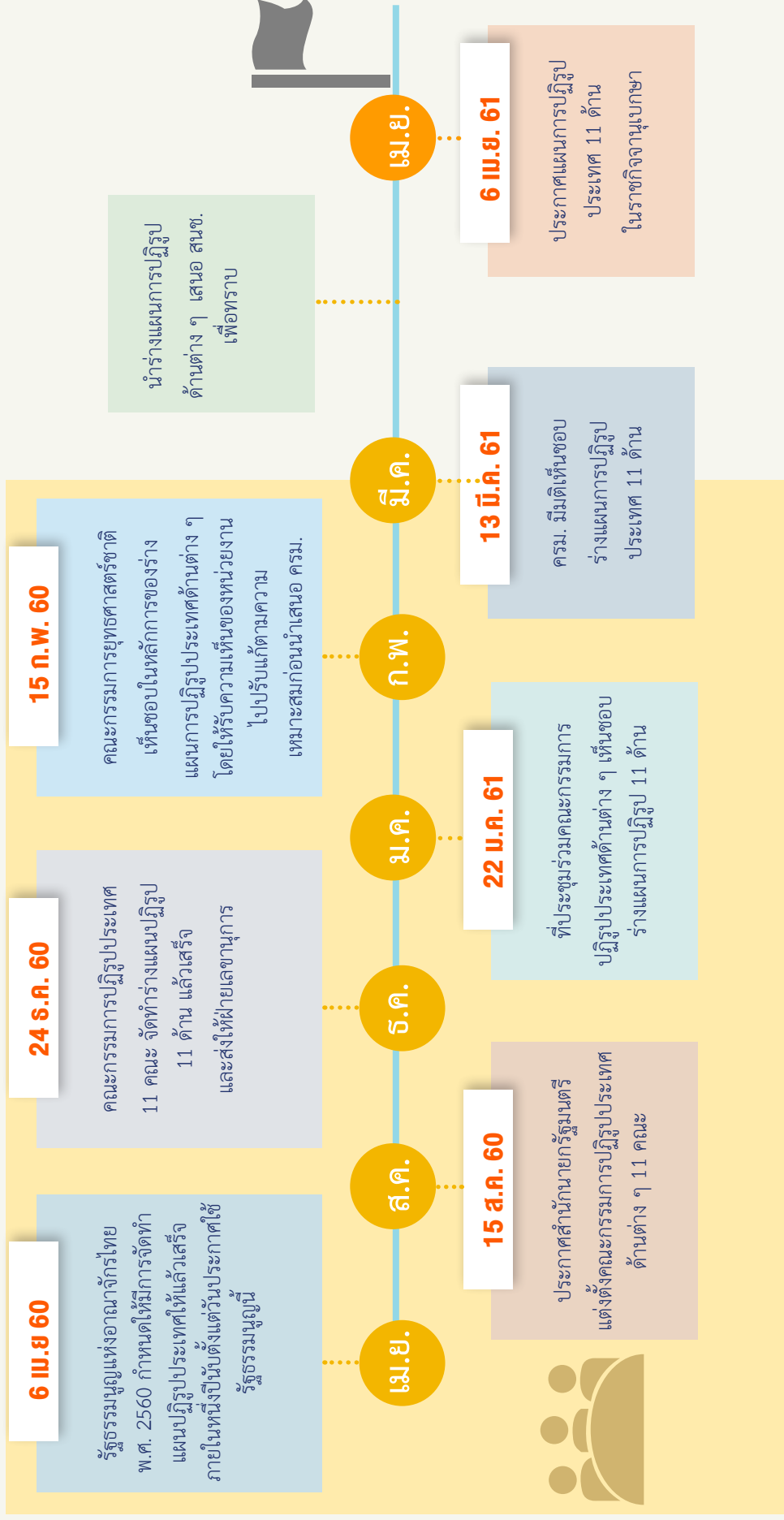
จะช่วยให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเอง และทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้

สำหรับในระดับประเทศจะมีการดำรงไว้ซึ่งการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีความมั่นคง เมืองหลักในภาคต่าง ๆ ได้รับการพัฒนา ควบคู่ไปกับกรุงเทพมหานคร และภาครัฐมีโครงสร้างที่ ทันสมัย กะทัดรัด และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการ ทุกหน่วยงาน

เมื่อถึงเวลานั้น สังคมไทยจะเป็นสังคม ที่น่าอยู่ และคนไทย จะมีความสุขที่ยั่งยืน ตลอดไป



กระบวนการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน



การปฏิรูปประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดยได้ตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 และคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศและดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ได้แก่ (1) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง (2) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (3) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (4) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (5) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ (6) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (7) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข (8) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (9) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม (10) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน (11) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2560 เป็นต้นไป และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง 11 คณะดังกล่าวได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว และนำเสนอที่ประชุมร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบ จากนั้นเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท ก่อนนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทราบ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561

ก่อนหน้านี้จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน คณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ 2 คณะ ได้แก่ (1) คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา แต่งตั้งเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2560 เพื่อปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดยมีวาระการทำงาน 2 ปี ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.... ต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามลำดับต่อไป



(2) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) แต่งตั้งเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) โดยมีพลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ เป็นประธาน ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... ต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2561 ซึ่งคณะรัฐมนตรีรับทราบและส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จากนั้นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... มีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธาน ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนเสนอร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และใช้บังคับต่อไป



การปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง

“

เป้าหมายประการสำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของประเทศไทยในขณะนี้ คือ การสร้างไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีความมั่นคง มีความชอบธรรม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ บ้านเมือง และประชาชน ทั้งนี้ ประเทศชาติและสังคมต้องมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว การปฏิรูปการเมืองของไทยไม่ควรยึดติดหรือเคร่งครัดกับทฤษฎี แนวคิด รูปแบบและกฎกติกาประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกมากเกินไป แต่ควรมีความยืดหยุ่น โดยผสมผสานกับวิถีแบบตะวันออกและประสบการณ์ของประเทศไทยที่ผ่านมาอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อดีและจุดแข็งต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษพื้นฐานดั้งเดิมของไทย ที่สำคัญที่สุด คือ ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็ง มีความยั่งยืน และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยได้อย่างยาวนาน

นอกจากนั้น ทุกคนต้องปฏิรูปตัวเองและต้องเป็นการปฏิรูปจากภายใน หรือที่เรียกว่าเป็นการระเบิดจากภายใน กล่าวคือ การที่ประชาชนทุกคนมีสำนึก รักถิ่นฐานบ้านเกิด มีความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความตื่นตัวในการรักชาติบ้านเมือง รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูป ทั้งการช่วยคิดปรึกษาหารือวางแผนการตัดสินใจ และถือเป็นการที่ต้องปฏิบัติติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตลอดจนไม่เพิกเฉยต่อความไม่ถูกต้องหรือไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมหรือการเมืองการปกครอง

”

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง



ด้านการเมือง

มีการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ

- ✔ พรรคการเมืองเป็นของประชาชนและเป็นสถาบันสำคัญเคียงคู่กับระบอบประชาธิปไตย
- ✔ ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองและการเลือกตั้ง

- ✔ ป้องกันการทุจริตและการซื้อสิทธิขายเสียง
- ✔ สามารถตรวจสอบการใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งได้

กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้จักสามัคคีของสังคม



ให้คนในชาติมีความรู้รักสามัคคี มีกลไกและป้องกันแก้ไขความขัดแย้งอย่างมีมาตรฐาน

กระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม



พัฒนานักการเมืองท้องถิ่น ให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร

การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย



ควบคุม ตรวจสอบ และบัญญัติบทลงโทษต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ใช้อำนาจในทางที่ผิด



มีกลไกความรับผิดชอบของพรรคการเมือง

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ รับผิดชอบต่อประชาชนมีคุณธรรมและจริยธรรม



การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เคารพเสียงข้างน้อย มีสำนึกความเป็นพลเมือง รู้จักยอมรับความเห็นที่แตกต่างกัน



ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทำให้การเมืองเข้มแข็ง

"การดำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีความมั่นคง มีความชอบธรรมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติ บ้านเมือง และประชาชน"



เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง จนประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดี ถูกต้อง เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติโดยอิสระ มีเสรีภาพ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแบบประชาธิปไตย



รวมพลังเชิงบวก ร่วมปฏิรูปการเมืองไทย

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง



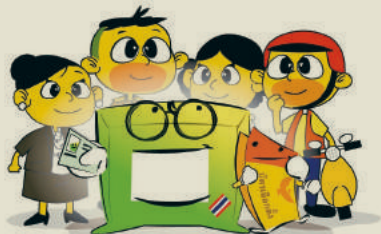
นับเป็นเวลากว่าแปดทศวรรษที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สภาวการณ์ทางการเมืองการปกครองตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคง มีความชอบธรรม มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างเป็นรูปธรรม การเมืองไทยยังคงมีลักษณะเป็นทวิลักษณ์ กล่าวคือ เป็นการกลับไปกลับมาของ 2 ระบอบย่อย ได้แก่ ระบอบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้งและระบอบที่รัฐชาติยึดอำนาจจากการยึดอำนาจ อีกทั้งส่งผลให้เกิดสภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความรุนแรงขึ้นหลายครั้ง ประชาชนเกิดความคิดเห็นที่แตกแยก แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายและไม่เป็นมิตรต่อกัน เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่ความเสียหายในหลายมิติทั้งเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงแห่งรัฐและส่งผลต่อความเชื่อมั่นในระดับนานาชาติ ดังนั้นเวลาต่อจากนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ประชาชนคนไทยทั้งประเทศจะต้องร่วมปฏิรูปตนเองและต้องเป็นการปฏิรูปจากภายในด้วย โดยเริ่มจากการปรับความคิดและการมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความผาสุกอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจะเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปประเทศและสร้างชาติแบ่งเมืองให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

เรียบง่าย มีความสามัคคีปรองดอง ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยต้องปฏิรูปใน 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทย 3) การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม 4) การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ และ 5) การสร้างรัฐธรรมนูญไทยดังจะอธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายการปฏิรูป หลักคิด วิธีดำเนินการและผลสำเร็จของการปฏิรูป ดังนี้

เพื่อให้การปฏิรูปประเทศประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองมีความเห็นพ้องต้องกันในการกำหนดเป้าหมายสูงสุดในการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไว้ว่า **“ต้องธำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”** ที่มีความมั่นคง มีความชอบธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติบ้านเมืองและประชาชน ทั้งนี้ ประเทศชาติและสังคมต้องมีความสงบ



การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะมั่นคงได้นั้น ต้องเริ่มจากการวางรากฐานความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้แก่ประชาชนทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ดังนั้นต้องดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากหลักการดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับประเทศไทย และรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในหลักการของระบอบประชาธิปไตย เน้นการปกครองโดยประชาชนเป็นหลักการสำคัญ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารบ้านเมืองด้วยตนเอง ดังนั้น การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นประเด็นสำคัญยิ่ง เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกภาคส่วนในประเทศไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วยตนเอง นอกเหนือไปจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งเท่านั้น รวมทั้งต้องปลูกฝังเรื่องหน้าที่ของประชาชนในฐานะพลเมืองลงในจิตสำนึกของคนไทยให้เข้มข้นขึ้นด้วย มิใช่คำนึงหรือย่ำแต่เรื่องสิทธิหรือผลประโยชน์ของตนเท่านั้น หน้าที่ของพลเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับความทุ่มเทและเสียสละเพื่อส่วนรวมและบ้านเมืองว่าจะทำอะไรให้กับบ้านเมือง นอกจากนี้ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองจะดำเนินการให้เกิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง ตลอดจนเสริมสร้างจิตสำนึกในทักษะและหน้าที่ต่าง ๆ ของพลเมืองด้วย อีกทั้งต้องสร้างลักษณะของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและสร้างกลไกในการดูแลเสียงข้างน้อยให้เพิ่มขึ้นในเมืองไทย พัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมการรวมกลุ่มของภาคประชาสังคม ตลอดจนยกระดับบทบาทของภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งขึ้น กิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญในประเด็นนี้คือการยกระดับโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศให้เป็น “โรงเรียนประชาธิปไตย” ที่เน้นการสร้างประชาชนให้เป็นพลเมืองของพระมหากษัตริย์และเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยควบคู่กันไป



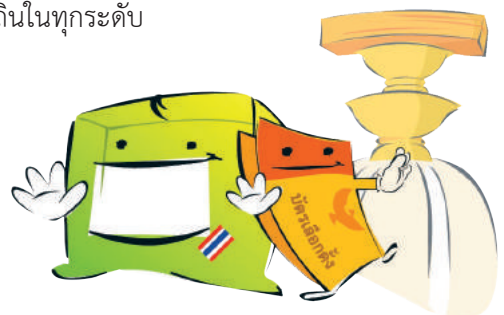
สำหรับการสร้างกลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้จักสามัคคีของสังคมไทย โดยมุ่งหวังให้เกิดการปฏิรูปประเทศด้วยการสร้างกลไกที่เป็นรูปธรรมทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยสันติวิธี อีกทั้งเสริมสร้างการรู้จักสามัคคีของคนในชาติ โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในโลกและกระบวนการ ซึ่งในแผนการปฏิรูปกำหนดให้มีการเฝ้าระวังและป้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อมิให้เกิดการเผชิญหน้าหรือปะทะกันอย่างรุนแรง สร้างสำนึกและความตระหนักรู้ของประชาชนในการใช้เสรีภาพส่วนบุคคลควบคู่กับความรับผิดชอบและเคารพในสิทธิของผู้อื่น กำหนดให้มีกลไกและกติกากในการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยใช้แนวทางสันติวิธีและเป็นไปตามกฎหมาย ตลอดจนส่งเสริมให้มีพื้นที่เฉพาะในการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ยังกำหนดให้รัฐต้องใช้มาตรการในการบริหารเพื่อสร้างหรือทำความเข้าใจต่อความเห็นที่ไม่ตรงกันของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และให้รัฐต้องสร้างกลไกในการเจรจาด้วยเหตุผลเพื่อมิให้เกิดความรุนแรงหรือบานปลาย



ในการสร้างการเมืองการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขต้องเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ให้กับท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยการกระจายอำนาจ
และทรัพยากรไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนด้วยตนเอง
จึงเกิดเป็นการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
ในประเด็นที่สามนั้นคือ **การกระจายอำนาจ
การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรร
ทรัพยากรที่เป็นธรรม** เพื่อให้ท้องถิ่นได้เรียนรู้
เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
และการใช้อำนาจอธิปไตยทางตรงของตนเอง
ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการ
ปกครองตนเองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นนั้น
ถือเป็นโรงเรียนฝึกหัดประชาธิปไตยที่ใกล้ตัวคนไทยได้อย่าง
ดียิ่ง ด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ประชาชน
จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ต้องรู้จักถึงประชาธิปไตย
ที่เป็นแบบปกครองตนเอง (Self-government) ดังนั้น
การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองในประเด็นนี้จึงต้องช่วยผลักดัน
การกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นมีบทบาท
อย่างเหมาะสมพร้อมทั้งงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหาร
ปกครองตนเอง



ในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ปกครองประเทศ ภาคประชาสังคมเป็นกลุ่มที่สำคัญต่อการมี
ส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น รัฐจึงต้องส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม
ได้ทำงานแทนรัฐอย่างเหมาะสม โดยเริ่มจากระดับท้องถิ่นที่ใกล้ตัว
ประชาชนที่สุดก่อนเป็นอันดับแรก สนับสนุนให้ภาคประชาสังคม
ทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน
ต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐกับอำนาจประชาชน
เพื่อจัดลักษณะของการเป็น “รัฐนิยม” ในการเมืองการปกครอง
ไทยที่อำนาจหน้าที่และภาระงานส่วนใหญ่เป็นของรัฐ และต้อง
สนับสนุนให้เกิดการปกครอง “โดยประชาชน” ซึ่งเป็นหัวใจ
สำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงขึ้น การปกครองโดย
ประชาชนต้องทำให้เกิดการขยายตัวของการมีส่วนร่วมจาก
ประชาชนอย่างจริงจัง ไม่ใช่แค่การมีส่วนร่วมจากการเลือกตั้ง
เท่านั้น (Deepening Local Democracy) แต่ต้องกระจาย
อำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีการพัฒนา
นักการเมืองท้องถิ่นอย่างจริงจัง ต้องส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
และธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการเพิ่ม
ช่องทางและโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
ของตนให้มากยิ่งขึ้น และกำหนดให้มีกลไกการสร้างความเป็นธรรม
ในการจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชนและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในทุกระดับ





เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว บ้านเมืองก็จะมีความสุขและประชาชนฐานรากมีความเข้มแข็งแล้ว องค์การเกี่ยวกับการเมืองด้านอื่นก็จะมี ความเข้มแข็งตามไปด้วย พรรคการเมือง นักการเมือง บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทางการเมืองและอื่น ๆ ก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีธรรมาภิบาล ซึ่งก็จะเชื่อมโยงสู่การดำเนินการให้เกิดการปฏิรูป**การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ** เพราะการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน อีกทั้งการเลือกตั้งเป็นการแสดงเจตนาของประชาชนในการเลือกสรรผู้แทนของตนเพื่อเป็นตัวแทนเข้าไปปกครองและบริหารบ้านเมือง อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งจะสัมฤทธิ์ผลโดยบรรลุเป้าหมายแห่งเจตนารมณ์ของการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยผ่านผู้แทนได้นั้น การเลือกตั้งจะต้องดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรม ตลอดจนกำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทางการเมือง และการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ให้มีมาตรการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งและการซื้อสิทธิขายเสียงที่มีประสิทธิภาพ ให้มีกระบวนการในการตรวจสอบการใช้จ่ายของพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในการหาเสียงเลือกตั้ง พร้อมทั้งมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่

มาใช้ในการจัดการ นอกจากนั้นยังผลักดันให้เกิดการปฏิรูปพรรคการเมืองเพื่อให้เป็นของประชาชนและเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญเคียงคู่กับระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ในระยะเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจะดำเนินการปฏิรูปการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้การเลือกตั้งครั้งแรกนับจากนี้เป็น การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม และเสนอให้รัฐบาลกำหนดให้เรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

สำหรับประเด็นสุดท้ายของการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้แก่ **การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย** เป็นหัวใจสำคัญ ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงควรมีหน่วยงานแห่งการดำเนินการทางการเมืองและการตัดสินใจของบุคคลที่อยู่ในระบอบแบบ **“ธรรมาธิปไตย”** นั่นคือการตัดสินใจบนเจตนาที่เป็นธรรม และตั้งอยู่บนหลักการของธรรมะ คุณธรรม คุณความดี ความถูกต้อง ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต โดยใช้ปัญญาประกอบด้วยข้อมูลที่ถูกต้องรอบด้าน ทั้งนี้ หน่วยงานแบบธรรมาธิปไตยจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงและทำให้เกิดสันติในตัวเองด้วย ธรรมาธิปไตยนั้นยังหมายถึงการยึดถือธรรม ถือหลักการ ความจริง ความถูกต้อง ความชอบธรรม ความดีงามและเหตุผลเป็นใหญ่แห่งการกระทำต่าง ๆ ด้วยปัญญา โดยเคารพหลักการ กฎ ระเบียบ กติกา ฉะนั้น ธรรมาธิปไตยจึงเป็นหลักการปฏิบัติในการครองตน เป็นคุณธรรม หรือคุณสมบัติในตัวคนที่ถือธรรมเป็นใหญ่ ทำงานโดยมีเจตนา





ที่จะยึดแนวทางที่ดีเป็นเกณฑ์ ไม่เห็นแก่ตนเองว่าจะเสียประโยชน์หรือไม่ ซึ่งปรับใช้ได้กับการปกครองทุกระบบ ธรรมาธิปไตยจึงเป็นเกณฑ์การตัดสินใจที่ดี ธรรมะดังกล่าวจึงแปลความได้รวมไปถึงหลักการ ซึ่งหมายถึงประโยชน์ของประเทศ สังคมและมหาชน อีกทั้งความถูกต้องและธรรมาภิบาลด้วย

การสร้างรัฐธรรมาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยมีความคิดมาจากหลักการที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนใช้ระบบการเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้แทนเข้าไปปกครองประเทศ หากเกิดรัฐบาลจากประชาชนจะสามารถทำอะไรให้เกิดประโยชน์กับประชาชนได้อย่างแท้จริง เมื่อนำคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องธรรมาธิปไตยที่ใช้ธรรมเป็นตัวกำกับและกำหนด ไม่เอาประโยชน์ส่วนตน แต่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นสำคัญไปปรับใช้กับรัฐ “รัฐ” ในรัฐธรรมาธิปไตยนี้จึงหมายความว่าถึงรัฐบาลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบุคลากรภาครัฐทั้งหมด มุ่งให้เกิดการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐ ให้มีการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตลอดจนมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิด และให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติตนในการดำเนินการทางการเมืองอยู่ในครรลองของธรรมาธิปไตย



ในการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการฯ คาดหวังให้รัฐบาลต่าง ๆ ดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บริบท และรากฐานของประเทศ เพื่อให้การทำงานในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนี้เป็นไป ด้วยความราบรื่น สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คณะกรรมการฯ ยังขอให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญว่า ในการดำเนินการปฏิรูปการเมืองของไทยไม่ควรยึดติดหรือเคร่งครัดกับทฤษฎี แนวคิด รูปแบบและกฎกติกาประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกมากเกินไป แต่ควรมีความยืดหยุ่น โดยผสมผสานกับวิถีแบบตะวันออกและประสบการณ์ของประเทศไทยที่ผ่านมา รวมถึงด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อดีและจุดแข็งต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษพื้นฐานดั้งเดิมของไทยต้องยึดถือเป็นพลังสำคัญ ในการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ที่สำคัญที่สุดคือ การที่ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็ง มีความยั่งยืน และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยได้อย่างยาวนาน นอกจากนี้ รัฐบาลที่เกิดขึ้นหลังการเลือกตั้งควรจะต้องมีรองนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายโดยตรงในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ



การพัฒนาและปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม พรรคการเมือง ประชาชน สื่อมวลชน และอื่น ๆ ร่วมกับคณะกรรมการฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวโดยตรง โดยทุกภาคส่วนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและทำงานร่วมกันให้การปฏิรูปเกิดผลขึ้นได้อย่างแท้จริง โดยต้อง **ผลักดันให้ทุกคน ทุกฝ่าย และทุกภาคส่วนเกิดพลังเชิงบวก ทำให้รู้สึกและสำนึกว่าตนเองต้องเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนี้และต้องรับผิดชอบต่อบ้านเมืองร่วมกัน** ในขณะเดียวกัน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปิดโอกาสและอำนวยความสะดวกให้ทุกคน ทุกฝ่าย และทุกภาคส่วนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองอย่างเต็มที่ ไม่กีดกันฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งออกไป ทุกคนต้องรู้สึกได้ว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูป มิใช่เป็นผู้ถูกกระทำหรือถูกปฏิรูป สุดท้าย เมื่อการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองดังกล่าวประสบผลสำเร็จตามผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้แล้ว ประเทศไทยก็จะพัฒนาขึ้นในทุกมิติ อีกทั้งยังสนับสนุนให้การปฏิรูปประเทศในด้านอื่น ๆ สำเร็จลุล่วงด้วยเช่นกัน ประเทศชาติและสังคมก็จะพัฒนาอย่างยั่งยืน ประชาชนในชาติจะมีการพัฒนาทางด้านวัตถุและจิตใจที่สมดุลกัน มีความสุข มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดความเป็นธรรมและความทัดเทียมในสังคม



การปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการ แผ่นดิน



“

การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมักถูกสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปเรียกว่า “การปฏิรูประบบราชการ” ถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปประเทศ เพราะเชื่อว่าถ้าระบบราชการมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ในทางตรงกันข้าม ระบบราชการก็มักตกเป็น “จำเลย” ถูกกล่าวหาว่าเป็น “ต้นเหตุ” ทำให้ประเทศชาติเกิดปัญหาและต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ อยู่เนื่อง ๆ

ด้วยเหตุนี้เอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ข. จึงได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ไว้อย่างน้อย 5 เรื่อง ได้แก่ (1) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ (2) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน (3) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ (4) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ และ (5) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผยตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2561 - 2565 มีเป้าหมายเพื่อสร้าง “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน” โดยมีประเด็นการปฏิรูปจำนวน “6 เรื่อง - 24 กลยุทธ์ - 56 แผนงาน” ซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญสำหรับ “เป้าหมายที่คาดหวัง” ที่ต้องดำเนินการให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย (1) จัดองค์กรภาครัฐให้เปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกันด้วยระบบดิจิทัล (2) จัดโครงสร้างองค์กรให้เพรียว กระชับ แต่แข็งแรง เพื่อให้สามารถบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการทำงานเพื่อประชาชน โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (3) จัดระบบบริหารและบริหารประชาชนให้เป็นดิจิทัล เพื่อความโปร่งใส ทันสมัย ปรับตัวได้รวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (4) จัดระบบบุคลากรภาครัฐให้มีมาตรฐานกลาง เพื่อสรรหา และรักษาไว้ซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม และจริยธรรมในการทำงานอย่างมืออาชีพ เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และ (5) สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในภาคราชการและภาคสังคม และวางระบบป้องกันการแทรกแซงโดยไม่เป็นธรรมจากผู้มีอำนาจและอิทธิพล

”



นายกฤษฎา บุญราช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ด้านการบริหาร ราชการแผ่นดิน

มีโครงสร้างองค์กรกะทัดรัด ทำงานเพื่อประชาชน ยึดการดำเนินงานเชิงพื้นที่เป็นหลัก



พัฒนานวัตกรรมในรูปแบบใหม่



ทบทวนบทบาทภาครัฐลดความซ้ำซ้อน



สนับสนุนส่วนท้องถิ่น
ในการจัดการบริหารสาธารณะ



ปรับบทบาทและโครงสร้างองค์กร
ให้ทันสมัย กะทัดรัด คล่องตัว



ปฏิรูปการบริหารราชการของจังหวัด
ให้เป็นลักษณะตามยุทธศาสตร์หลักของจังหวัด
เช่น ด้านการท่องเที่ยว การค้าการลงทุน เป็นต้น



ยกกระดับธรรมาภิบาลของ
หน่วยงานภาครัฐให้อยู่ระดับสูง

ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถ
ดึงดูด สร้าง และรักษา
คนดี คนเก่งไว้ในภาครัฐ

ส่งเสริมพัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพของเจ้าหน้าที่
ดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะ
เข้ามาทำงาน

ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล

พัฒนาขีดความสามารถและความผูกพันต่อองค์กร



รักษาผู้มีความสามารถ
มีจิตสาธารณะไว้ในองค์กร

สร้างผู้นำให้เป็นตัวอย่าง

ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน
ทันสมัยและเชื่อมโยงกัน
ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

นำระบบดิจิทัลสนับสนุนงานพื้นฐาน เช่น
งานสารบรรณ งานพัสดุ

เป็นรัฐบาลดิจิทัลรองรับ
การให้บริการ

บูรณาการข้อมูลด้านต่างๆ
ที่มีความสำคัญ



ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
และป้องกันทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ



จัดจ้างได้โดย

- ✓ รวดเร็ว
- ✓ มีประสิทธิภาพ
- ✓ โปร่งใส
- ✓ ตรวจสอบได้



บูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลผ่าน
ระบบที่เป็นดิจิทัลในทุกขั้นตอน

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว
โปร่งใส และมีกลไกป้องกัน
การทุจริตทุกขั้นตอน

บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ประชาชน
มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ขนาดกำลังคนภาครัฐมีขนาดกะทัดรัด มีประสิทธิภาพสูง



คนมีความรู้ความสามารถที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่รวดเร็วและผันผวน

มีกลไกการบูรณาการนโยบายกำลังคนและคำตอบแทนภาครัฐ

มีวัฒนธรรม ค่าิยมและอุดมการณ์สำหรับการเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐยุคใหม่

ภาครัฐมีกำลังคนเพียงพอ



ภาครัฐเปิดกว้าง
และเชื่อมโยงข้อมูลกัน

ให้ความช่วยเหลือและ
แก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ

ให้ข้อมูลและคำปรึกษา
แบบเบ็ดเสร็จผ่านจุดเดียว

ใช้เลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉิน
แห่งชาติหมายเลขเดียว





ยกเครื่องภาครัฐ ตอบโจทย์ประเทศไทย

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ทำไมต้องปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน

“ระบบราชการ” มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ ต่ำหนิติเตียนจากสื่อมวลชน และประชาชนอยู่บ่อย ๆ ว่า “ด้อยประสิทธิภาพ” “เช้าชามเย็นชาม” “ล่าหลัง” “เต็มไปด้วยการทุจริต” ฯลฯ และหลายครั้งก็ตกเป็น “จำเลย” ถูกกล่าวหาว่าเป็น “ต้นเหตุ” ทำให้ประเทศชาติเกิดปัญหาและต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ อยู่เนื่อง ๆ

ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่า ที่ผ่านมาระบบราชการ คือ “เสาหลักของแผ่นดิน” และเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพราะการบริหารราชการถือเป็น “ยาดำ” ที่เจออยู่ในการปฏิรูปประเทศเกือบทุกด้าน

ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เชี่ยวกราก ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบราชการจำเป็นต้องมีการปรับโฉมขนานใหญ่ (Transform) ซึ่งคงไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าเป็นจุด ๆ แบบปุ๊ป ฆาตความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ แต่ต้องเน้นการพัฒนาที่มองกว้างและไกล (Vision Driven) เพื่อให้สามารถตอบโจทย์เป้าหมายของประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า

นั่นคือเหตุผลและความจำเป็น ว่าทำไมจึงต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน



ภาพรวมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไว้อย่างละเอียด แสดงว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในมาตรา 258 ข. ของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนด “ผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์” การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไว้ 5 เรื่อง ได้แก่ (1) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (2) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน (3) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน (4) ให้มีการปรับปรุง



และพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา และ (5) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

นอกจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินยังตอบโจทย์เป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่มุ่งสร้าง “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” อีกด้วย

เป้าหมายของการปฏิรูป

โจทย์สำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คือ จะทำอย่างไรให้ภาครัฐยืนอยู่เคียงข้างเมื่อยามที่ประชาชนต้องการที่พึ่ง ส่งเสริมช่วยเหลือและสนับสนุนให้ประชาชนเดินไปข้างหน้าอย่างมั่นใจ ขจัดปัดเป่าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ทั้งนี้ โดยหวังว่าภาครัฐจะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน (Public Trust) เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศร่วมกัน



แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงมีความ “ติดดิน” เน้นความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ยึดความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ (1) สร้างภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Customized Public Service) (2) พัฒนาโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้ทันสมัย กะทัดรัด ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Agile Structure) และระบบงานภาครัฐมีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance Public Service) (3) พัฒนากำลังคนภาครัฐให้มีสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและยึดมั่นในคุณธรรม พร้อมนำการพัฒนาประเทศ (Highly Competent Public Officials) (4) พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลให้สามารถดึงดูด รักษา จูงใจผู้มีความรู้ความสามารถสูง และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ (5) เพื่อสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สุจริตบนหลักธรรมาภิบาล

ประชาชนจะได้อะไร

ในระยะยาว 20 ปีจากนี้ไป ประชาชนจะได้เห็นผลลัพธ์ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่ (1) องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกันด้วยระบบดิจิทัล (2) โครงสร้างองค์กรภาครัฐเพียว กะทัดรัด แต่แข็งแกร่ง สามารถบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการทำงานเพื่อประชาชน โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (3) ระบบบริหารและบริการประชาชนเป็นระบบดิจิทัล มีความโปร่งใส ทันสมัย ปรับตัวได้รวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (4) ระบบบุคลากรภาครัฐมีมาตรฐาน สามารถสรรหา ดึงดูดและรักษาไว้ซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพสูง มีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานอย่างมืออาชีพ และเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และ (5) ภาครัฐมีวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และมีระบบป้องกันการแทรกแซงโดยไม่เป็นธรรมจากผู้มีอำนาจและอิทธิพล



ส่วนในระยะ 5 ปี¹ มีตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการทำให้บริการภาครัฐสามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน โครงสร้างและระบบงานภาครัฐมีประสิทธิภาพสูง เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนและบูรณาการกันอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีคุณภาพ ยึดมั่นในคุณธรรม พร้อมนำการพัฒนาประเทศและภาครัฐมีนวัตกรรมการบริหารจัดการและนวัตกรรมการให้บริการประชาชนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งภาพลักษณ์ของภาครัฐไทยในเวทีโลกได้รับการยอมรับ

6 เรื่อง - 24 กลยุทธ์ - 56 แผนงาน

แม้เป้าหมายของการปฏิรูปอาจจะฟังดูเป็นนามธรรม แต่กลไกในการแปลงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไปสู่การปฏิบัติ “6 เรื่อง - 24 กลยุทธ์ - 56 แผนงาน” ล้วนเป็นรูปธรรม สรุปได้ดังนี้

เรื่องที่ 1 : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และ

ตอบโจทย์ชีวิตประชาชน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) เพิ่มสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐในการตอบสนองต่อประชาชน ในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน (2) ยกระดับการให้ข้อมูล และให้คำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ และ (3) ยกระดับการให้บริการประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และถูกลง

เรื่องที่ 2 : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย

และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) บูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล (2) นำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารราชการ และ (3) บูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน

เรื่องที่ 3 : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว

และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐ และลด/ละลายความเป็นนิติบุคคลของกรม (2) เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (3) พัฒนาขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (4) พัฒนาระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (5) สร้างระบบธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในหน่วยงานภาครัฐ และ (6) พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

¹ แผนงานที่สำคัญ ซึ่งถือเป็น Quick Win ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ตามตารางท้ายบทความนี้



เรื่องที่ 4 : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) จัดกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการในการบริการสาธารณะที่สำคัญ และขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (2) ลดขนาดกำลังคนและค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐที่มีผลผูกพันภาระงบประมาณในระยะยาว (3) พัฒนาทักษะและสมรรถนะใหม่เพื่อสร้างความพร้อมเชิงกลยุทธ์ให้กับกำลังคนภาครัฐ และ (4) ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการใช้กำลังคนในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ

เรื่องที่ 5 : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูดสร้าง และรักษาคณติ คนเก่งไว้ในภาครัฐ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ (2) ส่งเสริม จูงใจ และ รักษาผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะไว้ในภาครัฐ (3) พัฒนาขีดความสามารถและความผูกพันต่อองค์กร (Engagement) ของบุคลากรภาครัฐ (4) สร้างผู้นำให้เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example) (5) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล และ (6) พัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพและสร้างความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง

เรื่องที่ 6 : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ และ (2) ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้

จุดเด่นของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2561 - 2565 จะเน้นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและระบบดิจิทัล เพื่อให้ภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open and Connected) โปร่งใส ทันสมัย ปรับตัวได้รวดเร็ว เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และทำให้ประชาชนมีความเชื่อถือไว้วางใจต่อภาครัฐ

ในระยะแรกของแผนปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (ปีที่ 1 - ปีที่ 2) จะเน้นดำเนินการในประเด็นที่มีความสำคัญเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมก่อน อาทิ การปฏิรูป “บริการภาครัฐให้สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทยชีวิตประชาชน” และการปฏิรูป “ระบบข้อมูลภาครัฐให้มีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกันก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล” ซึ่งคาดว่าจะมีผลลัพธ์ที่จับต้องได้ที่สำคัญ อาทิ การปรับปรุงกระบวนการขออนุมัติ/อนุญาตเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การจัดบริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านช่องทางดิจิทัลและศูนย์บริการร่วม เพื่อยกระดับงานบริการประชาชน และการอำนวยความสะดวกของภาครัฐสู่ความเป็นเลิศ และการจัดให้มีบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติหมายเลขเดียว การพัฒนาแพลตฟอร์มการให้บริการพื้นฐาน (Service Platform) และการพัฒนาศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Analytic Centre) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดการบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ อันส่งผลให้เกิดการะกับประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการ ซึ่งจะทำได้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งของภาครัฐและประชาชนลดลงอย่างมาก





สิ่งท้าทายในการปฏิรูป

หนทางแห่งการปฏิรูปไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ เพราะการบริหารราชการแผ่นดินมีขอบเขตกว้างขวาง เกี่ยวข้องกับ **“องค์กร งาน งบประมาณ ระบบ คน และการบริการ”** ย่อมต้องมีปัญหาอุปสรรค และความท้าทายหลายประการ ได้แก่ (1) ปัญหาการบูรณาการการปฏิรูปภาครัฐอย่างเป็นระบบ เนื่องจากแผนการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินครอบคลุมหน่วยงานของรัฐทุกประเภท ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่นอกฝ่ายบริหาร ซึ่งล้วนแต่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเฉพาะ และมีกลุ่มผู้รับบริการที่หลากหลาย (2) ปัญหาขีดความสามารถในการนำแผนการปฏิรูปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักหรือส่วนราชการ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (3) ขาดมาตรการในการกระตุ้นจูงใจให้ส่วนราชการนำแผนการปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติ และ (4) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศไม่มีความชัดเจน และมีช่องว่างให้ส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของแผน



ร่วมคิด - ร่วมทำ นำการปฏิรูประบบราชการ

ที่ผ่านมา คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับส่วนราชการที่เป็นเจ้าภาพหลักในการนำแผนปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติ เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรค จัดให้มีเวทีรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หัวใจสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป ได้มีโอกาส “ร่วมคิด - ร่วมทำ” อย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันต้องสร้างผู้นำที่มีจิตใจแห่งการปฏิรูป (Reform-Minded Leaders) ให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐ

สำหรับประชาชนทั่วไป ก็สามารถมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินได้ ด้วยการติดตามการดำเนินการปฏิรูปว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ รวมทั้งให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ที่กล่าวถึงแล้ว ได้ตลอดเวลา รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับการให้บริการของภาครัฐและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ



สรุปส่งท้าย

สองทศวรรษจากนี้ไปจะถือเป็น “ยุคแห่งการปฏิรูปภาครัฐ” อย่างแท้จริง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คือ “การสร้างทัศนคติและทักษะใหม่” (New Mindset and Skill set) ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน และรักษาขีดความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพื่อในที่สุดภาครัฐจะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน

เหนือสิ่งอื่นใด ต้องถือว่าการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินจึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ไม่ได้เป็นเพียงหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปฯ เท่านั้น และถึงเวลาที่คนไทยจะเลิกถามว่า “เราจะได้อะไรจากการปฏิรูปประเทศ” แต่ต้องถามว่า “แล้วเราจะมีส่วนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อสร้างภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนได้อย่างไร”



แผนงานที่สำคัญ Quick Wins ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ประเด็นการปฏิรูป	กิจกรรมที่จะดำเนินการ	เป้าหมาย
1. ประเด็นปฏิรูปที่ 1 บริการภาครัฐ สะดวกรวดเร็ว และ ตอบโจทย์ชีวิตประชาชน กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มสมรรถนะของหน่วยงาน ภาครัฐในการตอบสนองต่อประชาชน ในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน	1. บูรณาการเลขหมายแจ้งเหตุฉุกเฉิน ให้เหลือเพียงหมายเลขเดียวเพื่อให้ ประชาชนสามารถแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย เหตุฉุกเฉินได้ทุกเรื่อง (แผนงานที่ 1) <i>(“เหตุฉุกเฉิน 191 เข้าถึงทุกเรื่อง”)</i>	ประชาชนได้รับความช่วยเหลืออย่าง ทันทีทันใด เมื่อมีปัญหา เหตุด่วน เหตุร้าย เพราะสามารถจดจำเลขหมายโทรศัพท์ แจ้งเหตุฉุกเฉินเพียงหมายเลขเดียว ตามมาตรฐานสากล
2. ประเด็นปฏิรูปที่ 1 บริการภาครัฐ สะดวกรวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับการให้บริการ ประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ยง่ายขึ้น และถูกลง	2. ปรับปรุงกระบวนการขออนุมัติอนุญาต จากภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวก แก่ประชาชน (ปรับปรุงกระบวนการ และลดขั้นตอนการให้บริการที่กระทบ ต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน) (แผนงานที่ 1) <i>(“บริการฉับไว ใส่ใจประชาชน”)</i>	การอนุมัติอนุญาตของประชาชนและ ผู้ประกอบการ เร็วขึ้น ยง่ายขึ้น ถูกลง ลดการขอข้อมูลและเอกสารซ้ำซ้อน จากผู้ขอรับบริการ ระบบและกระบวนการบริการที่กระทบ ต่อชีวิตประชาชน ได้รับการปรับปรุง
3. ประเด็นปฏิรูปที่ 5 ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถ ดึงดูด สร้าง และรักษาคณาธิ์ คนเก่งไว้ ในภาครัฐ กลยุทธ์ที่ 1 ดึงดูดผู้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตสาธารณะ เข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ	3. พัฒนาระบบการสอบวัดความรู้ ความสามารถทั่วไปให้เป็นมาตรฐาน เดียวกันสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกประเภท (แผนงานที่ 4) <i>(“มาตรฐานการสอบวัด สู่มาตรฐาน คุณภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ”)</i>	มีระบบการสอบวัดความรู้ความสามารถ ทั่วไป และการประเมินคุณลักษณะ การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้การ สรรหาบุคลากรภาครัฐทุกประเภท เป็นมาตรฐานเดียวกัน ประหยัด และมี ประสิทธิภาพ

การปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

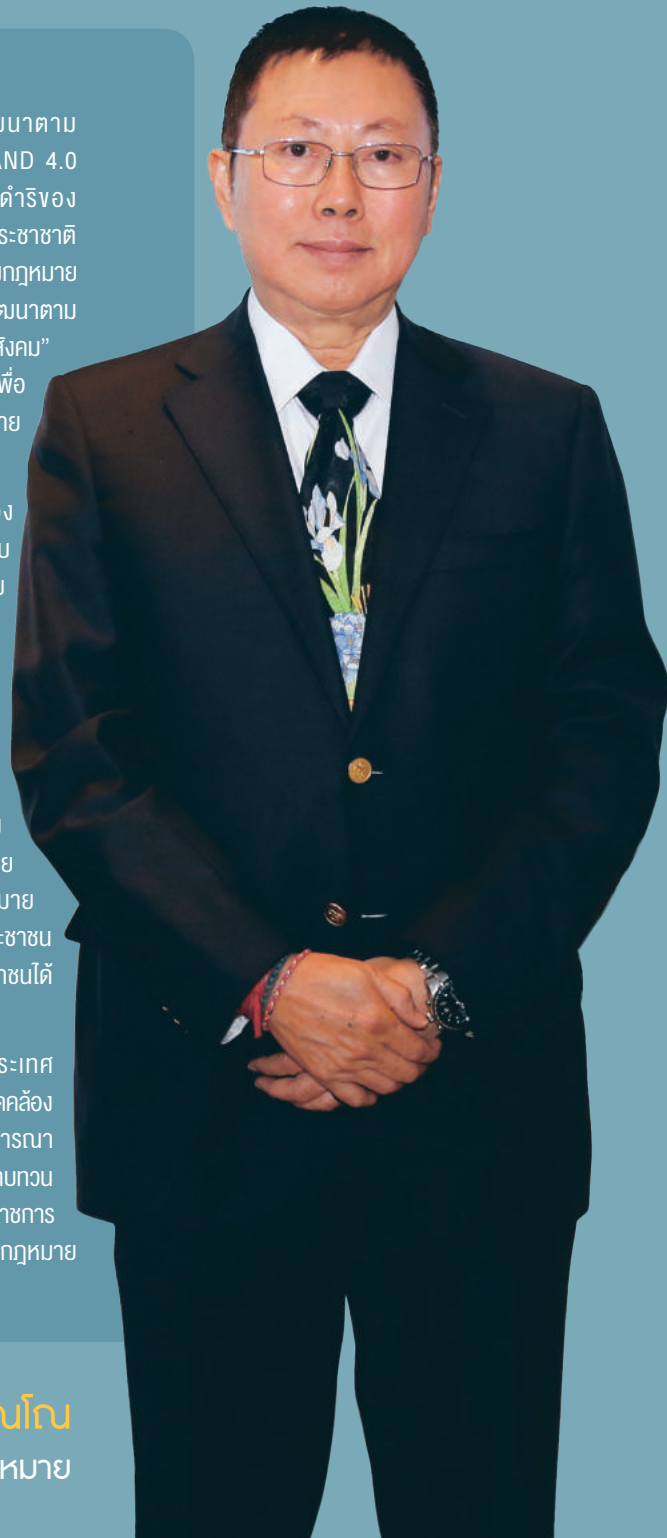
“ มุ่งเน้นการสร้าง “กลไกทางกฎหมาย” เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตามหลักการ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาสู่ THAILAND 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยกำหนดประเด็นปฏิรูปเพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อพัฒนากฎหมายให้เป็น “กฎหมายที่ดี” และการมีกลไกทางกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาตามหลัก “ทวิยุคศาสตร์” ทั้งในเรื่องของการ “สร้างความเป็นธรรมและจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม” และการ “เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” ตลอดจนกำหนดให้มีการพัฒนากลไกเพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่ายและสามารถให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

1. สร้างกลไกการพัฒนากฎหมายให้เป็น “กฎหมายที่ดี” และสอดคล้องกับสภาพความต้องการที่แท้จริงของสังคม โดยการกำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมายเพื่อคำนึงถึงภาระต้นทุน และผลกระทบจากการดำเนินการตามกฎหมาย การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและติดตามตรวจสอบทั้งในขั้นตอนของการจัดทำร่างกฎหมายและการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย และการสร้างการรับรู้และเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย เพื่อสื่อถึงความต้องการของสังคม และเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงสาระสำคัญของกฎหมาย

2. สร้างกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเสนอให้มีกลไกในการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่มีผลในการสร้างความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม พิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่อมิให้เป็นช่องทางในการเอาเปรียบผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งการเสนอให้มีการตรากฎหมายเพื่อเป็นกลไกส่งเสริมการจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม ตลอดจนพัฒนากลไกเพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่ายและพัฒนากลไกให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

3. สร้างกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยกำหนดให้มีกลไกการทบทวนกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชน กฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ กำหนดให้มีกลไกการพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจ การทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ/อนุญาตเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการ หรือการประกอบธุรกิจ (Regulatory Guillotine) หรือกำหนดให้มีการพัฒนาฐานข้อมูลกฎหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ”

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย



ด้านกฎหมาย

พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายโดยใช้เทคโนโลยี
ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก
และเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย



พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกฎหมาย
เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกและเข้าใจง่าย



“ที่เดียว ทันใด ทั่วไทย ทุกเวลา”

พัฒนาระบบเทคโนโลยีฯ ประชาชนสามารถ
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้สะดวก ลดค่าใช้จ่าย
ขอข้อมูลทางกฎหมาย

ปฏิรูปด้านการศึกษาวิชากฎหมาย
มีหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ที่มีคุณภาพ
พัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้
มีความรู้ควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม

แต่งตั้ง “คณะกรรมการสภา
นิติศึกษาแห่งชาติ” เพื่อจัดทำนโยบาย

กำหนดมาตรฐานและ
พัฒนาหลักสูตรวิชานิติศาสตร์

ยกระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี
กฎหมายสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ
กฎหมายทุกสาขา



มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย
รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
แก่ประชาชน



มีกลไกดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ให้สอดคล้องกับหลักการ
ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักสากล

มีกลไกในการออกกฎหมายให้เป็นกฎหมายที่ดี
และมีเท่าที่จำเป็น

ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย
และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและ
ประกอบอาชีพของประชาชน

ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ก่อให้เกิด
ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคม

พัฒนาระบบการจัดทำร่างกฎหมาย ให้รวดเร็ว
รอบคอบ และสอดคล้องกับเงื่อนไขเวลาที่กำหนด

กฎหมายที่ดีจะต้อง...

เป็นธรรม สอดคล้องกับหลักนิติธรรม
เป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ไม่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ



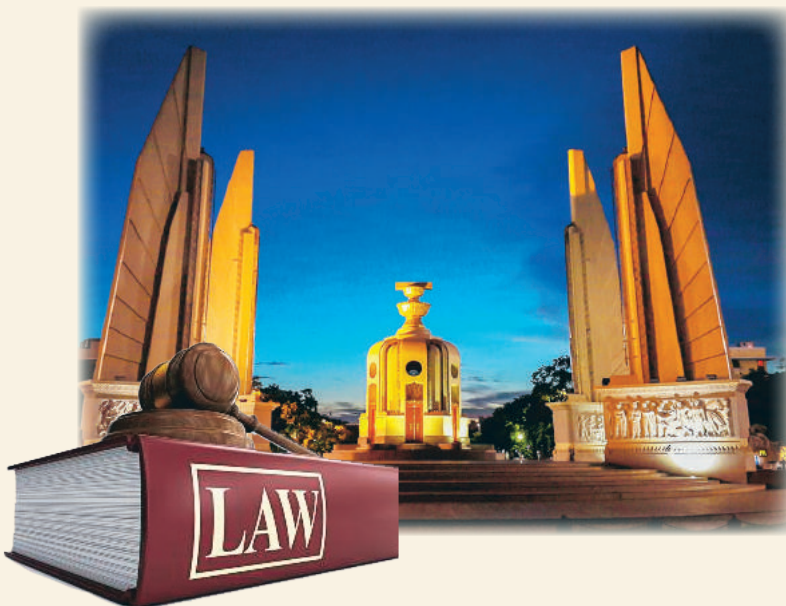


ปฏิรูปกฎหมาย

สร้างสังคมเป็นธรรม ก้าวล้ำทางเศรษฐกิจ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

การปฏิรูปประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องเริ่มต้นที่การปฏิรูปกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดสรรประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งที่เป็นไปเพื่อเป็นการควบคุม ส่งเสริม และเพื่อให้เกิดสภาพบังคับ กฎหมายหลายฉบับถูกรื้อถอนขึ้นโดยกำหนดมาตรการที่มุ่งเน้นการควบคุมมากเกินไป ทำให้เกิดขั้นตอนในการดำเนินการ ซึ่งสร้างภาระและต้นทุนในการดำเนินการตามกฎหมายอันเป็นสิ่งที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในด้านการค้าและการลงทุนของประเทศ ที่ผ่านมามีการกำหนดกลไกการวิเคราะห์ผลกระทบก่อนการตรากฎหมายอย่างจริงจัง ประกอบกับกฎหมายหลายฉบับไม่ได้รับการทบทวนเพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ กฎหมายหลายฉบับถูกมองว่าไม่สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาของสังคมโลก พันธกรณีระหว่างประเทศ หรือขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งแม้ที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายมาเป็นลำดับ แต่ก็ยังได้รับการสนับสนุนให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างต่อเนื่องเท่าที่ควร



มาตรา 258 ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายให้เกิดผลอย่างน้อย 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกิน

ความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) ปฏิรูประบบการเรียนรู้ การสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย (3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐ โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย (4) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย



เพื่อให้เกิดผลดังที่กล่าวมาข้างต้นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดกรอบการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายโดยพิจารณาจากเรื่องที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้เกิดผลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ประกอบกับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้มีการกำหนด “กลไก” ที่สำคัญไว้หลายประการเพื่อให้เกิดการปฏิรูปกฎหมาย โดยเฉพาะหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดหลักเกณฑ์และกลไกดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้กฎหมายเป็น “กฎหมายที่ดี” และสอดคล้องกับสภาพความต้องการที่แท้จริงของสังคม ทั้งการกำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมายเพื่อคำนึงถึงภาระ ต้นทุน และผลกระทบจากการดำเนินการตามกฎหมาย การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและติดตามตรวจสอบทั้งในขั้นตอนของการจัดทำร่างกฎหมายและการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย การสร้างการรับรู้และเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย เพื่อสื่อถึงความต้องการของสังคม และเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงสาระสำคัญของกฎหมาย อันจะทำให้สามารถใช้ “สิทธิ” ของตนได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติ “หน้าที่” ตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ซึ่งตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการให้เกิดความชัดเจน และเพื่อผลักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม



การกำหนดประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายยังมุ่งเน้นการสร้าง “กลไกทางกฎหมาย” เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตามหลักการ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาสู่ THAILAND 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals (SDGs)) โดยกำหนดประเด็นปฏิรูปเพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาตามหลัก “ทวิยุทธ์ศาสตร์” ทั้งในเรื่องของการมีกลไกทางกฎหมาย “เพื่อสร้างความเป็นธรรมและจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม” และการมีกลไกทางกฎหมาย “เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ”

ในส่วนของการมีกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม ได้เสนอให้มีกลไกในการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่มีผลในการสร้างความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม เช่น การพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายขายฝากเพื่อมิให้เป็นช่องทางในการเอาเปรียบผู้มีรายได้น้อย หรือการเสนอให้มีการตรากฎหมายเพื่อเป็นกลไกส่งเสริมการจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่และกระจายรายได้กลับคืนให้แก่สังคม การกำหนดให้มีการทบทวนเพื่อปรับปรุงบทกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด หรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับฐานะและสภาพของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนกำหนดให้มีการพัฒนากลไกเพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่ายและสามารถให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง





สำหรับการกำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น กำหนดให้มีกลไกการพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจ เช่น การเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการและการดำเนินการเรื่องการอนุมัติและอนุญาต การกำหนดให้มีการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการอนุมัติและอนุญาตในการติดต่อราชการหรือการประกอบธุรกิจ (Regulatory Guillotine) หรือการกำหนดให้มีการพัฒนาฐานข้อมูลกฎหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

เพื่อให้การปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงได้กำหนดเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย 10 ประการ เพื่อให้สอดคล้องกับผลที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย



- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 1 มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 2 ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 3 มีกลไกทางกฎหมายเพื่อจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 4 มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 5 พัฒนาระบบการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับเงื่อนไขเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 6 มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 7 มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 8 ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพที่ดี
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 9 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและจัดช่องทางบริการยุติประพฤติมิชอบ
- เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ 10 มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น



สุดท้ายนี้ การปฏิรูปประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบราชการซึ่งเป็นกลไกรองรับให้เกิดการปฏิรูปให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และความเป็นไปในปัจจุบัน มีการทำงานที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศจะต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการด้วยตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมจนกว่าจะบรรลุผลหรือเป้าหมายตามที่กำหนด

การปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

“

การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นภารกิจสำคัญของประเทศที่ต้องดำเนินการเพื่อวางรากฐานระบบสังคมของประเทศให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกยุคปัจจุบัน จึงมีเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมคือเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุข เป็นธรรม และประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการพัฒนาระบบการยุติธรรมที่รวดเร็ว สร้างกลไกการช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ พัฒนาระบบนิติวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งเมื่อดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมตามเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว จะทำให้กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำนาจความยุติธรรมแก่ประชาชนได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัด อีกทั้งช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่สังคมที่มีความสงบสุข เป็นธรรม และประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

”

นายอัมพร จารุจินดา
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม



ด้านกระบวนการยุติธรรม

พัฒนากลไกช่วยเหลือเพื่อให้ประชาชน เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
จัดให้มีหน่วยความช่วยเหลือคดี ส่งเสริมระบบการไกล่เกลี่ย



ระบบนิติวิทยาศาสตร์

มีมาตรฐานสากล พนักงานสอบสวนมีทักษะ
มีผู้ปฏิบัติงานด้านนิติเวชเพียงพอต่องาน



“ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า”



- กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจน
ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม
- มีระบบประเมินและปรับปรุงระยะเวลาการทำงาน
สร้างระบบตรวจสอบ แจ้งความคืบหน้า

พัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม
เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ



นักธุรกิจต่างชาติเชื่อมั่นและยอมรับกระบวนการ
ยุติธรรมของไทย

นักธุรกิจและประชาชนผู้มีรศคดี
ได้รับความยุติธรรมจากการดำเนินคดีพาณิชย์

นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ

พัฒนาและปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญา
เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่าง
พนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีได้รับความยุติธรรมเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน



ปรับการบริหารงานเพื่อสร้าง
ความพลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

พัฒนาการบังคับตามกฎหมาย
ลดความเหลื่อมล้ำ มีความเสมอภาค



สร้างฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
กับผู้ต้องหา/จำเลย



สร้างกระบวนการยุติธรรม
สำหรับเด็กและเยาวชน



บังคับใช้กฎหมาย
ยาเสพติด



กำหนดประเภทโทษอาญาที่มีความเหมาะสม
โปร่งใส เพิ่มประสิทธิภาพ

ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว
ผู้ต้องหาที่ประกันตัว

ลดอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษ



พลิกกระบวนการทัศน์ ขจัดความเหลื่อมล้ำ สู่ยุติธรรมที่ยั่งยืน

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมคือบริการสาธารณะสำคัญที่ทุกประเทศต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อจัดระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเจริญก้าวหน้า เมื่อประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น วิทยาการมีความก้าวหน้าและสลับซับซ้อน การติดต่อสื่อสารทั่วโลกทำได้ง่ายดาย ความเป็นโลกาภิวัตน์ กระบวนการยุติธรรมจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาให้เข้มแข็ง เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่ปัจจุบัน กระบวนการยุติธรรมยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งในด้านความล่าช้า ความเหลื่อมล้ำ ความไม่ถูกต้องของการดำเนินงาน รวมถึงความไม่เท่าทันกับความก้าวหน้าของสังคมทั้งในและระหว่างประเทศ และยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 จึงกำหนดให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการ เพื่อวางรากฐานระบบสังคมการเมืองของประเทศ โดยมีการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2557 ในกรอบภารกิจของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสภาพัฒนาการปฏิรูปประเทศ จนกระทั่งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีผลใช้บังคับในวันที่ 6 เมษายน 2560 ซึ่งมีบทบัญญัติรับรองความต่อเนื่องของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมขึ้น เพื่อจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ



ภาพรวมเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมได้กำหนดกรอบการจัดทำแผนปฏิรูปที่มุ่งสู่การปรับแนวคิดและกระบวนการยุติธรรมใหม่ เพื่อเป้าหมายที่สูงที่สุด คือ ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่มีความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย ประชาชนเชื่อมั่นในความรวดเร็วและถูกต้อง สังคมมีความปลอดภัย ตลอดจนทำให้กระบวนการยุติธรรมมีมาตรฐานสากลและมีส่วนช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยได้นำผลการศึกษาในอดีตและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทั้งได้มีวิเคราะห์สภาพปัญหาในลักษณะองค์รวม เนื่องจากการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไม่อาจกระทำได้อย่างโดดเดี่ยว เป็นการแก้ปัญหาเป็นรายประเด็น หรือรายองค์กร แต่ต้องแก้ปัญหาในภาพรวมทั้งระบบ และเมื่อได้ทำการยกร่างแผนปฏิรูปแล้ว ก็ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง



แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) กำหนดประเด็นปฏิรูป 10 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นปฏิรูปที่ 1 การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า มีกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญคือ ให้นิยามกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนแล้วประกาศให้ประชาชนทราบ สร้างกระบวนการรับเรื่องร้องเรียน มีระบบการประเมินและปรับปรุงระยะเวลาตามที่ประกาศเป็นระยะ และสร้างระบบการตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการให้ประชาชนทราบ

ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ กำหนดมาตรการเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลยในการดำเนินคดี การพัฒนาระบบการจัดให้มีนายความช่วยเหลือคดี ปรับปรุงระบบประกันตัว การพัฒนาและส่งเสริมระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน



ประเด็นปฏิรูปที่ 3 การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ นำระบบประเมินความเสี่ยงมาใช้ทดแทนการเรียกทรัพย์สินเป็นหลักประกัน เพิ่มมาตรการลงโทษที่หลากหลายนำโทษปรับตามความสามารถในการชำระ (day fines) มาใช้ และแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องหนี้และสัญญาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ



ประเด็นปฏิรูปที่ 4 การปรับกระบวนการทัศนในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ ทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดและพัฒนาระบบบำบัดผู้ติดยาเสพติด ลดอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษ มีระบบการกำหนดโทษที่โปร่งใสและได้สัดส่วนยิ่งขึ้น มีระบบยุติคดีอาญาที่มีการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม และบูรณาการฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิด

ประเด็นปฏิรูปที่ 5 การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ กำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่ควรจะมีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ มีกฎหมายเกี่ยวกับการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานและให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติม

ประเด็นปฏิรูปที่ 6 การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญคือ กำหนดระยะเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อให้มีระยะเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวน และบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากการประสานงานที่ล่าช้า



ประเด็นปฏิรูปที่ 7 การพัฒนาระบบการสอบสวน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ ให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษ ณ สถานีตำรวจแห่งใดก็ได้ สร้างระบบป้องกันการแทรกแซงหรือครอบงำการใช้ดุลพินิจในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวน และจัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานอัยการสูงสุดมีหน้าที่วิเคราะห์คำพิพากษาเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ประเด็นปฏิรูปที่ 8 การปฏิรูประบัตินิติวิทยาศาสตร์ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดมาตรฐานกลางการปฏิบัติงานและคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชที่เพียงพอ และมีความเป็นอิสระและพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ประเด็นปฏิรูปที่ 9 การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อ มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ มีมาตรการขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกโดยสะดวกรวดเร็ว นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชนและกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน

ประเด็นปฏิรูปที่ 10 การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ ปรับปรุงเขตอำนาจศาลและกฎหมายเพื่อให้รองรับการค้าระหว่างประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับคดี และพัฒนางานอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ



การจัดลำดับความเร่งด่วนในการดำเนินงาน

กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นกิจกรรมสำคัญที่มีความจำเป็นต้องเริ่มดำเนินการภายในระยะเวลาของแผน (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ได้จัดลำดับความเร่งด่วนในการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ไว้ดังนี้ (1) การยกร่างกฎหมายกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ (2) การดำเนินการให้ประชาชนสามารถแจ้งความที่สถานีตำรวจทุกท้องที่ จากเดิมที่

ต้องแจ้งความเฉพาะท้องที่ที่เกิดเหตุ (3) การจัดให้มีนายความประจำสถานีตำรวจ เพื่อช่วยเหลือแนะนำข้อกฎหมายแก่ประชาชน (4) การจัดให้มีการพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่มีวันหยุด

(5) การพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงในการปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์มีโอกาสได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (6) การยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อพัฒนาระบบการสอบสวนร่วมกันของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ การกันผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเป็นพยาน และการสอบสวนผู้มีส่วนร่วมในการ

กระทำผิดเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติม (7) การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติระบบนิติวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพนิติวิทยาศาสตร์ ร่างพระราชบัญญัติบริการนิติวิทยาศาสตร์ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การชันสูตรพลิกศพ การนำเสนอและรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์) และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อมูลสารพันธุกรรม



ปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายและปัญหาอุปสรรค

การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น นโยบายการปฏิรูปต้องมีความชัดเจน จริงจัง และต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประสานงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการนำกิจกรรมต่าง ๆ ในแผนไปปฏิบัติตามลำดับความสำคัญที่กำหนด ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ จะเป็นพลังขับเคลื่อนที่ดียิ่งที่จะส่งผลให้การปฏิรูปประสบความสำเร็จ

สำหรับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย คือ ฐานคติของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการตรวจสอบถ่วงดุล และการมีกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกันระหว่างหน่วยงานภายใต้ฐานคติดังกล่าว ทำให้การปรับเปลี่ยนใด ๆ ต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งการขาดอัตรากำลังและทรัพยากรของบางหน่วยงานทำให้ไม่อาจดำเนินงานตามแผนได้อย่างครบถ้วน

แนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม

การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ต้องไม่ใช่การดำเนินการเฉพาะกิจหรือเฉพาะกลุ่ม อีกทั้งการพัฒนาการบริหารการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ โดยเริ่มจากการสื่อสารให้ประชาชนทั่วไปทราบในวงกว้าง การจัดให้ทุกภาคส่วนมีกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปอย่างแนบแน่นและต่อเนื่อง การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นตัวคูณสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ การรับฟังความคิดเห็น และการจัดให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม



ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมของไทย

การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงานและทุกคน ไม่ใช่เฉพาะผู้มีคดีความ ดังนั้น การพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และกำหนดทิศทางกระบวนการยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ การจัดให้มีการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา การทำให้กระบวนการยุติธรรมเป็นระบบที่เข้าใจง่าย เป็นมิตรต่อประชาชน และการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถใช้บริการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยง่ายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันบุคคลในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมก็ควรคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นสากลทั้งมาตรฐานการทำงาน ภาษา ทักษะคิด ความรู้ความเข้าใจ ความก้าวหน้าทางวิทยาการ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสืบไป



การปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ

“

ปัจจุบันบริบทเศรษฐกิจต่างจากในอดีตมาก และมองไปข้างหน้ามีความท้าทายใหม่ ๆ เข้ามา ซึ่งล้วนเป็นโจทย์ที่ยากและซับซ้อนขึ้น ขณะที่ในประเทศยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างไม่น้อยที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจกำหนดเป้าหมายหลักของการปฏิรูปไว้ว่า ใน 20 ปีข้างหน้าเราอยากให้เห็นเศรษฐกิจไทย “แข่งขันได้ - กระจายประโยชน์ไปสู่ประชาชน - เติบโตยั่งยืน” ทางออกที่สำคัญคือ การทำให้ “คนไทย ภาคเอกชนไทย และภาครัฐไทย เก่งและแกร่งขึ้น” จึงได้แบ่งประเด็นปฏิรูปออกเป็น 3 ด้าน สำคัญ

1. การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้กับทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ
2. การลดความเหลื่อมล้ำและกระจายประโยชน์จากการพัฒนาไปสู่ประชาชนให้ทั่วถึง
3. การปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้กลไกและบทบาทของภาครัฐขับเคลื่อนประเทศให้สอดคล้องกับจังหวะ “การเดินหน้าของประเทศ” เคียงข้างภาคเอกชน และประชาชน และมีนัยต่อการสร้างแรงจูงใจและระบบนิเวศ หรือ Ecosystem ที่เอื้อให้ระบบเศรษฐกิจพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

สุดท้ายนี้ ในนามคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ผมขอขอบคุณนักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐและประชาชนทุกท่านที่ร่วมให้ความเห็นผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและช่องทางต่าง ๆ อย่างไรก็ดี ข้อเสนอต่าง ๆ เป็นเพียงการแสวงหาเส้นทางที่เหมาะสมภายใต้บริบทเศรษฐกิจที่เห็นขณะนี้ แต่การขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปจริงจะต้องใช้เวลา ความอดทนของผู้เกี่ยวข้อง และแรงสนับสนุนจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง

”

ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ

การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน



เพิ่มผลผลิตและศักยภาพในการแข่งขัน
ให้แก่อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมใหม่
ที่กำลังจะเติบโต รวมถึงปัจจัยสนับสนุน
ขีดความสามารถในการแข่งขัน
โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพแรงงาน
ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และ SMEs

ตั้งศูนย์กลางส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ

ปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมการแข่งขัน
ทางการค้า ช่วยกระตุ้นการพัฒนายลผลิต

รวมกลุ่มในระดับภูมิภาค สร้างความเจริญเติบโต
ของเมืองใหม่และกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น

เพิ่มความสามารถในการแข่งขันโดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
เพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี



การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ

มีระบบประเมินผลการพัฒนา เน้นการบูรณาการ
ในหลายมิติและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน



การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ
จัดตั้ง "สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ"
การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ"
เป็นหน่วยงานอิสระ ทำหน้าที่ได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

ปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์
ของภาครัฐ (รัฐวิสาหกิจ) ไปรษณีย์
ไม่ทุจริต สามารถบริหารทรัพย์สิน
ให้เกิดมูลค่าและประโยชน์สูงสุด

ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก
แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว

SME มีอาชีพ พร้อมกับ
การปรับตัว รับมือกับการเปลี่ยนแปลง
ได้อย่างทันตัวที่



การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม



เชื่อมโยงชุมชนเกษตรร่วมกับ
มหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อพัฒนา
นวัตกรรมทางการเกษตร



พัฒนาธุรกิจชุมชนให้เติบโตจากฐานราก



สร้างความมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน
ในการลดความเหลื่อมล้ำ



สร้างตลาดใหม่ผ่านระบบออนไลน์



สร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับ
ประชาชน



ขยายความคุ้มครองของ
กองทุนประกันสังคม



พัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน
เพื่อการเกษตร



ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต
ในระดับบุคคล

เศรษฐกิจไทย : เติบโต แข่งขันได้ กระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรม

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

ความจำเป็นในการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เศรษฐกิจไทยเติบโตมากกว่า 10 เท่า และในด้านสังคมต้องยอมรับว่า มาตรฐานชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยดีขึ้น และคนส่วนใหญ่พ้นความยากจน แต่ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญปัญหาเชิงโครงสร้างหลายเรื่องที่สำคัญคือ **ศักยภาพการเติบโตที่ลดลง** ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ **ปัญหาความเหลื่อมล้ำในเชิงรายได้และโอกาสในหลายมิติ** และ**ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ** นอกจากนี้ **ปัญหากฎหมายและกฎระเบียบที่มีจำนวนมาก ล้าสมัย ขาดการปรับปรุง รวมทั้งมีช่องโหว่จากการใช้ดุลยพินิจ** เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาคอรัปชั่นรุนแรงขึ้น หากปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขจะเหนี่ยวรั้งความก้าวหน้าของประเทศในทุกด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ด้วย



มองไปข้างหน้า **เศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ** ที่สำคัญ ได้แก่ (1) **ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน**ได้เปลี่ยนพฤติกรรมของคนและรูปแบบการทำธุรกิจ (business model) มุมหนึ่งทำให้ธุรกิจและงานหลายประเภทเริ่มหายไป หรือถูกแทนด้วยระบบอัตโนมัติ อีกด้านหนึ่งก็สร้างโอกาสใหม่ทางธุรกิจและมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นเช่นกัน การเตรียมคนและรูปแบบทางธุรกิจที่ตอบโจทย์บริบทใหม่จึงเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น ๆ (2) **กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้น** แรงเสียดทานระหว่างมหาอำนาจทางเศรษฐกิจสำคัญทวีความรุนแรงขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซับซ้อนขึ้น (3) **กติกาและมาตรฐานสากลที่เข้มงวดขึ้น** ครอบคลุมทั้งด้านการค้าการลงทุน สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และ (4) **การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ** ย่อมทำให้แรงงานจะหายาก ฐานกำลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจน้อยลง และมีนัยต่อการงบประมาณและความยั่งยืนทางการคลังได้

การปฏิรูปเศรษฐกิจกับการวางรากฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง

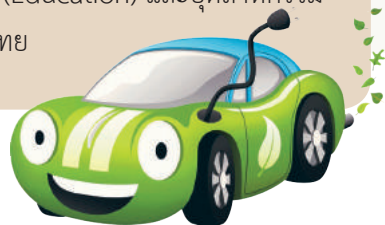
ภายใต้ความจำเป็นข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงกำหนดเป้าหมายหลักของการปฏิรูปไว้ว่า ใน 20 ปีข้างหน้า เราต้องการเห็นประเทศไทยมี **“การพัฒนาเศรษฐกิจที่แท้จริง”** หมายถึง การพัฒนาจนถึงรากลึกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และคำนึงถึงการเพิ่มศักยภาพของทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ และการกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนแต่ละคนอย่างเป็นธรรม เพื่อช่วยให้ประเทศก้าวหน้าไปได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือ เศรษฐกิจไทยต้อง **“แข่งขันได้ - กระจายประโยชน์สู่ประชาชน - เติบโตยั่งยืน”**

คณะกรรมการฯ จึงแบ่งประเด็นปฏิรูปออกเป็น 3 ด้านสำคัญ ดังนี้

ด้านที่หนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้กับทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ โดย

ระยะสั้น เน้นเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในอุตสาหกรรมหลักที่ประเทศไทยมีความชำนาญ 3 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ (Hospitality) และอุตสาหกรรมอาหาร

มุ่งสร้างฐานอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพในการเติบโตในอนาคต ด้วยการต่อยอดในอุตสาหกรรมที่มีฐานอยู่แล้ว คือ อุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio-economy) อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicles) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) อุตสาหกรรมการดูแลสุขภาพ (Healthcare) รวมถึงอุตสาหกรรมการศึกษา (Education) และอุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital Economy) ที่จะช่วยยกระดับศักยภาพแรงงาน ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรมไทย



พัฒนาและเสริมสร้างทักษะบุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่ออนาคต มีการเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมและ Big data และมีการปรับปรุงกฎหมายการแข่งขันทางการค้า เพื่อสนับสนุนกลไกตลาดเสรีที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบด้านต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business: EoDB)

ระยะกลาง การรวมกลุ่มในภูมิภาค เพื่อขยายตลาดและสร้างฐานการลงทุนด้วยการเพิ่มความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV) และบังกลาเทศ โดยลดข้อจำกัดการรวมตัวและเน้นการเชื่อมโยงกันผ่านโครงข่ายคมนาคมที่เอื้อให้บริษัทข้ามชาติเลือกไทยเป็นฐานในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค (Regional supply chain) และภาคเอกชนมีโอกาสการลงทุนสู่ต่างประเทศมากขึ้น

ระยะยาว การสร้างระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ได้แก่ การจัดระบบนวัตกรรมแห่งชาติให้มีความเชื่อมโยงระหว่างการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมตามโจทย์ของประเทศและความต้องการใช้งานจริง การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการสร้างสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมใหม่ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา การจัดตั้งศูนย์กลางการพัฒนาศักยภาพสตาร์ทอัพ (Startup) และวิสาหกิจขนาดเล็ก



ด้านที่สอง ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

(Equality & Inclusive Growth) หนึ่งในข้อเสนอการปฏิรูปสำคัญคือ การจัดตั้งสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ เพื่อให้มีหน่วยงานกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งทำให้เกิดการขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริง และเป็นกลไกประสานการขับเคลื่อนนโยบายโดยหน่วยงานปฏิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเด็นร่วมหรือคาบเกี่ยวระหว่างหน่วยงาน (Cross-cutting) นอกจากนี้ เพื่อขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทับซ้อนในหลายมิติ จึงวางแนวทางแก้ปัญหาในหลายระดับ

ระดับบุคคล การเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรและแรงงานไร้ฝีมือที่ยากจนในระดับฐานราก ด้วยการเพิ่มศักยภาพให้กลุ่มเกษตรกร เช่น การเพิ่มผลผลิตให้พื้นที่การเกษตร การส่งเสริมให้เกษตรกรปรับใช้ความรู้สมัยใหม่จากข้อมูลและเทคโนโลยี การช่วยเหลือในเชิงระบบเพื่อรองรับความเสี่ยง และเพิ่มโอกาสทางอาชีพ เป็นต้น และการพัฒนาแรงงานไร้ฝีมือ ทั้งในด้านของการพัฒนาฝีมือแรงงาน และการจัดการทุนการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของภาคเอกชนและสอดคล้องกับนโยบายด้านอื่นของประเทศ





ระดับชุมชน การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งผ่านการยกระดับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนเข้าสู่โครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน การพัฒนารัฐกิจชุมชนและการจัดตั้งกองทุนการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Fund) เพื่อสนับสนุนเครือข่ายผู้นำชุมชนเพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่

ระดับประเทศ จำเป็นต้องมีการพัฒนาหัวเมืองใหญ่ในภาคต่าง ๆ ควบคู่ไปกับกรุงเทพฯ และการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ให้กับจังหวัดที่ยากจน เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การสร้างระบบสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็น (Social Safety Net)

การปฏิรูประบบประกันสังคมและระบบภาษี นอกจากนี้ เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มศักยภาพด้านการคลัง (Fiscal Space) แนวทางปฏิรูปที่สำคัญคือ ให้มีองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระ (Semi-autonomous Revenue Agency: SARA) การปรับปรุงระบบภาษีในอัตราก้าวหน้าเพื่อให้กลุ่มที่มีรายได้สูงสุดมีส่วนรับภาษีเพิ่มขึ้น และขยายฐานภาษี และจำเป็นต้องปรับระบบบำนาญให้เป็นระบบที่ก้าวหน้าและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมไปยังกลุ่มแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเพิ่มขึ้น

ด้านที่สาม การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ การปรับกลไกและ

บทบาทของภาครัฐให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต กล่าวคือ ภาครัฐต้องปรับบทบาทจาก “ผู้กำกับดูแล” ให้เป็น “ผู้สนับสนุน” ภาคธุรกิจ และปล่อยให้มีการแข่งขันตามระบบตลาดเสรีมากขึ้น และปฏิรูปการทำงานของภาครัฐใน 4 มิติสำคัญ

มิติแรก ต้องคำนึงถึง “ประสิทธิภาพ” และ “ความยั่งยืน” มากขึ้น

มิติที่สอง ต้องโปร่งใส มีการตรวจสอบจากภาคประชาชนได้

มิติที่สาม กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นตัดสินใจมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การแก้ปัญหาที่มีเจ้าภาพชัดเจน (Accountability) และลดความเหลื่อมล้ำได้อีกทางหนึ่งด้วย

มิติที่สี่ ประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ ที่การทำงานยังมีลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการ หรือความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของเอกชน และลดภาระงบประมาณภาครัฐ





สำหรับ “เป้าหมายปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจ” โดยยกระดับให้ มีวงจร Plan-Do-Check-Act (Deming Cycle) เพื่อให้ขับเคลื่อนนโยบาย ได้ครบถ้วนและมีเอกภาพ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

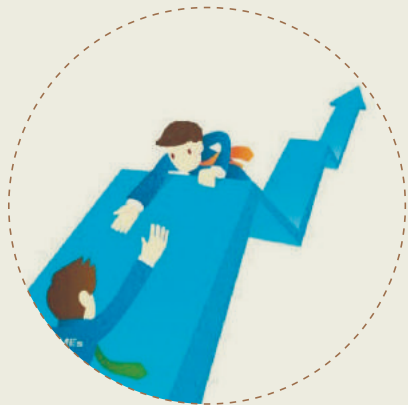
ด้านแรก การปฏิรูปหน่วยงานนโยบายที่สำคัญได้แก่ (1) ปฏิรูป สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้สามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะและนวัตกรรมในการจัดทำ นโยบายที่หลากหลายและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่าง รวดเร็ว (Innovation) และมีการผนึกกำลังของหน่วยงานวางนโยบายและ แผน (Synergy of Policy) รวมทั้งการออกแบบประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการ ที่สำคัญ พร้อมถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ (2) ปฏิรูปหน่วยงานด้านสถิติและ ข้อมูลแห่งชาติ (National Data Unit) ที่สำคัญคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้สามารถพัฒนาระบบข้อมูลที่สมบูรณ์ มีปริมาณเพียงพอ หลากหลาย เรียกใช้ได้รวดเร็ว เพื่อประกอบการตัดสินใจตลอดวงจรนโยบายบนหลัก การ PDCA และสนับสนุนการบริหารนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อให้ทิศทาง การดำเนินนโยบายถูกต้องแม่นยำขึ้น

ด้านที่สอง การปฏิรูปหน่วยงานการคลังและงบประมาณ ที่สำคัญคือ (1) ปฏิรูปหน่วยงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดสรรงบประมาณสอดคล้อง กับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (2) ปฏิรูปนโยบายการคลังและภาษี โดยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี การปรับปรุงระบบภาษีในอัตราก้าวหน้า และขยายฐานภาษี รวมถึงการสร้างที่ยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว ด้วยการ ปฏิรูประบบประกันสุขภาพของประเทศที่มีภาระรายจ่ายมากขึ้นตามการเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบประกันสังคมที่จำเป็นต้องเร่งปรับปรุง เงื่อนไข อาทิ ปรับอัตราการจ่ายเงินสมทบให้เหมาะสม และ (3) หน่วยบริหาร





สินทรัพย์ของภาครัฐ โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินทรัพย์ได้ตามศักยภาพจำเป็นต้องปฏิรูปใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) แบ่งแยกหน้าที่ของผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำกับดูแล และการเป็นเจ้าของให้ชัดเจน ไม่ขัดและไม่ทับซ้อนกัน (2) กำหนดกติการะหว่างผู้เกี่ยวข้องตามหลักบรรษัทภิบาลที่ดี (3) จัดตั้งหน่วยงานเจ้าของที่ทำหน้าที่ปกป้องรักษาและเพิ่มมูลค่าสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจแทนประชาชน และ (4) กำกับดูแลด้วยกลไกตลาดที่มีความเท่าเทียมไม่บิดเบือนอย่างมีพลวัตและต่อเนื่อง



ด้านที่สาม การปฏิรูปหน่วยงานดำเนินการและประเมินผล ทั้งในมิติของ (1) กลไกการดำเนินการ (Execution Mechanism) โดยให้มียูนิทการริเริ่มหรือ Implementation collaboration Unit (ICU) เพื่อยกระดับการดำเนินการตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้ (2) งานติดตามและประเมินผล (Monitoring & Evaluation Unit) ต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่นำผลการติดตามและประเมินผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแผนในระยะต่อไป และมีระบบตรวจสอบและวัดประสิทธิภาพของระบบประเมินผล (3) กลไกการเร่งกระตุ้นการดำเนินการ โดยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปสถาบันด้านการเพิ่มผลผลิต การมาตรฐาน และระบบนวัตกรรมประเทศ โดยให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางทำหน้าที่เชื่อมต่อจากยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาฯ สู่แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศอย่างเป็นระบบ และการปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริม SMEs ไม่เพียงต้องปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ แต่จะต้องปรับบทบาทหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ให้ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบาย ปฏิบัติ และพื้นที่อย่างครบวงจร ในลักษณะ One Stop Service และการพัฒนาระบบข้อมูล SMEs เพื่อใช้วางนโยบายและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน SMEs ได้อย่างเหมาะสม



ข้อสังเกตบางประการของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับแนวทาง การปฏิรูปเศรษฐกิจข้างต้น

ข้อเสนอปฏิรูปนี้เป็นแนวทางเพื่อการปฏิรูปในรอบระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า จึงเน้นในภาพใหญ่ ทิศทางสำคัญ แต่ยังคงความยืดหยุ่นให้สามารถปรับเปลี่ยนรายละเอียดในการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น และด้วยข้อจำกัดของกรอบเวลา จึงสามารถนำเสนอได้เพียงครึ่งหนึ่งของความตั้งใจ แต่คาดว่าจะช่วยให้เห็นแนวทางและความเชื่อมโยงของมาตรการในแต่ละด้าน

นอกจากนี้ ข้อเสนอปฏิรูปเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นประเด็นปฏิรูปที่ผู้เกี่ยวข้องที่หวังดีต่อบ้านเมืองได้ปูทางไว้ อย่างไรก็ดี ประเด็นที่ผ่านมาชี้ว่าการกำหนดเรื่องที่ปฏิรูปโดยลำพังเป็นสิ่งไม่ยาก แต่การแสวงหาหนทางและการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นจริงเป็นเรื่องที่ทำหาย ซึ่งคณะกรรมการฯ เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปฏิรูปเศรษฐกิจประสบผลสำเร็จมี 4 ปัจจัย ได้แก่

(1) **จังหวะเวลาที่เหมาะสม** ได้แก่ สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันเอื้อให้การปฏิรูปต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ กล่าวคือ รัฐบาลและประชาชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน สถานการณ์เศรษฐกิจโดยรวมมีแนวโน้มค่อนข้างดี ที่จะเอื้อให้การปฏิรูปเศรษฐกิจประเภทที่อาจมีความเจ็บปวดในระยะสั้น แต่ให้ผลประโยชน์ในระยะยาว (Short-term Pain, but Long-term Gain) มีโอกาสสำเร็จได้

(2) **การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ** กล่าวคือ ประเทศมีปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายสิบเรื่อง ขณะที่โอกาสผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาจมีไม่มากนัก จึงต้องเลือกปฏิรูปในเรื่องสำคัญที่สามารถสร้างผลกระทบในวงกว้าง คณะกรรมการฯ จึงเลือกปฏิรูปการเศรษฐกิจใน 3 ด้านสำคัญ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

(3) **ผู้นำต้องเข้าใจปัญหาและต้องกล้าตัดสินใจในเรื่องที่ยาก** อีกทั้งต้องมีศิลปะในการชักจูงโน้มน้าวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เห็นถึงความจำเป็นของการปฏิรูป รวมทั้งเมื่อเห็นต่างก็ต้องสามารถโน้มน้าวหรือชักจูงให้ทุกฝ่ายสามารถยอมรับแนวทางการปฏิรูปที่ร่วมกันได้

(4) **การปฏิรูปจะสำเร็จจำเป็นต้องได้รับแรงสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders)** และอาศัยการปฏิรูปประเทศในด้านอื่น ๆ สนับสนุนด้วย เช่น การปฏิรูปด้านสถาบันทางเศรษฐกิจต้องอาศัยการปฏิรูปกฎหมายและการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำย่อมต้องอาศัยการกระจายอำนาจ เป็นต้น และที่สำคัญคือ แรงสนับสนุนจากประชาชน ผู้ซึ่งตระหนักว่าการปฏิรูปประเทศเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่พลเมือง ไม่ใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง คณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ที่แต่ละคนจะต้องช่วยกันปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้บ้านเมืองนี้ดีขึ้น



การปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

“

ปัจจุบันการขยายตัวของเมืองในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านประชากรและเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อรองรับการขยายตัว ส่งผลให้ทรัพยากรลดน้อยและเสื่อมโทรมลง เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร ในขณะที่การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ทำให้เกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติซึ่งส่งผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยที่ดำรงชีพด้วยการพึ่งพิงธรรมชาติ

การปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยน้อมนำศาสตร์ของพระราชทานเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางในการปฏิรูป รวมทั้งให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดดุลยภาพในทุกมิติ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเชื่อมโยงเป็นระบบระหว่างฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมนุษย์ไปพร้อมกัน ผ่านการบริหารงานรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่ (Area Based) อย่างมีส่วนร่วม ทั้งระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชน ภายใต้แนวทางพระราชทาน และระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง ซึ่งเป็นการบูรณาการในแนวราบ ข้ามกรม ข้ามกระทรวง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป 6 เรื่องหลัก ได้แก่ 1) ทรัพยากรทางบก ประกอบด้วย ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน และทรัพยากรแร่ 2) ทรัพยากรน้ำ 3) ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง 4) ความหลากหลายทางชีวภาพ 5) สิ่งแวดล้อม และ 6) ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะเร่งด่วน โดยผนวกการดำเนินงานจากส่วนล่างสู่ส่วนบน (Bottom up) เข้ากับการขับเคลื่อนนโยบายจากส่วนบนสู่ส่วนล่าง (Top down) เร่งสร้างแบบอย่างความสำเร็จที่พร้อมขยายผลให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เกิดความมั่นคงทางด้านทรัพยากรน้ำ อาหาร และพลังงาน ประชาชนมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดี นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ สืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้ทรงวางรากฐานไว้

”

ดร.รอยล จิตรดอน

ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม



ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม



เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าจากวัสดุที่ย่อยสลายยาก

ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมในชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ



ทุกภาคส่วนร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มีการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษตามหลักวิชาการ



ป่าไม้และสัตว์ป่า



พัฒนาองค์ความรู้ และกฎหมาย



แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เกี่ยวกับที่ดินป่าไม้



เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ ผลักดันให้เป็นมรดกโลก

ทรัพยากรทางบก



พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม

เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร

หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้

ดูแลสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ



ระบบบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีการทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

มีกฎหมายและบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

บริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

วางผังเมืองโดยใช้ประโยชน์ที่ดินคำนึงถึงการใช้ระบบนิเวศท้องถิ่น



ดิน



จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบ

ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แร่



ทำเขตพื้นที่ศักยภาพและแหล่งแร่เพื่อทำเหมือง

เสริมศักยภาพชุมชน ในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่

ทรัพยากรน้ำ

พัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงระบบการเก็บกักน้ำ และระบบเส้นทางน้ำ



ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ



เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงพื้นที่



สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และพัฒนาลดภัยพิบัติ เกิดความมั่นคงและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำ



ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง



รักษาฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน

ลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและระบบนิเวศ



บริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลอย่างสมดุล เกิดประโยชน์ต่อชาติและชุมชน

แบ่งเขตการใช้ประโยชน์ตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล

อนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน



ความหลากหลายทางชีวภาพ

มีระบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นครอบคลุมทั่วประเทศ และระดับอาเซียน

ใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน



ยกระดับระบบการวิจัยและนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน



รักผืน น้ำ ป่า...

ใช้ประโยชน์อย่างรู้ค่า สร้างฐานการพัฒนา ที่สมดุลและยั่งยืน

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

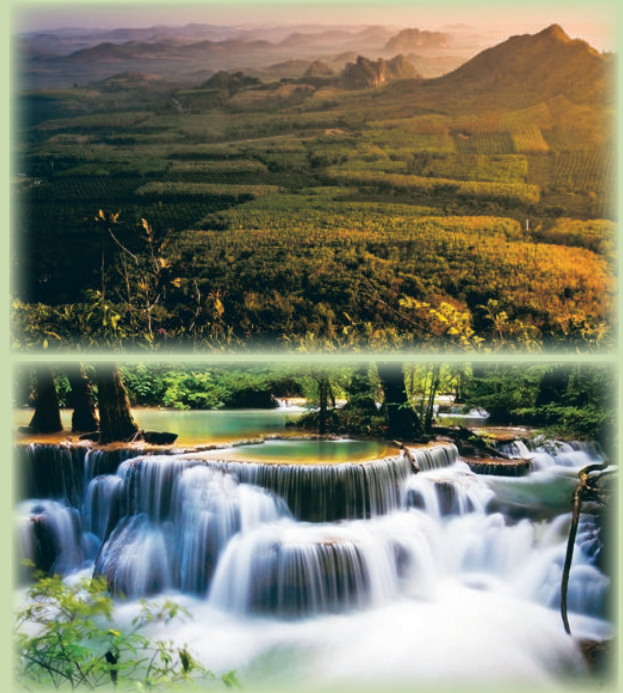
เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบก

ทรัพยากรทางบกในแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน และทรัพยากรแร่ ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นฐานการพัฒนาประเทศในทุกด้าน เนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้สามารถอำนวยประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ และยังมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนในสังคม อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสมทำให้ทรัพยากรบางชนิดเสื่อมโทรมหรือหมดไป อีกทั้งยังขาดแผนและการปฏิบัติตามแผนที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครอง รักษา ปันฟูและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและไม่เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน



เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศในระยะยาวตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐและประชาชนอย่างชัดเจนในการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ปันฟู บริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ และได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ดังนั้น การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกจึงมีความมุ่งหวังที่จะรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรทางบกให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสังคม เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองรักษาและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางบกที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ



ข้อเสนอการปฏิรูปเรื่อง ทรัพยากรทางบก (ประเด็น ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า)



ผลอันพึงประสงค์

1. ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับกับความต้องการของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์
2. สามารถหยุดยั้งและป้องกันการการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชาติได้อย่างยั่งยืน
3. มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
4. ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

ข้อเสนอการปฏิรูปเรื่อง ทรัพยากรทางบก (ทรัพยากรดิน)

1. จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบ
ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

1.1 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
เพื่อรองรับเกษตร 4.0

1.2 นำร่องการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
ไปสู่การปฏิบัติ

2. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.1 กิจกรรมจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์

2.2 พัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์

2.3 ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

2.4 ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์

(ภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร)

2.5 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยง
ต่อการชะล้างพังทลายของดิน

ผลอันพึงประสงค์

1. ประเทศไทยมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
2. ที่ดินการเกษตรมีความสมบูรณ์และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อเสนอการปฏิรูปเรื่อง ทรัพยากรทางบก (ทรัพยากรแร่)

1. เร่งรัดจัดทำพื้นที่ศักยภาพแร่
และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง

1.1 เร่งรัดการกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพใน
การทำเหมืองแร่ของประเทศ

- ประเมินคุณค่าและศักยภาพ
- กำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองภายใต้
แผนแม่บทบริหารจัดการแร่ พ.ศ. 2560 - 2564
และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการไป
- กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม

1.2 เร่งรัดจัดทำบัญชีทรัพยากรแร่

- เร่งรัดการจัดทำและปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรแร่
และฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง
- เร่งรัดสำรวจธรณีวิทยา ธรณีวิทยาแหล่งแร่ หรือ
ธรณีฟิสิกส์ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้พื้นที่ศักยภาพแร่
เพิ่มเติม
- เร่งรัดประเมินปริมาณแร่สำรอง แหล่งแร่สำรอง และ
กำหนดพื้นที่ศักยภาพแร่และในการทำเหมืองหรือ
เขตเศรษฐกิจแร่เขตแหล่งแร่เพื่อการสงวนหวงห้าม
และเขตแหล่งแร่เพื่อการอนุรักษ์

2. พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแล
การบริหารจัดการเหมืองแร่
ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

พัฒนาและปรับปรุงกลไกการใช้ประโยชน์แร่
ภายใต้เขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง

ผลอันพึงประสงค์

1. ประเทศมีความมั่นคงของฐานทรัพยากรแร่เพื่อ
การพัฒนาประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขัน
2. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่มีความเหมาะสม
เป็นธรรม และคำนึงถึงศักยภาพทางสังคม
เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่
อย่างเหมาะสม

3. สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่น
และชุมชน ในการติดตาม ตรวจสอบ
คุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

3.1 เสริมสร้างศักยภาพท้องถิ่นและชุมชน
ในการกำกับดูแลการทำเหมืองแร่

- พัฒนาหลักเกณฑ์มาตรฐาน เสริมสร้าง และส่งเสริม
การเปิดโอกาสให้ประชาชน และชุมชน มีส่วนร่วม
ในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ
- พัฒนาระบบสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้
เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

3.2 กิจกรรม Green and Smart Mining
การทำเหมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- เสริมสร้างความเข้าใจเชิงรุกให้แก่ประชาชนทั่วไป
กับการบริหารจัดการแร่
- เสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชนในการ
ติดตาม ตรวจสอบ คุณค่า และเฝ้าระวังผลกระทบที่
อาจจะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการ
ทำเหมืองแร่ และเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม
ตรวจสอบ และดูแลการทำเหมืองแร่ทุกประเภท

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง

ปัจจุบันชาวที่เกี่ยวข้องกับ
ปัญหาสภาพแวดล้อมของประเทศและ
ได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ และ
ในสังคมออนไลน์คงหนีไม่พ้นข่าวสาร
เกี่ยวกับปัญหาสภาพแวดล้อมทางทะเล
และชายฝั่งซึ่งได้แก่ ปัญหาขยะทะเลที่
ถูกคลื่นซัดเข้าสู่ชายฝั่ง ปัญหาสัตว์ทะเล
หายากที่ถูกสังหารชีวิตโดยชาวประมง
บางรายที่ปราศจากจิตสำนึกของการ
อนุรักษ์ ปัญหาการเสียชีวิตของสัตว์ทะเล
จากสาเหตุที่คล้ายคลึงกันอันเนื่อง
มาจากปัญหามลพิษที่ตกค้างในสัตว์
ทะเลซึ่งเป็นอาหารของมนุษย์ ปัญหา

ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและการกำหนด
มาตรการปิดอ่าวที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ปัญหาการประมง เป็นต้น
อย่างไรก็ตาม ปัญหาบางเรื่องที่ได้กล่าวถึงนั้น เป็นเพียงเรื่องราว
ของผลกระทบจากปัญหาเชิงนโยบายและปัญหาเชิงโครงสร้าง
ที่ยังขาดความชัดเจน และขาดการบูรณาการในการเผชิญ
ปัญหา และขาดมาตรการในการแก้ไขปัญหาเสียมากกว่า ทั้งนี้
เพราะสังคมไทยยังไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ทางทะเลที่แท้จริง
จึงทำให้มองข้ามสาระสำคัญที่เป็นเรื่องของเขตทางทะเล
ของประเทศไทย ทั้งที่เป็นเขตอธิปไตยและเขตสิทธิอธิปไตยที่
ครอบคลุมถึงความมั่นคงของชาติและผลประโยชน์ของชาติทาง
ทะเลที่ประชาชนชาวไทยพึงตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน



รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 52 ที่กล่าวถึงหน้าที่ของรัฐจะต้อง
พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทย
มีสิทธิอธิปไตยที่มีพื้นที่ทางทะเลไม่น้อยกว่า 316,118 ตาราง
กิโลเมตร เมื่อเทียบกับพื้นที่ทางบกที่มีเนื้อที่ 513,120 ตาราง
กิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ทางทะเลประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่
ทางบก ในขณะที่ประเทศไทยมีจังหวัดชายทะเล 23 จังหวัด
และมีชายหาดยาวประมาณ 3,148.23 กิโลเมตร โดยในพื้นที่
ทางทะเลของไทยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรที่มีชีวิตและ
ทรัพยากรไม่มีชีวิต (ประกอบด้วย : สินแร่ แหล่งพลังงาน และ
เส้นทางการคมนาคม) จำนวนมหาศาล และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ
ประมาณ 24 ล้านล้านบาท และการบริหารจัดการของภาครัฐ
ยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ กอปรกับประสบปัญหาในเรื่องที่
ส่วนราชการที่มีส่วนรับผิดชอบต่างมีกฎหมายเป็นของตนเอง
จึงนำมาสู่การทำงานในลักษณะต่างฝ่ายต่างทำและไม่มี
การบูรณาการการทำงาน ตลอดจนเกิดปัญหาการทำงานร่วมกัน
ในการแก้ไขปัญหาทางทะเลและชายฝั่ง





คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดภารกิจการปฏิรูปเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งขึ้นเพื่อพิจารณากำหนดทิศทาง การเขียน แผนปฏิรูป และการกำกับดูแลการปฏิรูปเพื่อรักษาความมั่นคง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีเป้าหมายของ การปฏิรูปทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญคือ ทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน และระบบนิเวศ ควบคู่ไปกับการรักษาฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์ และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการ อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ ใช้ฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ เป็นสำคัญ พร้อมกับได้กำหนดกรอบการปฏิรูปไว้ 3 กรอบการปฏิรูป กล่าวคือ



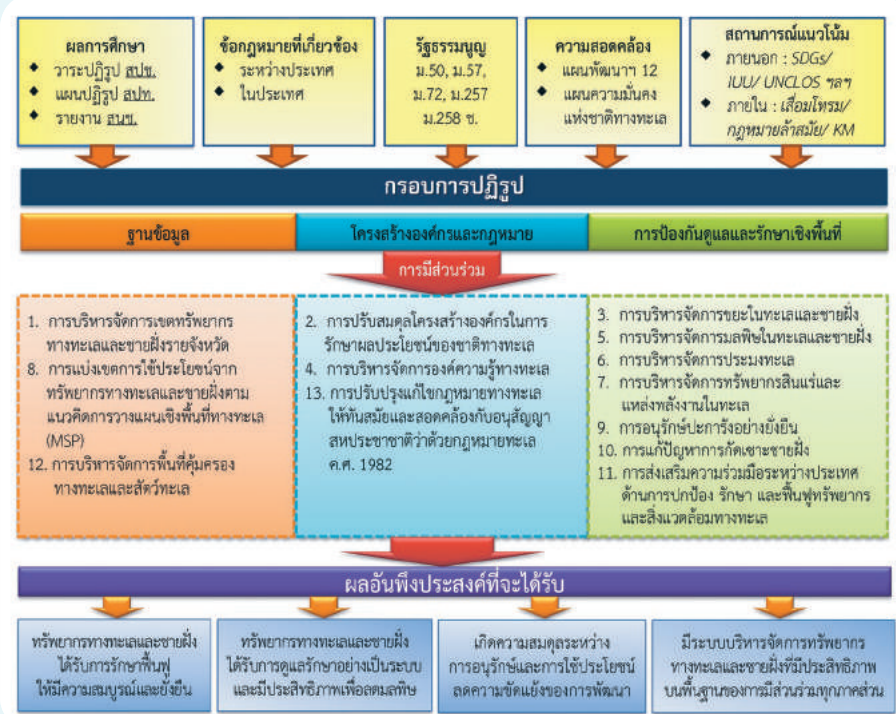
1. การปฏิรูประบบฐานข้อมูล มีประเด็นการปฏิรูป 3 ประเด็นคือ 1) การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่งรายจังหวัด 2) การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง ตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning) และ 3) การบริหารจัดการพื้นที่ คู่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

2. การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรและกฎหมาย มีประเด็น การปฏิรูป 3 ประเด็น คือ 1) การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กร ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล 2) การบริหาร จัดการองค์ความรู้ทางทะเล และ 3) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

3. การปฏิรูปการป้องกัน ดูแล และรักษาเชิงพื้นที่ รวมประเด็นการปฏิรูป 7 ประเด็น คือ 1) การบริหารจัดการขยะ ในทะเลและชายฝั่ง 2) การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและ ชายฝั่ง 3) การบริหารจัดการการประมงทะเล 4) การบริหาร จัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล 5) การอนุรักษ์ ปะการังอย่างยั่งยืน 6) การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และ 7) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ทั้งนี้ ได้กำหนดระยะเวลาการปฏิรูปไว้ 3 ระยะ คือ **ระยะเร่งด่วน** ดำเนินการภายใน 1 ปี **ระยะกลาง** ดำเนินการ ภายใน 3 ปี และ**ระยะยาว** ดำเนินการภายใน 5 ปี นอกจากนี้ ยังได้มีการพิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการได้ ทันที (Quick Win) ที่จะต้องดำเนินการให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นรูปธรรมในระยะเวลา 3 เดือน (พฤษภาคม - กรกฎาคม) คือ **โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง** ที่มุ่ง หวังสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมไทย ภายใต้คำจำกัดความว่า

“คืนธรรมชาติที่หายไปให้ชายฝั่ง” ด้วยภารกิจรื้อการบูรณาการด้านการจัดการ การกัดเซาะชายฝั่งทะเล โดยยึดตาม แนวทางการจัดทำแผนงาน/โครงการจัดการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ที่ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากการประชุม ของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 พร้อมกับการปรับปรุงข้อกำหนด ในเรื่องของการป้องกันและลดผลกระทบ ทางสิ่งแวดล้อมสำหรับก่อสร้างริมทะเล ซึ่ง ในขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงานในระดับ นโยบายที่จะส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติ ของส่วนราชการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป



นอกจากนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดให้มีโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการได้ทันที (Quick Win) ที่จะสามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จในระยะเวลา 2- 8 เดือน ประกอบด้วย 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชน ต้นแบบ พืชผักป่า พัฒนาชาติของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) โครงการ “จัดการน้ำเชิงพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม” เพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการ โดยดำเนินการในจังหวัดนครราชสีมา แพร่ และพิจิตร 3) โครงการขยายเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ให้ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศให้เกิดการดำเนินงานตาม ศาสตร์พระราชาและแนวทางประชารัฐ โดยมีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และ 4) โครงการลดขยะพลาสติกและกล่องโฟมในสถานที่ราชการ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งโครงการเหล่านี้จะเป็นตัวอย่างความสำเร็จของความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วน ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศภาคได้แผนการปฏิรูปประเทศให้เกิดความสมบูรณ์ และยั่งยืนสืบต่อไป

การปฏิรูปประเทศ ด้านสาธารณสุข

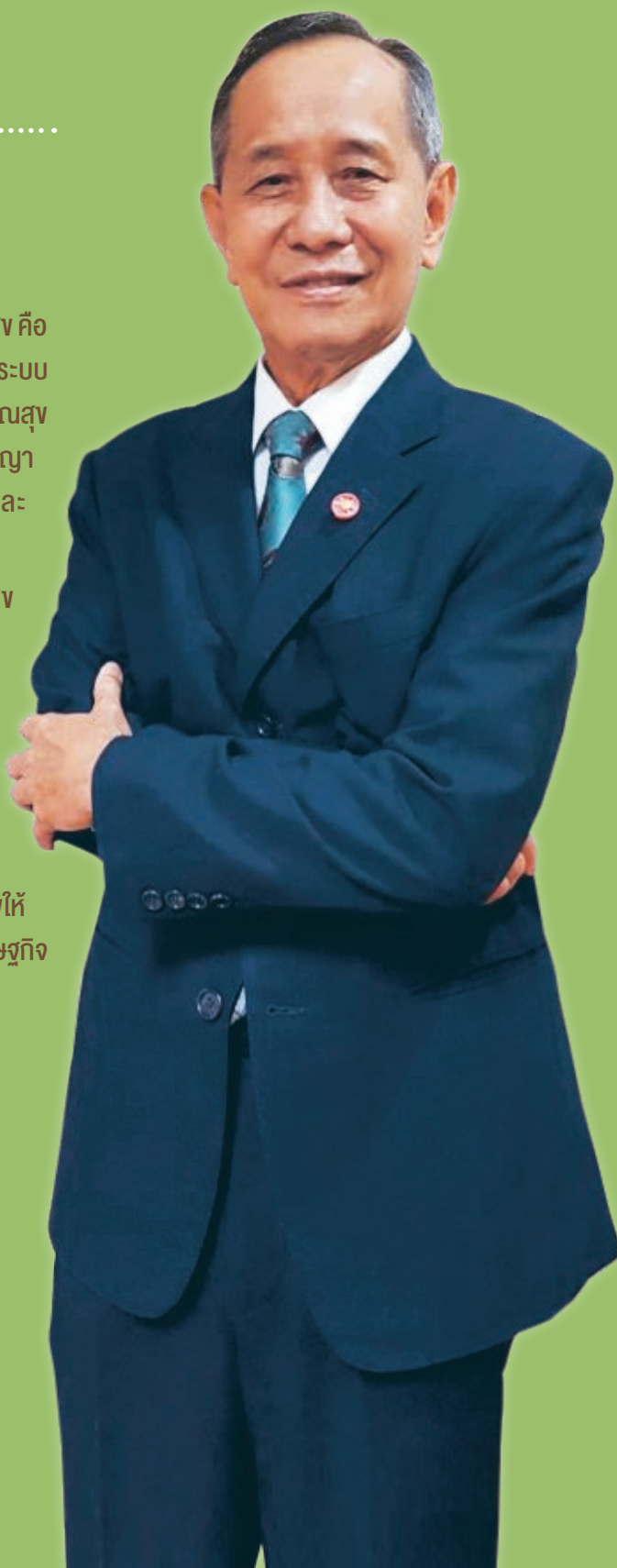
“

เป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คือ ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการวางระบบ ในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพะ ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพและ การอภิบาลระบบที่ดี

การปฏิรูปประเทศตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข จะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการอย่างน้อย 5 ปี จึงจะเริ่มเห็นผล และต้องอาศัย เจตจำนงทางการเมืองในการผลักดันร่วมกับทุกภาคส่วนของสังคมไทย โดยมีคณะกรรมการปฏิรูปด้านสาธารณสุขเป็นฟันเฟืองหนึ่งในการ ดำเนินการ นอกจากการขับเคลื่อนตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขแล้ว จะต้องเร่งสร้างการรับรู้ และ ตระหนักรู้ของประชาชนถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วม เป็นพลังสำคัญของการยกระดับการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขให้ เกิดผลเป็นรูปธรรม มีคุณภาพ คุ้มค่าพอเหมาะพอควรกับสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งน่าจะเป็น “ต้นทุนชีวิตที่ดี และเป็นเสาเข็มหลักที่มั่นคงของประเทศ

”

ศาสตราจารย์คลินิกพิเศษ นายแพทย์เสรี ตู้จินดา
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข



ด้านสาธารณสุข

"ทุกภาคส่วนมีความรู้ด้านสุขภาพเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างเท่าเทียมมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพที่ดี และมีส่วนร่วมในการวางแผนดูแลสุขภาพ"

ด้านระบบบริการสาธารณสุข

ความรู้ด้านสุขภาพ



ทุกคนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และปรับใช้ข้อมูลด้านสุขภาพที่ต้องการ
พัฒนาระบบวัฒนธรรมและความเชื่อ
พัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ

การคุ้มครองผู้บริโภค

ผู้บริโภครู้เท่าทันเกี่ยวกับการคุ้มครอง
บริการและผลิตภัณฑ์สุขภาพต่างๆ

มีระบบเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ
จากการบริการด้านสุขภาพ



ด้านระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

กำลังคนสุขภาพ



กระจายบุคลากรด้าน
สุขภาพอย่างทั่วถึง
ทุกพื้นที่ไม่ขาดแคลน
บุคลากร



บุคลากรสุขภาพเพียงพอ
สอดคล้องกับการพัฒนา



มีการลงทุนเพื่อการพัฒนา
ทุนมนุษย์ที่เหมาะสม

ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ พัฒนาการทำงาน

มีระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล
โดยวิจัยและพัฒนา
เพื่อใช้ประโยชน์
ด้านสาธารณสุข



ด้านระบบบริหารจัดการ

มีกองทุนสุขภาพระดับเขตพื้นที่
มีระบบบริการใน
เขตพื้นที่ที่ออกแบบ
ให้รองรับกับ
สภาพปัญหา



ด้านความยั่งยืนและเพียงพอด้านการเงินการคลังสุขภาพ



มีระบบหลักประกันสุขภาพ
ประชาชนรอบรู้สามารถดูแลตัวเอง
และใช้บริการได้อย่างเหมาะสม



มีกลไกด้านการคลังสุขภาพ
ระดับชาติที่เหมาะสม



คุ้มครองด้านสุขภาพแก่บุคคล
ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
รวมทั้งผู้ไม่ใช่คนไทย

ด้านระบบบริการสุขภาพ

ระบบบริการปฐมภูมิ

ระบบบริการปฐมภูมิที่สมบูรณ์
พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี
พัฒนากำลังคนสุขภาพด้านปฐมภูมิและกลไกอภิบาล



สร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

ปรับปรุงโครงสร้างการทำงาน
พัฒนากำลังคนด้าน P&P
มีระบบงบประมาณด้านส่งเสริมสุขภาพ
และป้องกันโรค



ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

ประชาชนเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม
ทั่วถึง ทันเวลา และมีมาตรฐาน
ลดการเสียชีวิตและภาวะทุพพลภาพจากโรคที่ป้องกันได้



แพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

พัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพร จัดตั้งตลาดกลาง
พัฒนาแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ
มีศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพรครบวงจร



สาธารณสุขยุคใหม่...

เพื่อต้นทุนชีวิตคนไทยที่มั่นคง

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

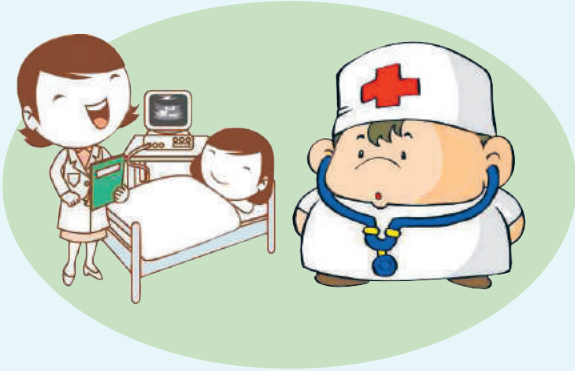


การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข : ความจำเป็น

การวิเคราะห์สถานการณ์โลกในช่วงที่ผ่านมาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านโอกาสการพัฒนาทางสาธารณสุข อาทิ ประชาคมโลกตกลงร่วมกันที่จะใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ประกอบด้วย 17 เป้าหมายหลัก และ 169 เป้าหมายย่อย เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2573 ซึ่งเป้าหมายด้านสุขภาพถูกระบุไว้เป็นเป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่นำมาประยุกต์ใช้กับด้านการแพทย์ การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ ที่มีความแม่นยำในระดับเดียวกับผู้เชี่ยวชาญ มีการใช้ Big Data ช่วยในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันภัยคุกคามจากรูปแบบการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ในการบริโภคที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว ทำให้มีการผลิตอาหารเชิงอุตสาหกรรมเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ผู้คนเดินทางทั่วโลกเพิ่มขึ้นด้วยความสะดวกและรวดเร็ว เปิดช่องให้เกิดการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของโรคติดต่ออุบัติใหม่ และโรคที่เกิดจากการกลายพันธุ์ของไวรัส อาทิ โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ซึ่งเป็นภัยต่อสุขภาพของประชากรโลก และส่งผลต่อการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของประเทศ ในการป้องกันภัยจากโรคดังกล่าว

สำหรับสถานการณ์ภายในประเทศไทยนั้น การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของคนไทยประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องร่วม 100 ปี จากงานโรคติดต่อ โรคระบาดรุนแรง พัฒนาระบบงานมาสู่งานสาธารณสุขมูลฐาน โรคภัยไข้เจ็บที่ต้องรักษาที่โรงพยาบาล ได้พัฒนาสู่งานชุมชน งานดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น สู่งานบริการสาธารณสุขมูลฐาน ดำเนินการโดย “หมออนามัย” และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แต่การเปลี่ยนแปลงของภาวะกระแสโลก และในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ ประชาชนมีแนวโน้มจะป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและการบาดเจ็บเพิ่มสูงขึ้น เพราะความไม่เหมาะสมด้านกายภาพและสังคม และประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ไม่เพียงพอ ประกอบกับโครงสร้างประชากรของไทยที่เป็นสังคมสูงวัย และจะเข้าสู่ระดับสมบูรณ์ในปี 2564 ส่งผลให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงด้านสถานะทางการคลังจากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของรายจ่ายด้านสุขภาพ ประกอบกับระบบสาธารณสุขของประเทศไทยยังขาดการปรับตัวเพื่อรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยทรัพยากรด้านสุขภาพมีไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน การใช้ทรัพยากรกระจุกตัวและซ้ำซ้อนทั้งด้านบุคลากรทางการแพทย์ งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ความไม่มีเอกภาพทางนโยบายและการดำเนินงานทำให้ขาดพลังในการจัดการและแก้ไขปัญหาสำคัญทางสาธารณสุข การรวม





ศูนย์อำนาจและการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เหมาะสมทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้เท่าทันกับความต้องการของประชาชนที่หลากหลายในพื้นที่ได้ ความซ้ำซ้อนในบทบาทของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งการกำหนดนโยบาย/ทิศทางในการจัดการระบบสาธารณสุข การบังคับใช้กฎหมาย และการให้บริการสุขภาพ ทำให้การดำเนินบทบาทแต่ละด้านอ่อนกำลัง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปด้านสาธารณสุขเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสุขภาวะของประชากรไทยอย่างยั่งยืนในอนาคต

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2560 และต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2560 แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เพื่อจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของสภาพัฒนาการสุขและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมาใช้ประกอบการจัดทำแผน ทั้งด้านระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ด้านระบบบริการสาธารณสุข ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและบุคลากรด้านการแพทย์ และสาธารณสุข และด้านความยั่งยืนและเพียงพอด้านการเงิน การคลัง สุขภาพ และดำเนินการภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ในหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (ข ด้านอื่น ๆ) ได้แก่ (4) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน และข้อ (5) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่จะส่งผลถึงการสาธารณสุขของประเทศ และความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ทั้งในระยะยาวและระยะกลาง

ภาพรวมของการปฏิรูปด้านสาธารณสุข ได้พิจารณาประเด็นที่เป็นจุดคานงัด และปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาท การกิจ และแนวทางการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและประเทศ ได้แก่ (1) การปรับบทบาท การกิจของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมาย หรือพัฒนาวิชาการให้ประเทศสามารถปรับตัวได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ภาวะคุกคามทางสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์



(2) พัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้และปรับตัวของระบบสาธารณสุขและประชาชนอย่างต่อเนื่อง และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของบุคลากร อาทิ ปัญหาภาระงานด้านการบันทึกและรายงานข้อมูลของบุคลากรสาธารณสุขในพื้นที่ หรือ “หมอหน้าจอ” ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการคิดค้นงานหรือทำงานตอบสนองประชาชน ซึ่งไม่เอื้ออำนวยให้บริการสุขภาพเป็นไปอย่างไร้รอยต่อ ทั้งนี้ การพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยกลไกสถาบันที่รอบรู้ คล่องตัว เพื่อให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และพัฒนาระบบได้กว้างขวางทั่วหน้า (3) พัฒนาระบบบริการปฐมภูมิเพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนทั่วไปในการเข้าถึงบริการที่ไร้รอยต่อ มีคุณภาพ



และทันการณ์ เนื่องจากปัจจุบันคนไทยส่วนน้อยเท่านั้นที่มีแพทย์ประจำตัว (อย่างน้อยหนึ่งคน) ที่ไว้วางใจและคุ้นเคยพอที่จะพึ่งพาได้ยามจำเป็น ดังนั้น การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะเชื่อมโยงไปสู่บริการสุขภาพอื่น ๆ ที่เรียกว่า “แต่แรก ต่อเนื่อง ทุกเรื่อง เบ็ดเสร็จ” และ (4) พัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างถ้วนหน้า โดยไม่ต้องกังวลกับค่ารักษาพยาบาล และสถานะทางการเงินของประเทศคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ไม่เกิดภาวะล้มละลายจากการรักษาพยาบาลที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงสถานพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์มีขวัญกำลังใจในการทำงานอย่างเต็มตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับกำลังทางเศรษฐกิจของประเทศ

การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข อาจแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับการมีกลไกในการกำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติที่มีความเป็นเอกภาพ การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังเขตสุขภาพ การมีระบบสารสนเทศด้านสุขภาพ และการวางแผนกำลังคนสุขภาพ (2) ด้านระบบบริการสาธารณสุข มุ่งพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ฉุกเฉิน และการสร้างเสริมป้องกันและควบคุมโรค (3) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ความสำคัญในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค และ (4) ด้านความยั่งยืนและเพียงพอ ด้านการเงินการคลังสุขภาพโดยการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐทุกระบบให้มีประสิทธิภาพ ความเป็นธรรม และยั่งยืน ซึ่งจะตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม คือ ประชาชนมีความสุข มีสุขภาพดี สังคมมีความสงบสุข เรียบร้อย เป็นธรรม ปราศจากความเหลื่อมล้ำ ประเทศมีความสงบเรียบร้อย สามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง



ภาพที่ 1 ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุขที่สำคัญ



แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ได้กำหนด 10 ประเด็นการปฏิรูป ได้แก่ (1) ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ให้มีความสำคัญกับการมีกลไกในการกำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติที่มีความเป็นเอกภาค และการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังเขตสุขภาพ (2) ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพที่สนับสนุนให้ประชาชนสามารถพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ ผู้ให้บริการมีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อให้บริการสุขภาพและสาธารณสุขแก่ประชาชน (3) กำลังคนสุขภาพที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพที่มีความสุขในการทำงาน รวมถึงสามารถบริหารจัดการบุคลากรที่ตอบสนองกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพในแต่ละช่วงเวลา ภายใต้ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม (4) ระบบบริการปฐมภูมิที่ตอบสนองต่อความจำเป็น

ทางสุขภาพของประชาชนไทย ด้วยการใช้จ่ายยาอย่างคุ้มค่า เป็นธรรมและยั่งยืน (5) การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความมั่นคงในระบบบริการสุขภาพและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (6) การแพทย์ฉุกเฉินเพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงและได้รับการระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างเท่าเทียมทั่วถึง ทันเวลาและมีมาตรฐาน (7) การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค โดยการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ (8) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้ระบบสาธารณสุข การศึกษา สวัสดิการสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และปรับใช้ข้อมูลและบริการต่าง ๆ ในสังคม เพื่อตัดสินใจดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม (9) การคุ้มครองผู้บริโภค โดยเกิดระบบที่มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคทุกกลุ่มรวมถึงกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม (10) ระบบหลักประกันสุขภาพ เพื่อให้ทุกระบบมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม ยั่งยืน และเพียงพอด้านการเงิน การคลัง สุขภาพ



ความคาดหวังในระยะเวลา 20 ปีของยุทธศาสตร์ชาติ

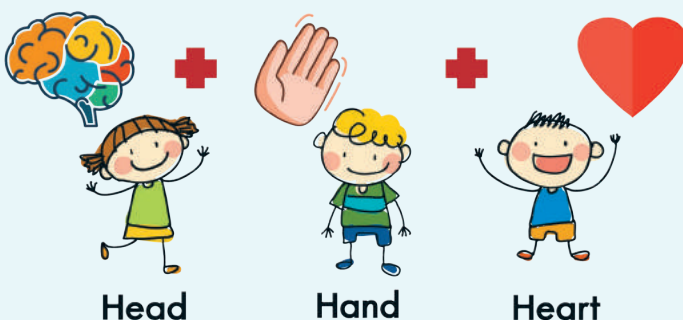
แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขในช่วง 20 ปี เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการวางระบบในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพและการอภิบาลระบบที่ดี

ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าประสงค์ในภาพรวมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการปฏิรูปประเทศ ได้แก่ 1) มีระบบบริการปฐมภูมิที่มีความครอบคลุม ตอบสนองความจำเป็น และระบบหลักประกันสุขภาพมีความยั่งยืน พอเพียง มีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นธรรม 2) มีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้บริหารจัดการการเงินการคลัง การบริการในระบบสุขภาพและสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการมีสุขภาพ สุขภาวะที่ดี 3) ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพ การดำเนินงานด้านสุขภาพของทุกภาคส่วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกระจาย

อำนาจและความรับผิดชอบให้แก่พื้นที่ โดยมีระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาในแต่ละพื้นที่ ระบบบริการมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และจัดบริการเป็นเครือข่ายภายใต้การติดตามกำกับที่มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล และ (4) ประชาชนไทยมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้างนำซ่อม และผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ ทั้งการรับบริการและการรับภาระค่าใช้จ่าย

ประเด็นท้าทายสู่การบรรลุผลการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขเมื่อร้อยเรียงกันแล้วจะพบว่าประเด็นที่เป็นจุดพลิกผัน ได้แก่ ระบบสาธารณสุขและโครงสร้าง การจัดหาแหล่งเงินเพื่อการดูแลสุขภาพ การอภิบาลระบบ และระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพดิจิทัล ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขจะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและสังคมได้จะต้องอาศัยแรงเสริมจากการเชื่อมโยงกับคณะปฏิรูปประเทศด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบงบประมาณที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้มีการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับพื้นที่ ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพดิจิทัลซึ่งจะต้องมีข้อมูลที่ทุกฝ่ายเชื่อถือในข้อมูลฐานเดียวกันและสื่อสารกันเข้าใจ จะทำให้เกิดการสนับสนุนงานบริการด้านสุขภาพในระดับพื้นที่





การจัดการ Social Determinants of Health ที่มีประสิทธิภาพ เป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม รวมทั้งพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการสุขภาพที่สมเหตุสมผลของประชาชน พฤติกรรมสุขภาพเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญที่จะต้องมีการเชื่อมโยงกับประเด็นปฏิรูปประเทศอื่น ๆ เพราะหากการจัดการพฤติกรรมสุขภาพไม่เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ เช่น เรื่องการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น หากครอบครัวและโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญ และไม่สร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กวัยรุ่นชายหญิงมีปฏิสัมพันธ์กันที่เหมาะสม การแก้ปัญหาเรื่องนี้ทำได้ยาก เรื่องพฤติกรรมสุขภาพเป็นเรื่องที่การปฏิรูปด้านสาธารณสุขทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ต้องอาศัยการปฏิรูปด้านอื่น ๆ เข้ามาทำความเข้าใจร่วมกันด้วย อาทิ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ การเกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม รวมทั้งพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการสุขภาพที่สมเหตุสมผล จะนำไปสู่การลดการใช้บริการที่เกินจำเป็นของคนไข้ในและคนไข้ห้องฉุกเฉิน รวมทั้งค่าใช้จ่ายของบริการสุขภาพที่ไม่สมเหตุสมผลจะลดลง คุณภาพชีวิตของประชาชน ของคนไข้ รวมทั้งสถานการณ์ด้านสุขภาพจะดีขึ้นในที่สุด

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การปรับตัวของสถานพยาบาลต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้บริการของระบบบริการสุขภาพ สถานะเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนตามแผนปฏิรูป เพื่อให้การแพทย์และการสาธารณสุขดำเนินไปได้บนแนวทางสัมมาทิฐิและมัชฌิมาปฏิปทา ที่สร้างความพอดี พอประมาณ มีเหตุมีผล รอบคอบไม่ประมาทในการให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข เพื่อให้เกิด “สุขภาพพอเพียง” ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางในการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีทางการแพทย์ และการสาธารณสุขตามความ “จำเป็น” รวมถึงการจัด “ความอยาก” ที่ไม่รู้จักพอ



ข้อสรุป

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 ได้มีมติเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ และต่อมาวันที่ 6 เมษายน 2561 มีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ในระยะต่อไป นอกจากการขับเคลื่อนตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขแล้ว จะต้องเร่งสร้างการรับรู้ และตระหนักรู้ของประชาชนถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากผลการปฏิรูปในครั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นพลังสำคัญของการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้เกิดผลเป็นรูปธรรมตามเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ทั้งต่อประชาชน สังคม และประเทศในภาพรวม

การปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

“**“สื่อ”** ต้องปฏิรูปตัวเองให้เป็นโรงเรียนของสังคมและ **“ภาครัฐ”** ต้องปฏิรูป
วิธีการ พร้อมเลือกสนับสนุนสื่อที่ดี เพื่อให้การปฏิรูปสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นไป
ตามที่คาดหวัง และทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ
ภาคเอกชน ประชาชน ภาคประชาสังคม และสื่อเอง

ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิรูปสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี
สารสนเทศ เนื่องจากสังคมมีปัญหาในการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ
เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ทีวี และสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นการยากในการกำกับควบคุม
อย่างสมดุลและเหมาะสม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี
สารสนเทศได้กำหนด 2 เป้าหมายหลัก คือ สื่อต้องมีอิสระสภาพบนความรับผิดชอบ
และสื่อต้องเป็นโรงเรียนของสังคมใน 3 มิติ ได้แก่ (1) ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง (2) ส่งเสริม
สนับสนุนจริยธรรมและวัฒนธรรมไทย และ (3) ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีเพื่อให้สังคมได้
เรียนรู้เป็นแบบอย่าง

การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่
(1) การรู้เท่าทันสื่อและกำกับดูแลสื่อในภาคประชาชน (2) มาตรฐานวิชาชีพและระบบการกำกับ
ดูแลสื่อมวลชน (3) ระบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ (4) โครงสร้างอุตสาหกรรม
วิทยุ โทรทัศน์ ทีวีดิจิทัล (5) แนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ และ (6) การบริหารจัดการ
ความปลอดภัยไซเบอร์ ทิศทางอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชน

สำหรับ Quick Win หรือวาระเร่งด่วนที่ต้องปฏิรูปสื่อฯ ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
ภายในปี 2561 ได้แก่ **Quick Win 1** การให้ประชาชนเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยการประชาสัมพันธ์ สร้าง
กิจกรรม เรียนรู้ในระบบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษา และรณรงค์
กองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ **Quick Win 2** กฎหมายที่สื่อต้องการกำกับเอง โดยตั้ง
คณะทำงานยกร่างกฎหมายควบคุมจริยธรรมสื่อ และ **Quick Win 3** การปฏิรูปสื่อ ได้แก่
(1) การส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อ (2) ผลิตคณิคนโยบายจริยธรรมสื่อ (3) บูรณาการดูแล
สื่อออนไลน์ให้มีสภาพบนความรับผิดชอบและเป็นโรงเรียนของสังคม //

นายจิรัชย์ มุลทองไธย

ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ



ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและ มาตรฐานวิชาชีพสื่อ



บรรจุหลักสูตรด้านสื่อศึกษา
ในระดับมัธยมและอุดมศึกษา



สร้างสภาผู้ประกอบการและนักวิชาชีพ
ด้านสื่อฯ ระดับชาติที่มีศักยภาพ
เพื่อกำกับดูแลและจัดทำ
ระบบร้องทุกข์ด้านสื่อฯ

ปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ กิจการอวกาศ ระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารฯ เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ



บังคับใช้พ.ร.บ.การรักษาความ
มั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ
พ.ร.บ.ดาวเทียมสื่อสารฯ



กลทช. จัดสรรคลื่นความถี่เฉพาะ
สำหรับบริการในการกิจ
ด้านประโยชน์สาธารณะ

ปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ



สร้างความร่วมมือ
ระหว่างหน่วยงาน



ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และ
บุคลากรของภาครัฐ



ปรับปรุงประสิทธิภาพการ
ให้ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ

ปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ



ปรับปรุงการจัดสรรคลื่นความถี่ ระบบใบอนุญาตประกอบกิจการ
มาตรการเก็บภาษีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ปรับปรุงประสิทธิภาพสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยและผังรายการอย่างเหมาะสม



กระตุ้นการผลิต
ส่งเสริมการส่งออก
นวัตกรรม ระดับนานาชาติ



สร้างแรงจูงใจ แก่ผู้ผลิตสื่อฯ
เพื่อให้เกิดสื่อใหม่ๆ



เพิ่มจำนวนรายการ
ที่มีเนื้อหาสาระ
สร้างสรรค์ มีประโยชน์

การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน



ทุกภาคส่วนร่วมรณรงค์
การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์
และรู้เท่าทันสื่อ



วางระบบ-กลไก ด้านสื่อศึกษา
เพื่อให้รู้จัก รู้จริง รู้เท่าทัน



เปิดพื้นที่พัฒนา
"คลังปัญญาของแผ่นดิน"
สร้างสื่อที่สร้างสรรค์ มีประโยชน์

ปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

ทุกภาคส่วนร่วมมือกันเฝ้าระวัง ตรวจสอบ กำกับดูแลข้อมูลข่าวสารความน่าเชื่อถือ

สร้างระบบการเข้าถึงสื่อออนไลน์ที่ปลอดภัย

จัดทำพ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและคู่มือมาตรฐานกลาง



นำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาตรวจสอบข้อมูล
และคุ้มครองการทำธุรกรรมออนไลน์

สร้างมาตรการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ในการใช้สื่อออนไลน์

ปฏิรูปสื่อให้มีเสถียรภาพบนความรับผิดชอบ และเป็นโรงเรียนของสังคม

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน
เทคโนโลยีสารสนเทศ



สถานการณ์และแนวโน้มด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

จากสถานการณ์และแนวโน้มภายนอกที่เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างรุนแรง (Technology Disruption) ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อโดยรวม โดยเฉพาะการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สมาร์ททีวี โทรศัพท์มือถือ ตลอดจนผู้ให้บริการ Platform หลักจากต่างประเทศ อาทิ Facebook, YouTube, Line และ Twitter ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้มากกว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อของไทย

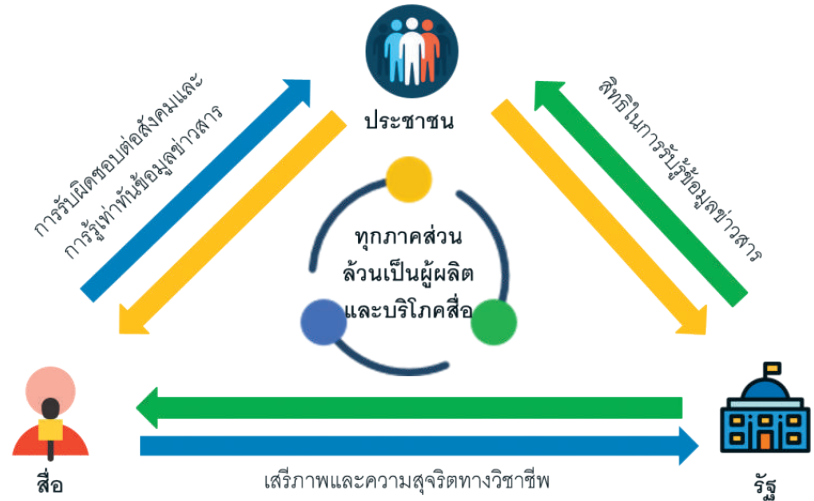
การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากได้ช่วยเพิ่มช่องทางในการติดต่อและรับข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภคแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการสื่อสารมวลชน รวมทั้งสื่อมวลชนที่ต้องแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งในด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ ต้นทุน และรายได้จากการดำเนินการ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริโภคสื่อกลายเป็นผู้ผลิตสื่อ สืบเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีข้างต้น ผู้บริโภคสื่อบางส่วนจึงสามารถเป็นทั้งผู้รับและเป็นผู้คิดหรือสื่อสารส่งต่อข้อมูลออกไป โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดการบริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ทั้งในด้านการสร้างสรรค์และที่ต้องระมัดระวังในขณะเดียวกัน



สำหรับสถานการณ์และแนวโน้มภายใน พบว่าบางสื่อยังขาดจริยธรรมในการทำหน้าที่ ทำให้มีการเสนอข่าวสารที่ไม่เหมาะสม มากกว่าการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับสาธารณชน ทำให้เนื้อหาของข่าวในบางสื่อเป็นเนื้อหาที่ไม่มีคุณค่าเพียงพอสำหรับประเทศชาติและประชาชน ด้านประชาชนยังขาดความรู้เท่าทันสื่อ กล่าวคือประชาชนผู้เสพสื่อยังไม่อาจแยกแยะคุณภาพของสื่อและไม่เข้าใจจริยธรรมของสื่อ ทำให้ประชาชนจำนวนมากสนับสนุนสื่อที่ไม่มีมาตรฐานด้านคุณภาพ การแก้ไขสื่อให้ทำงานอย่างมีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่ยาก เพราะสื่อจะมุ่งนำเสนอเรื่องราวข่าวสารที่ประชาชนนิยมเสพ นอกจากนี้ ข้อมูลและข่าวสารที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นโทษ หรือไม่เป็นประโยชน์ อาทิ ข่าวลวง และข่าวปลอม ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อย ๆ



คุณภาพของเสรีภาพบนพื้นฐานจริยธรรม และการกำกับดูแลบนพื้นฐานประชาธิปไตย



สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ... ปฏิรูปแล้วได้อะไร

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการปฏิรูปฯ แล้วเสร็จ ได้แก่ **หนึ่ง การมุ่งสร้างคุณภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบต่อสังคมและการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ** ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และ **สอง สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม** ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี เพื่อช่วยพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการส่งออกนวัตกรรมและผลผลิตจากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้กำหนดประเด็นการปฏิรูปประกอบด้วย 6 ประเด็น โดยมีตัวอย่างกิจกรรมการปฏิรูปประเทศที่สำคัญและเร่งด่วน (Flagship) ดังนี้

1. การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน มีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ (1) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือการมีส่วนร่วมของรัฐ-สื่อ-เอกชน-และประชาชน ในการร่วมรณรงค์การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสื่อ (2) การวางระบบ-กลไกในการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ร่วมในการเรียนรู้ด้านสื่อศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้จัก การรู้จักคิด และการรู้เท่าทันนวัตกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศได้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบในทุกระดับ



(3) การเปิดพื้นที่แห่งการบ่มเพาะสื่อ (Media Lab) ในการสนับสนุนพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสื่อสารที่ร่วมกันพัฒนา **“คลังปัญญาของแผ่นดิน”** อันได้แก่ เนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การบรรจุสาระเกี่ยวกับ **“การรู้เท่าทันสื่อ”** ไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและเป็นวิชาพื้นฐานระดับอุดมศึกษา และการจัดรณรงค์ในสื่อสารมวลชนและบนสื่อดิจิทัล ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย และการใช้ผู้มีชื่อเสียงในแวดวงบันเทิงและกีฬาเป็นผู้นำเสนอในการเชิญชวนให้ประชาชนรู้จักเลือกที่จะบริโภคสื่อที่มีคุณภาพและมีคุณค่า รวมทั้งการสัมมนาเรื่อง **“การรู้เท่าทันสื่อ”** ในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดอย่างต่อเนื่อง



2. แนวทางส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ มีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ (1) การสนับสนุนให้เกิดสภาผู้ประกอบการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนระดับชาติในการทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานการเคารพกฎหมาย สำนักแห่งความรับผิดชอบ และด้านมาตรฐานและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ (2) การสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของนักสื่อสารมวลชน (3) การสนับสนุนให้เกิดระบบผู้ตรวจการ (Ombudsman) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์และกำกับมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรมวิชาชีพ ทั้งในระดับองค์กร ในระดับกลุ่มวิชาชีพ และในสภาระดับชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และ

(4) การสนับสนุนให้เกิด**คู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ** โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การจัดตั้งคณะทำงานยกร่าง พ.ร.บ. ประกอบด้วยตัวบทคณะกรรมการกฤษฎีกา ตัวบทองค์กรวิชาชีพสื่อ ผู้ประกอบกิจการสื่อ ตัวแทนภาควิชาการด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน และตัวแทนคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ



3. การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ (1) **การปรับปรุงการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ** รวมทั้งปรับปรุงระบบใบอนุญาตประกอบกิจการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนไทยและเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ (2) **การวางระบบสนับสนุนการกระตุ้นการผลิตและเผยแพร่ “นวัตกรรม” ด้านการสื่อสาร** ทั้งในระดับโครงข่ายการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสาร ข้อมูลข่าวสารและสาระบันเทิงที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการสร้างเสริมปัญญา สนับสนุนการเรียนรู้เรื่องไทยในบริบทสังคมโลก มีขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งออกไปสร้างรายได้ในระดับนานาชาติ

(3) **การพิจารณาปรับปรุงมาตรการภาษีและกลไกการสนับสนุนด้านต่าง ๆ** เพื่อให้เกิดทางเลือกในการเข้าถึง และการบริโภคเนื้อหาข่าวสารและข่าวสารที่หลากหลาย มีประโยชน์ รวมทั้งสอดคล้องกับจิตของสาธารณชน (4) **การจัดทำระบบการจูงใจต่าง ๆ** เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการบริหารโครงข่าย



เทคโนโลยีและผลผลิตด้านเนื้อหาสาระข้อมูลข่าวสารอย่างมีคุณภาพ และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพที่สามารถสร้างเสริมสติปัญญา และสร้างรายได้ทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ และ (5) การส่งเสริมการส่งออกนวัตกรรมและผลผลิตจากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ

ทั้งนี้ มีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การปฏิรูปการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. โดยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนวิธีการประมวลผลความถี่สำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์จากการใช้ราคาสูงสุดเป็นเกณฑ์ตัดสิน เป็นการให้คุณสมบัติและข้อเสนอในเชิงคุณภาพรายการของผู้เข้าประมูล (Beauty Contest) และการพิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ องค์กรอิสระ และรัฐวิสาหกิจ เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) องค์กรแพร่ภาพและกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ (Thai PBS) บริษัท อ.ส.ม.ท. จำกัด (มหาชน) (MCOT) สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.5) เพื่อเป็นการใช้คลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะที่คุ้มค่ามากยิ่งขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนกิจการโทรทัศน์ของชุมชนตามวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทฉบับที่ 1

4. การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

มีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ (1) **การพัฒนาส่งเสริมและกำกับการบริหารจัดการร่วมกันของเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังข้อมูล ขาดความน่าเชื่อถือ** โดยเป็นการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ตามแนวทางพระราชรัฐ (2) **การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูล** และคุ้มครองการทำธุรกรรมออนไลน์ของประชาชน และปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต (3) **การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบูรณาการงานด้านการแจ้งเตือนภัยออนไลน์** การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การตรวจสอบ และการระงับการเผยแพร่ข้อมูล ข้อความที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งระบบแจ้งกลับ และการเยียวยาผู้เสียหายจากภัยทางออนไลน์

(4) **การจัดทำกลไกการประสานความร่วมมือ** กับผู้ประกอบการในต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (5) **มาตรการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** ในการใช้สื่อออนไลน์ และ (6) **ระบบการเข้าถึงสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีสารสนเทศ** โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือการปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ และการปฏิรูปการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย

5. การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจกรรมอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ มีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ได้แก่

- (1) **การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์**ต้องครอบคลุมหน่วยงานที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการรวมกลุ่มร่วมดำเนินการในระดับภาคส่วน
- (2) **การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมอวกาศของประเทศ

(3) **การบูรณาการหน่วยงานความร่วมมือภาครัฐ - ภาคเอกชน** และเนื้องานด้านข้อมูลเพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัยต่าง ๆ ให้เกิดเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การปกป้องคุ้มครองและรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ การปฏิรูประบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ และการปฏิรูปการกำกับดูแลกิจกรรมอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย



ภาครัฐกับการปฏิรูปสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อให้การปฏิรูปสื่อสารมวลชนฯ ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม หน่วยงานราชการต้องเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการปฏิรูปสื่อ อาทิ (1) การปฏิรูปบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์กิจกรรมอวกาศ (2) ระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (3) การปฏิรูปข้อมูลข่าวสารของรัฐ Big Data และ (4) การกำกับสื่อออนไลน์



6. การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

มีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ได้แก่

(1) การบูรณาการการบริหารจัดการระบบ กลไก และกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (2) การจัดตั้งระบบคลังข้อมูลข่าวสารความรู้อัจฉริยะ และการพัฒนาบุคลากรของรัฐในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล

(3) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางจัดระบบการเชื่อมโยงช่องทางการร้องเรียน-การประสานงานด้านการติดตาม และการตอบรับผลการร้องเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ เร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ การปรับบทบาทของสถาบันการประชาสัมพันธ์ และให้หน่วยงานที่มีหลักสูตรการอบรมบุคลากรบรรจุนโยบายเกี่ยวกับการสื่อสารในยุคดิจิทัล





ทั้งนี้ กรอบการปฏิรูปการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ประกอบด้วย **กรอบที่ 1** คณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ เป็นการขับเคลื่อนราชการในส่วนให้ความรู้ **กรอบที่ 2** สถาบันการประชาสัมพันธ์กรมประชาสัมพันธ์ในการให้ความรู้ภาคราชการ ส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ สื่อและประชาชน และ **กรอบที่ 3** หน่วยงานอบรมบุคลากร โดยให้หน่วยงานจัดอบรมวิชาการรู้เท่าทันสื่อ และให้ข้อมูลกับสื่อ ซึ่งเป็นแผนระยะ 5 ปี



ตัวชี้วัด...สู่การบรรลุเป้าหมายปฏิรูปสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับตัวชี้วัดสำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่าการปฏิรูปสื่อ บรรลุเป้าหมายหรือไม่นั้น ประกอบด้วย (1) **หลักสูตรด้านสื่อศึกษา** ได้รับการบรรจุในการศึกษาภาคบังคับ (ระดับมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ภายในปี 2562 (2) **จำนวนรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์มีประโยชน์** บนสำนักของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรมเพิ่มขึ้น (3) **มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อสารมวลชนบังคับใช้** และคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

(4) **สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยได้รับการปรับปรุงประสิทธิภาพ** และผังรายการมีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วนร้อยละ 30 หรือ 40 (5) **มีระบบการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ** (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีการจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็นศูนย์กลางการติดต่ออย่างเป็นทางการ (Official Point of Contact) เพียงหน่วยงานเดียว

(6) **มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.** และมีการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ ตลอดจน

แผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศที่สอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล (7) **คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ดำเนินการให้มีความพร้อมในการใช้งานคลื่นความถี่ย่าน 814 - 824 เมกะเฮิรตซ์ และ 859 - 869 เมกะเฮิรตซ์** ไว้ใช้งานและให้บริการเป็นการเฉพาะภารกิจด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ ในต้นปี 2564

(8) **มีพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง** และหน่วยงานทำหน้าที่ด้านอวกาศแห่งชาติ (9) **การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐมีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น** และ (10) **หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ**



การปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม

“

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศสู่สังคม
คุณภาพอันเป็นเป้าประสงค์หนึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี โดยมีแนวทาง
ปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งการสร้างหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่
คนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส การเพิ่มบทบาท
ของชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง และการเสริมสร้างพลังทางสังคม
ให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมในครั้งนี้
มีเป้าหมายเพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม
โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน และ
สังคม เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสที่เป็นธรรมตามศักยภาพ
และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และได้รับผลจากการปฏิรูปสังคมอย่าง
ทั่วถึง โดยจะไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ตลอดจนมุ่งเน้นการเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งของชุมชนและพลังทางสังคมในการพัฒนาชุมชน
บนฐานของศักยภาพชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน อันจะเป็น
ฐานรากสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมคุณภาพในที่สุด

ทั้งนี้ การดำเนินการในการปฏิรูปประเทศด้านสังคมจะนำ
ไปสู่ผลอันพึงประสงค์ กล่าวคือ (1) ประชาชนมีหลักประกันทาง
รายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ
(2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก โดยไม่ทิ้งใคร
ไว้เบื้องหลัง (3) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่
บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้
(4) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการกันเองและ
ทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ และ (5) คนไทยมีการปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

”



ดร.ปิทิพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา
ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

ด้านสังคม

การปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เน้นการจัดอุปสรรคในเชิงโครงสร้าง



ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อยอดกิจกรรมต่างๆ



ชุมชนและภาคส่วนต่างๆสามารถพึ่งพาตนเองได้ ได้แก่ จัดการข้อมูล แผน บริหารจัดการ กลไกขับเคลื่อนและทุนทางสังคม



ชุมชนมีเศรษฐกิจดี มีคน ยั่งยืน

การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม



องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบบริหารข้อมูลและสารสนเทศ

เชื่อมโยงบูรณาการข้อมูลรัฐและหน่วยงานอื่นๆ ให้เป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

มีระบบฐานข้อมูลด้านภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจของรัฐบาลในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

การปฏิรูปกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม



"ปฏิรูปเพื่อลดอุปสรรค" ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม

ปลดปล่อยข้อจำกัดต่างๆ อันเป็นอุปสรรคของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม

กลุ่มแรงงาน คนพิการ และคนไร้สัญชาติ สามารถเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน บริการสาธารณะของรัฐ และโอกาสในการประกอบอาชีพ



การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ลดความเหลื่อมล้ำเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และบริการของรัฐ

เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาครัฐและการออมภาคประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ และมีการออมอยู่ในระดับต่ำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันทางสังคม มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดการบริการทางสังคม

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมสร้างพลังจิตอาสา พลังแผ่นดิน พลังสร้างสรรค์

ประชาชนมีความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ถึงพร้อมด้วยความพอเพียง มีวินัยสุจริต จิตอาสา ในสังคมที่เป็นธรรมและไม่ทอดทิ้งกัน

สร้างและพัฒนาพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ทักษะชีวิต และพลังภูมิคุ้มกันต่อสื่อ

ปรับปรุงสิทธิประโยชน์สวัสดิการสังคมให้เหมาะสม เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ

ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้เพียงพอเมื่อถึงวัยเกษียณ



4 เสาหลัก... สร้างหุ้นส่วนการพัฒนา สู่สังคมคุณภาพ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

“การปฏิรูปประเทศด้านสังคม”

ถือเป็นด้านสำคัญด้านหนึ่งของการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาปากท้องของประชาชน ความเหลื่อมล้ำในสังคม ตลอดจนโครงสร้างทางสังคมของประเทศในสังคมที่มีคุณภาพ อีกทั้งสถานการณ์ปัจจุบันทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้ส่งผลต่อสังคมไทยในมิติต่าง ๆ อาทิ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก ได้แก่ **ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม** ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต **กระแสการเติบโตของหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม** โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในการให้บริการสังคมโดยภาคส่วนอื่นโดยแบ่งเบาภารกิจของรัฐ เพื่อให้การจัดบริการทางสังคมมีความครอบคลุมมากขึ้น **กระแสโลกาภิวัตน์และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ** ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกันมากขึ้นทั้งสินค้า บริการ และแรงงาน นำไปสู่สังคมลักษณะพหุวัฒนธรรมมากขึ้น สถานการณ์และแนวโน้มภายใน ประกอบด้วย **การเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์** ทำให้ภาครัฐต้องเตรียมความพร้อมการจัดสวัสดิการการดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น **การออมของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ**



ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อถึงวัยเกษียณ ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต **ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม** ทั้งความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และการเข้าถึงบริการทางสังคม ตลอดจนการคุ้มครองทางสังคม นำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมของการเข้าถึงบริการสังคม อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การคุ้มครองแรงงาน **ระบบการบริหารจัดการข้อมูลด้านสังคมยังมีลักษณะแยกส่วน** โดยที่หน่วยงานต่าง ๆ ยังมิได้บูรณาการให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน **การพัฒนาในระดับชุมชนมีการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง** แต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบในหลายส่วนที่ทำให้ชุมชนจำนวนมากยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ **การลงทุนทางสังคม แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น** ทั้งในแง่การลงทุนภาครัฐและการบริจาคจากคนในสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร แต่ยังมีสัดส่วนการลงทุนทำกิจกรรมจิตอาสาที่ค่อนข้างน้อย

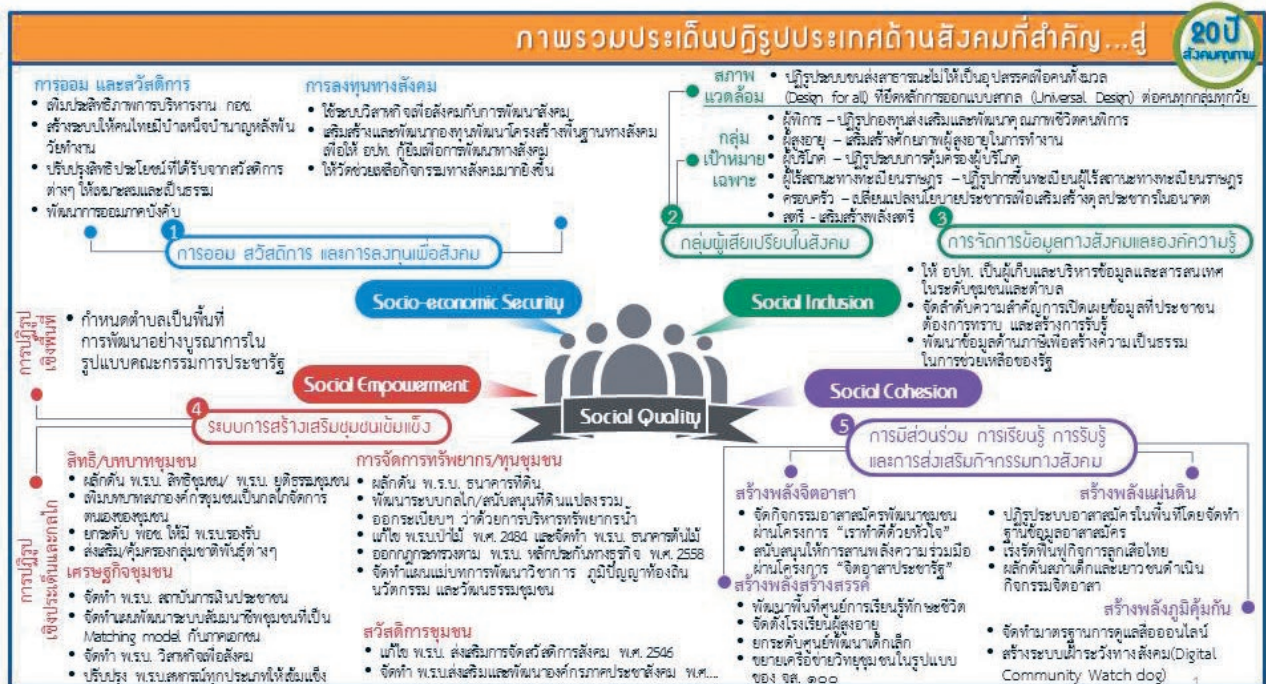
ดังนั้น การปฏิรูปประเทศด้านสังคมจึงมุ่งเน้นเพื่อขจัดปัญหาหรืออุปสรรคการขับเคลื่อนการพัฒนาทางสังคมในมิติต่าง ๆ เพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ (กินดี อยู่ดี) ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีระบบฐานข้อมูลทางด้านสังคม สนับสนุนการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศสู่สังคมคุณภาพ อันเป็นเป้าประสงค์หนึ่งภายใต้ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี โดยมีแนวทางปฏิรูปที่สำคัญทั้งการสร้างหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส การเพิ่มบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง และการเสริมสร้างพลังทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักที่เรียกว่า **“4 เสาหลัก”** ได้แก่ (1) Socio-economic Security - การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (2) Social Inclusion - การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก (3) Social Empowerment - การสร้างพลังและความเข้มแข็งทางสังคม และ (4) Social Cohesion - การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน



นอกจากยึด 4 เสาหลักแล้ว คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมได้พิจารณาหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอการปฏิรูปที่ผ่านมาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) รวมทั้งแผนงานของหน่วยงานอื่น ๆ ตลอดจนการวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มภายนอกและภายในที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมของประเทศ ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมไทยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์หากรอบประเด็นการปฏิรูปสังคมที่สำคัญ

โดยคณะกรรมการฯ ได้พบประเด็นหลักที่ต้องเร่งดำเนินการ 5 เรื่องสำคัญ ได้แก่



เรื่องที่ 1 : การออม
สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม
ที่ผ่านมาคนไทยมีการออมอยู่ใน
ระดับต่ำและไม่เพียงพอที่จะใช้
ในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ **ประเด็น**
ปฏิรูปเรื่องการออม จึงมุ่งเน้นการ
สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและ
สังคมให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยได้
ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงระบบ
การออมภาคสมัครใจ ผ่านการเพิ่ม
ประสิทธิภาพของกองทุนการออม

แห่งชาติ (กอช.) และการออมภาคบังคับ ผ่านการผลักดันให้มี
กฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ รวมทั้งการ
เริ่มการศึกษาแนวคิดการจัดสรรเงินจากภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็น
เงินออมของประชาชน เพื่อให้คนไทยทุกคนมีรายได้เพียงพอหลัง
พ้นวัยทำงาน **เรื่องสวัสดิการ** ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงความ
เหลื่อมล้ำด้านการบริการทางสังคม เพื่อให้สิทธิประโยชน์จาก
สวัสดิการมีความเหมาะสมและเป็นธรรม รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำ
เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และบริการของรัฐ นอกจากนี้ ยังเร่งรัดให้
สร้างความเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่จะสามารถสนับสนุน
ภาครัฐในการจัดการทางสังคม **มีการลงทุนเพื่อสังคม** ผ่านการ
สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยทำให้สามารถดำเนินกิจการตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมกิจการเพื่อ



สังคมแห่งชาติไปพลางก่อน พร้อมการเร่งรัดการออกกฎหมาย
วิสาหกิจเพื่อสังคม การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ทางสังคมเพื่อให้ อปท. กู้ยืมเพื่อดำเนินโครงการที่ตอบสนองต่อ
ความต้องการในชุมชน และการขอความสนับสนุนจากองค์กร
ฝ่ายสงฆ์เพื่อให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น



เรื่องที่ 2 : กลุ่มผู้เสียเปรียบ
ในสังคม¹ ยึดหลักการพัฒนาที่ไม่ทิ้งใคร
ไว้เบื้องหลัง (No one Left Behind)
และดำเนินการภายใต้แนวคิด “ปฏิรูป
เพื่อปลดปล่อย” โดยเฉพาะอุปสรรค
ต่าง ๆ ที่ทำให้คนบางกลุ่มในสังคม
ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม

¹ ผู้เสียเปรียบในสังคม มีกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ได้แก่
เด็กและเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนยากจน
คนไร้ที่พึ่ง บุคคลไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร
ผู้พันโทฯ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้บริโภค



การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมายและวัฒนธรรม ตลอดจนความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม โดยเน้นสร้างโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ ภายใต้กลไกการทำงาน 3 ประการ คือ การสังคมสงเคราะห์ (Social Work) การเสริมพลัง (Strengthening and Empowerment) และการจัดสวัสดิการ (Welfare) เพื่อปรับปรุงระบบความช่วยเหลือและเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก โดยมีประเด็นปฏิรูปที่สำคัญ อาทิ การปฏิรูประบบขนส่งที่คำนึงถึงประชาชนทุกกลุ่ม (Design for All) และมีการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) การสร้างอาชีพให้คนพิการและเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน การจัดระบบความช่วยเหลือผู้เสียเปรียบในสังคมเสียใหม่ ทั้งในแง่การเงินและการบูรณาการกิจกรรม การพัฒนาระบบการคุ้มครองผู้บริโภค การพัฒนาระบบขึ้นทะเบียนกับผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ตลอดจนการเสริมสร้างดุลประชากรในอนาคต ที่ให้ความสำคัญกับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย



กรอบการปฏิรูปการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

เป้าประสงค์

- 1 มีฐานข้อมูลทางด้านสังคมที่นำไปสู่การจัดทำนโยบายของภาครัฐที่ตอบสนองตรงต่อความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 2 ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างเสมอภาค

กรอบแนวคิด

- ✓ สร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านสังคมของรัฐบาลที่เกิดจากการเชื่อมโยงข้อมูลของแต่ละหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายให้ตอบรับกับความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย
- ✓ สร้างช่องทาง/เครื่องมือที่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถใช้เพื่อเข้าถึงองค์ความรู้ที่ต้องการทราบ

ประเด็นปฏิรูป



อปท. เป็นผู้เก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล รวมทั้งเผยแพร่และให้ประชาชนใช้ประโยชน์ข้อมูลและสารสนเทศดังกล่าวอย่างโปร่งใส



จัดลำดับความสำคัญการเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบ และสร้างการรับรู้โดยสำรวจความต้องการข้อมูลที่ประชาชนต้องการรับรู้และปรับปรุงการบริการภาครัฐ รวมทั้งปรับปรุงระบบการร้องทุกข์ให้สะดวกต่อการติดตามมากขึ้น



พัฒนาข้อมูลด้านภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการช่วยเหลือของรัฐ โดยเร่งรัดการนำผู้เสียภาษีเข้าระบบการแจ้งภาษีทุกประเภทและทุกคน แม้จะไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

เรื่องที่ 3 : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

ให้ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่เป็นการบูรณาการจากทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก โดยให้ความสำคัญกับการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับพื้นที่ เป็นผู้จัดเก็บและบริหารข้อมูลในระดับชุมชนและตำบล การสำรวจความต้องการข้อมูลที่ประชาชนต้องการรับรู้เพื่อนำมาปรับปรุงการบริการภาครัฐ และปรับปรุงระบบการ

ร้องทุกข์ให้สะดวกต่อการติดตามมากขึ้น และการเร่งนำประชาชนผู้มีรายได้เข้าระบบภาษีทุกคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้การจัดเก็บข้อมูล จะมุ่งเน้นให้มีระบบที่สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลประเภทอื่น ๆ และรวมอยู่ในข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของรัฐบาล มีการวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบระบบความปลอดภัยควบคู่กับระบบฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ



กรอบการปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

เป้าประสงค์ชุมชนเข้มแข็ง

- 1 ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างมีคุณภาพ (ชุมชนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จัดการข้อมูล แผน บริหารจัดการ กลไกขับเคลื่อน และทุนทางสังคม*)
- 2 ชุมชนมีเศรษฐกิจดี มั่นคง ยั่งยืน
- 3 ชุมชนที่มีภูมิทัศน์ด้านทุนต่อปัจจัยกระทบต่างๆ



เรื่องที่ 4 : การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเน้นการจัดอุปสรรคในเชิงโครงสร้าง อาทิ ข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน การขาดความต่อเนื่องในการจัดระบบสวัสดิการชุมชน การขาดการบูรณาการงานพัฒนาชุมชนระหว่างภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะพัฒนาเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมายใน 2 ส่วนสำคัญ คือ การปฏิรูปเชิงพื้นที่โดยให้ตำบล

เป็นพื้นที่การพัฒนาอย่างบูรณาการ และการปฏิรูปเชิงประเด็นและระบบ ทั้งในเรื่องสิทธิและบทบาทของชุมชน ทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน และเศรษฐกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้อาติ การออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการออมในชุมชน การแก้ไข/ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เพื่อมุ่งใจการปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในพื้นที่ และการยกระดับองค์กรด้านการพัฒนาชุมชนในพื้นที่

กรอบแนวคิดการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม



เรื่องที่ 5 : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม เพื่อให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยประเด็นการปฏิรูปให้ความสำคัญกับการสร้างพลังจิตอาสา ผ่านการดำเนินโครงการจิตอาสา **การสร้างพลังแผ่นดิน** ผ่านการสนับสนุนอาสาสมัครในพื้นที่ต่าง ๆ โดยจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัคร/กิจกรรมดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ การเร่งรัดฟื้นฟูกิจการลูกเสือไทย และการผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชนดำเนินกิจกรรมจิตอาสาทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ กีฬา วัฒนธรรมท้องถิ่น **การสร้างพลังสร้างสรรค์** ผ่านการสร้างและพัฒนาพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ทักษะชีวิต อาทิ โรงเรียนผู้สูงอายุ กระตุ้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการขยายเครือข่ายวิทยุชุมชนเพื่อช่วยเหลือสาธารณะ **การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน** ผ่านการจัดทำมาตรฐานดูแลสื่อออนไลน์ ระบบตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร และระบบดิจิทัลในการเฝ้าระวังทางสังคมในชุมชน



ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้ดำเนินการวางประเด็นปฏิรูปประเทศที่สามารถดำเนินการได้ทันที (Quick-win) ซึ่งคาดว่าจะเกิดผลในระยะแรกของการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ 20 ปี จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่

ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคม QUICK-WIN

- ✓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการกองทุนการออมแห่งชาติ
- ✓ การผลักดันการออกกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ
- ✓ การผลักดันการดำเนินงานของวิสาหกิจเพื่อสังคม และการผลักดันการออกกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม
- ✓ การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างชุมชนเข้มแข็ง
- ✓ การผลักดัน พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชน
- ✓ การแก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 และ พ.ร.บ./กฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ✓ การจัดทำกฎกระทรวงเรื่องหลักประกันทรัพยากรอื่นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์

ปัจจุบัน แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 และมีผลบังคับใช้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ โดยในระยะต่อไปจะเป็นการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ซึ่งจำเป็นต้องเกิดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานระดับนโยบาย ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม และประชาชน โดยสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

แนวทางที่ทุกภาคส่วนในสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

หน่วยงานระดับนโยบาย

- ✓ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
- ✓ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน

หน่วยงานภาครัฐ

- ✓ บทบัญญัติของกฎหมาย ที่กำหนดให้นำสาระของแผนปฏิรูปฯ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปปฏิบัติ
- ✓ การจัดทำแผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปและยุทธศาสตร์ชาติ

ภาคเอกชน/ประชาสังคม/ประชาชน

- ✓ การจัดทำแผนการปฏิรูปฯ ที่ผ่านมา ภาคเอกชน/ประชาสังคม/ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมผ่านการรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ต่างๆ
- ✓ การสร้างความตระหนักรู้ การปฏิรูปประเทศ อาทิ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ



สุดท้ายนี้ ในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการผ่านกลไกต่าง ๆ อย่างจริงจัง มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งการขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งจะมีหน้าที่แก้ไขปัญหา/อุปสรรคต่าง ๆ การขับเคลื่อนผ่านหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่จะต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งภาคส่วนอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องสร้างการรับรู้เรื่องการปฏิรูปประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุเป้าหมายที่กำหนด อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศสู่สังคมคุณภาพอย่างยั่งยืนในที่สุด

การปฏิรูปประเทศ ด้านพลังงาน

เป้าหมายสำคัญของแผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561- 2565) มุ่งเน้นการปรับปรุงการบริหารจัดการด้านพลังงานของภาครัฐใหม่ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและแยกบทบาทหน่วย นโยบาย กำกับ และปฏิบัติ ออกจากกันเพื่อลดการแทรกแซงเชิงนโยบาย สามารถดำเนินการพัฒนาด้านพลังงานได้อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประชาชนเชื่อมั่นในข้อมูลด้านพลังงานและลดข้อขัดแย้งในสังคม จนนำมาสู่การยอมรับและความเชื่อมั่นในนโยบายภาครัฐ (Trust in Government) ของประชาชน มีการปรับปรุงรูปแบบการวางแผนการจัดหาเพื่อสร้างความมั่นคง ด้านพลังงาน ปรับโครงสร้างกิจการพลังงานให้มีการแข่งขันเพิ่มขึ้น พัฒนาพลังงานทดแทนเพื่อเป็นทางเลือกให้ประชาชนมีอิสระด้านพลังงานในการผลิตเอง ใช้เอง เหลือขาย ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและผลักดันการสร้างฐานรายได้ใหม่ของประเทศจากอุตสาหกรรมพลังงาน

คณะกรรมการปฏิรูปฯ เชื่อมั่นว่า หากประเทศไทยดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงานแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาพลังงานใหม่ โดย “พลังงาน” จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี จากการขยายการลงทุนทั้งโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐและการลงทุน อุตสาหกรรมพลังงานของเอกชน โดยเฉพาะการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ (New S-curve) ได้แก่ ปีโตรเคมี ระยะที่ 4 ระบบกักเก็บพลังงาน ยานยนต์ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่จะมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มอีกมากกว่า 300,000 ล้านบาท ภายใน 2-3 ปี ช่วยผลักดันให้ไทยมีโอกาสก้าวสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีรายได้ ต่อหัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 471,300 บาทต่อปี หรือมากกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ และสนับสนุนการเพิ่มอัตราการขยายตัวของ GDP เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมสำคัญในการช่วยลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อนตามข้อตกลงระหว่างประเทศ

สุดท้ายนี้ การดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของโรดแมป (Road Map) หรือ แผนที่นำทางด้านพลังงานจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ที่ต้องช่วยกันบูรณาการความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งขึ้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือและร่วมใจ ทั้งจาก ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันในการขับเคลื่อนและสนับสนุนเพื่อว่าประเทศไทยของเราจะได้ก้าวต่อไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังที่เราทั้งหลายมุ่งหวังเอาไว้ //

ดร.พรชัย รุจิประภา

ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน



ด้านพลังงาน

ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรม

ใช้มาตรการบริหารจัดการพลังงานสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน



ใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน

ด้านการบริหารจัดการพลังงานของประเทศ



พัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ให้บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลด้านพลังงานภายใต้ระบบเดียวกัน



สร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาที่สำคัญ

ปฏิรูปองค์กรด้านพลังงานให้สอดคล้องกับโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน



สร้างโอกาสการเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในภูมิภาคอาเซียน



ส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงาน และนำเอาระบบกักเก็บพลังงานไปใช้ในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการพลังงานของประเทศ



ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในธุรกิจก๊าซธรรมชาติ



พัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด



สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียม และยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมของไทย



พัฒนาปิโตรเคมีในอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์

จัดทำระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับ

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ด้านไฟฟ้า

กระจายระบบผลิตไฟฟ้าและการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามศักยภาพ

ปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า โดยคำนึงถึงสัดส่วนเชื้อเพลิงที่สมดุลและความเสี่ยงของการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ



มีกำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองที่เหมาะสม
ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน
ปฏิรูปโครงสร้างค่าไฟฟ้าทั้งระบบ

ปฏิรูปโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ระยะ 20 ปี

ด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

ส่งเสริมและจัดอุปสรรคในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้าลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

สามารถจัดหาและบริหารจัดการเชื้อเพลิงประเภทต่างๆ ให้มีปริมาณเพียงพอและมีราคาที่เหมาะสม

ด้านพลังงานทดแทน

ประชาชนมีความเข้าใจยอมรับโครงการพลังงานชีวมวล

ส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรีเพื่อใช้ไฟฟ้าในบ้านหรืออาคารของตนเอง

ใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตและซื้อขายไฟฟ้ากันเองภายในชุมชนและครัวเรือน

มีคู่มือการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลครบวงจรที่มีประสิทธิภาพ

ปฏิรูประบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม่ต่อเนื่องสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล



พลังงาน : รากฐานความมั่นคงของเศรษฐกิจไทย

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน



คณะกรรมการปฏิรูปฯ
ชูรูปแบบใหม่พลังงานไทย ผ่าน
โรดแมปปฏิรูป 6 ด้าน 17 ประเด็น มั่นใจ
“สร้างธรรมาภิบาลเสริมฐาน
ความเข้มแข็ง หนุนแข่งขันด้าน
พลังงานทดแทน จูนแท่นเทคโนโลยีใหม่
ก้าวไกลอนุรักษ์เพิ่มประสิทธิภาพการ
ใช้พลังงาน บนพื้นฐานการยอมรับ
และการมีส่วนร่วมของประชาชน”

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

ดร.พรชัย รุจิประภา ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน กล่าวว่า “ภาคพลังงานมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจ โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของภาคพลังงานมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 16 มีการลงทุนไม่น้อยกว่าปีละ 5 แสนล้านบาท พลังงานเป็นต้นทุนการผลิตของทุกสาขารวมทั้งครัวเรือนประมาณร้อยละ 12 และทำรายได้เข้ารัฐไม่น้อยกว่า 3 แสนล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีความเสี่ยงในการจัดหาพลังงาน การลงทุนขาดการยอมรับของประชาชนบางส่วน ขณะที่การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์เพื่อการบริโภคภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ และต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันดิบมากกว่าร้อยละ 80 และก๊าซธรรมชาติจากต่างประเทศประมาณร้อยละ 30 ของความต้องการใช้ ประกอบกับความเสี่ยงจากการบริหารจัดการและการใช้พลังงานที่ขาดประสิทธิภาพ โครงสร้างพื้นฐาน อาทิ โรงไฟฟ้า ระบบสายส่ง ระบบจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า ยังไม่ได้รับการปรับปรุงหรือลงทุนอย่างเพียงพอเพื่อ

รองรับเทคโนโลยีหรือการใช้พลังงานที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานได้ตามศักยภาพที่ควรจะเป็นและก่อให้เกิดความสูญเสียในระบบพลังงานของประเทศ นอกจากนี้ กฎหมายและระเบียบไม่เอื้อต่อการพัฒนาหรือแข่งขันเสรี รวมไปถึงความเสี่ยงจากบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น ผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาคพลังงาน



การพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงาน หรือแม้แต่ การขยายตัวของสังคมเมือง เป็นต้น ซึ่งทุก ๆ บริบททำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง ของตลาด รูปแบบธุรกิจ และพฤติกรรมของ ผู้บริโภค ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งเตรียม ความพร้อมและยกระดับขีดความสามารถใน การแข่งขันเพื่อรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง อันเป็นการสร้างรากฐานด้านพลังงานที่สำคัญ เพื่ออนาคตของประเทศ



หลักการและแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิรูปฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจัดทำภายใต้ พื้นฐานแนวคิดและหลักการที่สำคัญตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก่ หลักธรรมาภิบาล หลักความสุจริต และหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งน้อมนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ด้วยการใช้อย่าง “ความรู้” และ “คุณธรรม” เป็นเครื่องมือนำทาง ในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอย่าง บูรณาการและมีการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน มีการ กำหนดกรอบการปฏิรูปที่ใช้ประโยชน์จากโอกาส กำหนดแนวทาง เพื่อลดอุปสรรค และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมใน 3 มิติ ได้แก่ (1) **การใช้พลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับ ประเทศ** ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ควบคู่ไปกับการลดการปล่อย ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือไม่ให้มีส่วนการปล่อยเพิ่มมากขึ้น ในอนาคต ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และเป้าหมาย

ของไทยตามความตกลงปารีส (COP21) (2) **การเสริมสร้างความ มั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ** ส่งเสริมความต่อเนื่องจากการ สสำรวจและผลิตปิโตรเลียม สนับสนุนการจัดหาพลังงานทดแทน ที่มีศักยภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ที่จะจัดหา พลังงานให้มีประสิทธิภาพ มีต้นทุนต่ำลง และสร้างความมั่นคง ในการจัดหาพลังงาน รวมทั้งเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐาน ด้านพลังงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และ (3) **การบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ และยกระดับธรรมาภิบาลในธุรกิจพลังงาน** เพื่อสร้างความ สมดุลระหว่างการใช้และการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพในการ กำกับดูแลธุรกิจพลังงาน และให้มีการใช้ศักยภาพด้านพลังงาน ในประเทศอย่างเต็มที่ สร้างการมีส่วนร่วม ลดข้อขัดแย้งในสังคม รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติที่น่าเชื่อถือ



ภาพรวมและผลที่คาดว่าจะประเทศและประชาชนจะได้รับ อย่างเป็นรูปธรรม

การปฏิรูปด้านพลังงาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) แบ่งออกได้ 6 ด้าน จำนวน 17 ประเด็น ดังนี้

ด้านที่ 1 สร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการพลังงานของประเทศ ปฏิรูปใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ปฏิรูปองค์กรด้านพลังงานเพื่อให้มีองค์กรที่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับโครงสร้างองค์กรจัดทำ Code of Conduct หน่วยงานนโยบาย-กำกับ-ปฏิบัติ และปรับแก้กฎหมายเพื่อสร้าง One Stop Service โรงไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติให้เกิดขึ้นจริงภายในปี 2562 (2) พัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ เชื่อมโยง Big Data เพื่อให้มีฐานข้อมูลด้านพลังงานที่ทันสมัย ถูกต้อง ได้รับความเชื่อถือ และ (3) สร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้ประกอบการอย่างเท่าเทียมกัน อาทิ การจัดตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอพื้นที่ การจัดสรรค่าภาคหลวงสู่ชุมชนใหม่ โดยเพิ่มสัดส่วนรายได้ให้พื้นที่ผลิตและกระจายสู่พื้นที่ทั่วประเทศ มีการกำหนดกลไกที่ภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางนโยบาย เพื่อให้เกิดการไว้วางใจและการยอมรับของประชาชน อันนำไป

สู่การลดข้อขัดแย้งในสังคมและนำไปสู่การยอมรับของประชาชน ในนโยบายพลังงานและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของประเทศ

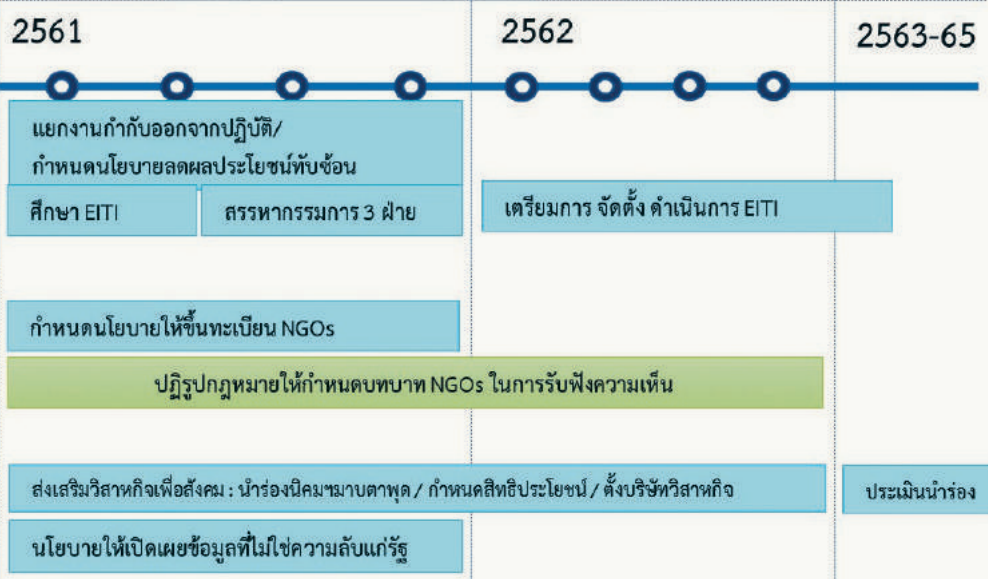
ด้านที่ 2 พัฒนากำลังงานไฟฟ้าเพื่อรักษาเสถียรภาพและสร้างความมั่นคงพลังงานประเทศ ปฏิรูปใน 3 ประเด็น คือ (1) ปรับแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าใหม่ที่กำลังถึงความสมดุลรายภาค และเพิ่มความมั่นคงของระบบไฟฟ้าสำหรับจุดที่มีความเสี่ยงและมีความสำคัญต่อประเทศ (2) ส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้า และส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตและซื้อขายไฟฟ้ากันเองภายในชุมชน โดยในปี 2561 จะจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้า เพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน และ (3) ปรับโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า โดยบูรณาการหน่วยงานกิจการไฟฟ้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการไฟฟ้าและการลงทุนของประเทศ และศึกษาระเบียบ TPA ของระบบส่งและระบบจำหน่าย และส่งเสริมกิจการจำหน่ายเพื่อเพิ่มบทบาทภาคเอกชนและส่งเสริมให้มีการแข่งขันมากขึ้น



ส่งเสริมและสร้างระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกองค์กร



ผู้ประกอบการ



ด้านที่ 3 ด้านปิโตรเลียมและ

ปิโตรเคมีมุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรม
ก๊าซธรรมชาติและสร้างฐาน เศรษฐกิจ
ใหม่จากปิโตรเคมี ปฏิรูปใน 2 ประเด็น อาทิ
(1) พัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ มุ่ง
เน้นการจัดหาก๊าซธรรมชาติให้มีความ
ต่อเนื่อง ศึกษาโอกาสการพัฒนาให้
ประเทศไทยเป็น Regional LNG Hub ของ
ภูมิภาค และส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันใน
กิจการก๊าซธรรมชาติ เพื่อสร้างความมั่นคง
ทางพลังงานให้กับประเทศและลดต้นทุน
ทางพลังงานให้ผู้ประกอบการ ส่งเสริมการ
กระจายแหล่งในการจัดหาที่หลากหลาย
ในภูมิภาคต่าง ๆ พร้อมกับมุ่งมั่นที่จะ
พัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง
การค้า LNG ของภูมิภาค (Regional LNG
Hub) และ (2) พัฒนาปิโตรเคมี ระยะที่ 4
เพื่อสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมีจากฐานการผลิตปัจจุบันใน
พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก รวมถึง
การกำหนดพื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพในการ
พัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะยาว

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันประเทศ โดยใช้ประโยชน์
จากความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ (Strategic location) และฐาน
อุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยสนับสนุน
การพึ่งพาตนเอง เพิ่มอำนาจในการต่อรองทางพลังงาน และ
รองรับความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของโลกและภูมิภาค
ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ด้านที่ 4 สนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อส่งเสริมการ

แข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ปฏิรูปใน 4 ประเด็น
ประกอบด้วย (1) ปฏิรูประบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงไม้โตเร็ว
สำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล เพื่อสร้างความมั่นคงระบบไฟฟ้า สร้าง
พืชเศรษฐกิจใหม่ และสนับสนุนการเพิ่มรายได้กับชุมชน โดยในปี
2561 จะบูรณาการข้อมูลไม้โตเร็ว กำหนดพื้นที่ปลูก และปี 2562
จะสนับสนุนตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตเชื้อเพลิง กำหนดมาตรฐาน
และราคากลางของเชื้อเพลิง (2) ส่งเสริมการนำขยะไปเป็น
เชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า แก้ปัญหาด้านขยะและสนับสนุนการเพิ่ม



แนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 4

1. พัฒนาอุตสาหกรรม แปรรูปพลาสติก และเคมีภัณฑ์

- ✓ ให้มีผู้ประกอบการรายใหญ่ รองรับ New S-Curve
- ✓ สนับสนุนการใช้ Local content
- ✓ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา
- ✓ สนับสนุนการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน
- ✓ บริหารจัดการ Reuse & Recycle พลาสติก
ครบวงจร

2. พัฒนาอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีระยะที่ 4 ในพื้นที่ชายฝั่ง ทะเลตะวันออก

- ✓ สนับสนุนการลงทุนโรงงานปิโตรเคมีขั้นต้น/
โรงกลั่นที่ผลิตวัตถุดิบ
- ✓ ขยายโครงสร้างพื้นฐาน/จัดเตรียมพื้นที่
- ✓ พัฒนาและเตรียมความพร้อมบุคลากร
- ✓ จัดสรรงบประมาณสู่การพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น

3. กำหนดพื้นที่ใหม่ สำหรับการพัฒนา อุตสาหกรรม ปิโตรเคมีระยะยาว

- ✓ สร้างการมีส่วนร่วม รับรู้ ยอมรับ ของคนในพื้นที่
- ✓ จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีใน
พื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพ
- ✓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึง
โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

รายได้กับชุมชน ส่งเสริมให้มีกฎหมายบังคับใช้วิธีการแยกขยะ
การขนส่งการจัดเก็บ (3) ส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรี
มีการจัดตั้ง One Stop Service ขออนุญาตติดตั้งโซลาร์รูฟเพื่อ
อำนวยความสะดวกในการติดตั้งโซลาร์รูฟที่ลดขั้นตอน เวลา
ค่าใช้จ่ายได้มากกว่าปัจจุบัน และ (4) ปฏิรูปโครงสร้างการใช้
พลังงานภาคขนส่งเพื่อสร้างกรอบและโครงสร้างการใช้พลังงาน
ภาคขนส่งที่เหมาะสมกับประเทศ อันนำไปสู่การกำหนดนโยบาย
ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านเกษตร การลงทุนอุตสาหกรรมเชื้อเพลิง
ชีวภาพโรงกลั่น และยานยนต์





ด้านที่ 5 อนุรักษ์และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนพลังงานของประเทศ ปฏิรูปใน 3 ประเด็น คือ (1) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในกลุ่มอุตสาหกรรม (2) การใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code: BEC) และ (3) การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรม และเพื่อลดการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรม และอาคารภาครัฐ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ด้านที่ 6 กำหนดทิศทางการพัฒนา การลงทุน และการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศ ปฏิรูปใน 2 ประเด็น เช่น (1) ส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย เพื่อให้เกิดการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว มีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่ครอบคลุมทั้งด้านกฎหมาย นโยบาย มาตรการ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาเทคโนโลยี (Reverse Engineering) ที่ชัดเจน พร้อมทั้งปรับปรุงแผนด้านพลังงานและจัดหาพลังงานให้มีความสอดคล้องกัน และ (2) ส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงาน โดยกำหนดกลไกเพื่อบูรณาการการขับเคลื่อนในรูปแบบคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) เพื่อศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการลงทุน กำหนดแผนการนำมาใช้ในระบบสายส่งในภาคพลังงานภายใน 1 ปี อันเป็นการส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของประเทศ เพื่อให้การผลิตและการใช้พลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน





ปัจจัยแห่งความสำเร็จ: เสริมความรู้ สร้างความเชื่อมั่น บุคลากร และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

จากปัญหาความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจต่อการดำเนินนโยบายและการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานก่อให้เกิดผลกระทบที่สร้างความเสียหายต่อประเทศชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจและความแตกแยกทางสังคม หลักการและแนวคิดการจัดทำแผนการปฏิรูปฯ ในฉบับนี้ จึงกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาประเทศด้านพลังงาน ครั้งสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่ (1) พัฒนาบนฐานสิทธิมนุษยชนเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (Right-based Approach to Participation) และ (2) บุคลากรการพัฒนาตั้งแต่ระดับชุมชนและการพัฒนาตามศักยภาพเชิงพื้นที่ (Community and Area-Based Approach) **สะท้อนได้จากแนวคิดที่กำหนดให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านพลังงาน การปรับปรุงการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชุมชนและท้องถิ่น พร้อมทั้งจัดตั้งกลไกที่ภาคประชาชน**

สามารถให้ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ
อย่างเป็นทางการ และกำหนด
นโยบายเพื่อสร้างธรรมาภิบาล
ในภาครัฐ โดยมีข้อเสนอการ
ปฏิรูปที่สำคัญ อาทิ การลด
ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน
ในการเป็นคณะกรรมการ



ของรัฐวิสาหกิจที่กำกับดูแล การแย่งงานกำกับออกจาก การปฏิบัติ การส่งเสริมให้ชุมชนและครัวเรือนสามารถเป็น ผู้ผลิตพลังงานทดแทนได้เอง การจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิต ไฟฟ้าของประเทศ (Power Development Plan: PDP) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการพลังงานรายภาคที่เหมาะสม การ ให้ระดับท้องถิ่นเสนอพื้นที่เพื่อสร้างโรงไฟฟ้า และการดำเนิน งานภายใต้ภาคีเครือข่ายองค์กรเพื่อความโปร่งใสในอุตสาหกรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (The Extractive Industries Transparency Initiative: EITI) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ ส่งเสริมด้านความโปร่งใส และการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีความรับผิดชอบเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นกลไกใน การตรวจสอบของภาคประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้ การเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วน การสร้างความเชื่อมั่นในนโยบายรัฐ (Trust in Government) จะนำมาสู่การลดความขัดแย้งในสังคม และก่อให้เกิดความ ร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ให้ประสบความสำเร็จ และทำให้ภาคพลังงานเป็นรากฐานของเศรษฐกิจไทยอย่างมั่นคง และยั่งยืนในที่สุด

การปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ

“

ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในปัจจุบันสืบเนื่องมาจากการที่กลไกภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และรัฐขาดการวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบการทุจริตที่เข้มงวด เด็ดขาด นอกจากนี้ มาตรการที่บังคับใช้ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง กระบวนการลงโทษผู้กระทำความผิดใช้ระยะเวลานาน ลำช้า ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวที่จะกระทำความผิดด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการ ด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ต่อต้านการทุจริตและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด การยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรม เสมอภาค และมีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้กลไกภาครัฐปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและประเทศไทยปลอดทุจริต โดยมีเป้าหมาย คือ ในปี 2579 ประเทศไทยมีระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) อยู่ใน 20 อันดับแรกของโลก

”



นายปานเทพ กล้านรงค์ธำณ

ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ

ด้านการป้องปราม

ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐ
เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบ



การบริหารงานบุคคลเป็นระบบคุณธรรม

สร้างมาตรการในการสืบหาและกำกับดูแล
การเคลื่อนย้ายเงินข้ามพรมแดนและ
การเปลี่ยนมือของตราสาร

ให้ทุกภาคส่วนมีการตรวจสอบ
ฐานะทางการเงินรายบุคคล
และผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วย
ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ



สร้างการรับรู้และจิตสำนึก
สร้างนิสัยไม่โกงและ
ไม่ยอมให้ผู้อื่นโกง

ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง



กฎหมายรองรับการรวมตัวของ
ประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริต
ภายใน 2 ปี



มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึง
และตรวจสอบได้

ด้านการบริหารจัดการ



ปรับปรุงกลไกการประสานงาน
พัฒนากระบวนการขับเคลื่อน
นโยบายและยุทธศาสตร์



จัดตั้งสถาบันการสร้างเสริม
สมรรถนะด้านการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต



พัฒนาความร่วมมือ
ระหว่างประเทศ

ด้านการปราบปราม



คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถแจ้งแต่งตั้ง/ถอดถอน เมื่อหัวหน้า
หรือหน่วยงานละเลยละเว้นกระทำความผิดกฎหมายโดยเจตนา



พนักงานสืบสวนสอบสวน เฝ้าระวัง และแจ้งเบาะแส



ออกแบบกระบวนการบริหารคดีใหม่

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐควรถูกจับวินัย

เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริต

และประพฤติมิชอบของทุกหน่วยงาน

เร่งรัดนำทรัพย์สินจากการกระทำผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน







จากที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบจึงได้กำหนดผลอันพึงประสงค์ในการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบไว้ 6 ข้อ ดังนี้ (1) **ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ** รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด โดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสดด้วย (2) **ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน** โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) สุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง



ต่อต้านคอร์รัปชัน
ACT NOW : ร่วมกันสู้ กอบกู้อนาคต

(3) **ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้** และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ (4) **ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด** (5) **ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน** (ไต่สวน ชี้มูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรม เสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต ตลอดจนเร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม (6) **ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต** ประพฤติมิชอบในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการฯ จึงได้กำหนดประเด็นการปฏิรูปออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก (2) ด้านการป้องกันปราบปราม ประกอบด้วย 12 กลยุทธ์หลัก (3) ด้านการปราบปราม ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์หลัก และ (4) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก

ทั้งนี้ ในระยะแรกของการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศฯ คณะกรรมการฯ ได้กำหนดกิจกรรมที่สำคัญและเร่งด่วนที่จะต้องนำมาขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วไว้ 3 เรื่อง ได้แก่ (1) **การยกระดับการดำเนินการทางวินัย ปกครอง** ด้วยการสร้างระบบรับเรื่องร้องเรียน (รับเรื่อง ส่งเรื่อง ติดตาม เปิดเผยความคืบหน้า) โดยจะต้องจัดวางระบบสื่อสารสาธารณะที่มีความเชื่อถือได้สูง โดยการเปิดรับแจ้งเบาะแสจากบุคคลทั่วไป และมีระบบสัญญาณผ่านสำหรับเครือข่ายที่จัดแจ้ง รวมทั้งมีการจัดทำแบบรายงานข้อมูลขั้นต้นของการแจ้งเบาะแสดการทุจริตประพฤติมิชอบ





(2) การให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดวิธีการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและการดำเนินการด้านจริยธรรมและวินัยที่มีมาตรฐานเดียวกัน และให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐอื่นปฏิบัติงานร่วมกับสำนักงาน ก.พ. เพื่อกำหนดมาตรการทางวินัยสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐอื่น (3) การรณรงค์ให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม ช่วยกันเฝ้าระวังต่อต้านการทุจริต โดยเร่งรัดให้มีดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ เรื่องร้องเรียน การให้บริการประชาชน รวบรวม และเปิดเผยข้อมูลการร้องเรียน ความพึงพอใจและความโปร่งใสของการให้บริการของหน่วยงานรัฐให้ประชาชน สามารถสะท้อนความเห็นเกี่ยวกับบริการที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ ด้วยการรวบรวมเรื่องร้องเรียนของประชาชนจากเครื่องมือการป้องกันทุจริตที่มีอยู่ โดยจัดทำโครงการ Citizen Feedback และนำมาเปิดเผยเพื่อให้มีการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ



ในการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการร่วมกันสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแสการทุจริต และร่วมตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ซึ่งรัฐจะต้องส่งเสริมและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการสร้างระบบรับเรื่องร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาและตรวจสอบการดำเนินงาน โดยอาจนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินการ ทั้งนี้ รัฐจะต้องกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย และเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบแล้ว รัฐจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร็ว หรือหากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมทุจริตประพฤติมิชอบ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ โดยบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว





นอกจากนี้ รัฐจะต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ สร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ รวมทั้ง**สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้นในสังคม** และจะต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง รวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากการแทรกแซงจากภายนอกด้วย

ด้วยเหตุที่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้นเป็นปัญหาสำคัญซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน และมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้กลไกการลดปัญหา การควบคุมปัญหา และการเฝ้าระวังปัญหา ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และยั่งยืน ดังนั้น การดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้นจะประสบผลสำเร็จและเห็นผลเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ หากได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันผลักดันและบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**ภาคประชาชนที่จะเข้ามาร่วมกันช่วยกันเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และกระตุ้นติดตามการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ** มิให้ดำเนินการใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและไม่อยู่ภายใต้กรอบธรรมาภิบาล



การปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา

“

นับเป็นระยะเวลา 18 ปี ตั้งแต่ปี 2542 หลังจากได้มีการปฏิรูปการศึกษา และได้พยายามแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา แต่สถานการณ์ในปัจจุบันทำให้เห็นว่าการปฏิรูปที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งโลกเปลี่ยนแปลงและก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่หากเราปฏิรูปได้สำเร็จ ประเทศจะมีการพัฒนาในหลายด้านและหลากหลายมิติ ประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือการจะเป็นไทยแลนด์ 4.0 ได้นั้น ต้องอาศัยรากฐานชีวิตของประชากรในประเทศกับการมีส่วนร่วม ทำอย่างไรให้รากฐานชีวิตของประชากรดีมีคุณภาพ คำตอบทั้งหมด คือ ต้องปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ทำงานอย่างลงลึก ทุกรายละเอียดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสถานการณ์ของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นปัญหารุนแรงที่ต้องรีบแก้ไข จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กไทยค่อนข้างต่ำ ไม่สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ อีกทั้งผู้จบการศึกษายังเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ ทำให้บัณฑิตที่จบออกไปว่างงานเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังพบว่าโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนตามชายขอบ มีความเหลื่อมล้ำกันสูงมาก แม้ว่าจะใช้งบประมาณด้านการศึกษาเป็นจำนวนมากแต่ก็ไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ จึงมีเป้าหมายสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2) ยกระดับคุณภาพของการศึกษา 3) สร้างความเป็นเลิศและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ 4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และสร้างเสริมธรรมาภิบาล

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการในการออกกฎหมายที่จำเป็นหลายฉบับ รวมทั้งการยกย่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย พร้อมกันนี้ได้มีแผนงานอันเป็นส่วนประกอบของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไปอีกหลายแผนงาน

”

ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา
ประธานกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

ด้านการศึกษา

ปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของ
ประเทศผ่านการตราพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่



ปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้าน
การศึกษาในเนื้อหาที่ขัดหรือแย้ง
กับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่



ศึกษาและปรับโครงสร้างองค์กรของ
กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงาน
ของรัฐอย่างเหมาะสม

กลไกและระบบการผลิต คัดกรองและ
พัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์



ได้คนดี คนเก่ง มีจิตวิญญาณความเป็นครูและใช้เทคโนโลยี
เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

กระจายครูที่มีคุณภาพสู่พื้นที่ที่มีความขาดแคลน
และมีระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการบริหารงานบุคคล



เปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนา
อย่างต่อเนื่องและเท่าเทียม

การให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา
ก่อนเข้ารับการศึกษาก่อนวัยเรียน

สนับสนุนและอุดหนุนเงิน
ด้านการศึกษาที่เหมาะสม

ครูและบุคลากรด้านการพัฒนาเด็ก
มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม

จัดสิทธิประโยชน์ ให้ครอบครัวรวมถึง
ความพร้อมในการเป็นพ่อแม่
การดูแลและพัฒนาลูก

พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสมตามวัย
ตามความถนัดและศักยภาพ

มีระบบฐานข้อมูล
ด้านการศึกษาของเด็กเล็ก
ต่อเนื่องจนถึงระดับอุดมศึกษา

พัฒนากลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส
อย่างทั่วถึง เท่าเทียม ได้มาตรฐาน

ปรับโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุ
เป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน



มีระบบการประเมินผลที่สนับสนุน
การบริหารการกำกับดูแลและ
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา



จัดระบบสารสนเทศ
เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้ปกครอง
ในการเลือกสถานศึกษา



ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง



สถานศึกษามีระบบการบริหาร
ที่โปร่งใสและมีธรรมาภิบาล

จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน
สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัด



ผู้เรียนอาชีวศึกษามีสมรรถนะวิชาชีพ
ระดับสูง ตอบสนองความต้องการ
ของประเทศได้

เพิ่มโอกาสเข้าถึงแหล่งความรู้
คุณภาพสูงอย่างเท่าเทียม

นักเรียนได้รับทางเลือกในการเข้าศึกษาใน
หลักสูตรการเรียนการสอนแบบ
Competency-based ให้ได้เรียนตาม
ความถนัดและความสนใจ

ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการประกันโอกาส
ทางการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ
และความถนัดของตน

เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพ
และประสิทธิภาพของครู

จัดการศึกษาฟรีแก่เด็กเล็ก
เด็กก่อนวัยเรียนและ
ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์

การจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการ
ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์

สู่เส้นชัย... ปฏิรูป การศึกษาไทย

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

สถานการณ์ภายนอกเปลี่ยนแปลงไปมากและ
การศึกษาของไทยปรับไม่ทัน เช่น ความก้าวหน้าด้าน
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผล
ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก
การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การเข้าสู่สังคมสูงวัย
ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอันมาก
จนประชากรต้องสร้างสมทักษะใหม่ ๆ จึงจะสามารถมีชีวิตที่ดีได้
เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 กำลังคนที่ต้องการ
จึงมีองค์ประกอบ 4.0 ด้วย สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงใน
ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงมากขึ้น แนวโน้ม
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ไม่มีวันหยุดนิ่งกว่ากัน เกิดความขัดแย้ง
และความรุนแรงในสังคม

สถานการณ์ภายในระบบการศึกษาเป็นปัญหารุนแรง
ที่ต้องแก้ไข โดยสามารถสรุปเป็น 4 ปัญหาหลัก ได้แก่ (1)
ผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาไทยต่ำ โดยคุณภาพของผู้ผ่านการ
ศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ดังเห็นได้จากผลการสอบการศึกษา
ขั้นพื้นฐานต่ำมาก ผู้จบการศึกษามหาวิทยาลัยยังเป็นแรงงาน
ไร้ฝีมือ ผู้ที่จบอาชีวศึกษามีทักษะไม่เพียงพอในการทำงาน
อาชีพ บัณฑิตที่จบอุดมศึกษาไม่พร้อมที่จะทำงานเป็น
นักวิชาชีพ มีผลให้ประชาชนและบัณฑิตว่างงานจำนวนมาก
(2) ผู้ผ่านการเรียนในระบบการศึกษาด้อยคุณภาพจน
ไม่สามารถแข่งขันในวงการแข่งขันนานาชาติได้ และทำให้ความ
สามารถในการแข่งขันของชาติอยู่ในระดับต่ำ ผลการประเมินผล
นักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) แสดงว่าคนไทยที่ได้รับการ
ศึกษามีความสามารถต่ำกว่าประเทศอื่นอย่างมากตลอด
15 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
และการอ่าน เมื่อเปรียบเทียบผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์และได้รับ
การอ้างอิงของประเทศในอาเซียนพบว่า มาเลเซียซึ่งต่ำกว่าไทย
มาแต่เดิมกลับแซงไทยไปตั้งแต่ พ.ศ.2551





(3) **สภาพสถานศึกษา** ปัจจัยทางการศึกษาและสมรรถนะในการจัดการศึกษาในส่วนต่าง ๆ ของระบบแตกต่างกันมาก จนเป็นเหตุให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างมาก โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนลักษณะพิเศษในส่วนกลางและเมืองใหญ่สร้างคุณภาพการศึกษาได้แตกต่างอย่างมากกับโรงเรียนส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นห่างไกล จนเป็นผลให้คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในโรงเรียนจำนวนมากมีผลการศึกษาดำ ส่งผลต่อเนื่องไปยังคุณภาพชีวิต โอกาสการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และคุณภาพงานอาชีพในอนาคตเป็นกับดักสำหรับผู้ด้อยโอกาสในสังคม (4) **ระบบการศึกษา** **ด้อยประสิทธิภาพและด้อยธรรมาภิบาล** แม้ประเทศไทยจะใช้จ่ายเงินในการศึกษาไม่น้อย งบประมาณด้านการศึกษากว่าร้อยละ 20 ของงบประมาณแผ่นดิน แต่ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากระบบการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ทั้งยังหาผู้รับผิดชอบสำหรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้



ประเทศไทยประกอบด้วยความหลากหลายแตกต่างในภูมิสังคมอย่างมาก อันจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาที่มีความหลากหลายยืดหยุ่น แต่การบริหารจัดการ เน้นการรวมศูนย์แบบบริหารด้วยการสั่งการบนลงล่าง กำหนดแนวทางและวิธีการแบบเดียวกันทั้งประเทศ ทำให้ได้ผลไม่ดีในการปฏิบัติ และจำกัดความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติ ในระดับพื้นที่และสถานศึกษา ทั้ง ๆ ที่ได้มีข้อมูลหมายเหตุให้

เกิดการกระจายอำนาจและเอื้อความหลากหลายในการปฏิบัติได้ แต่ในสภาพความเป็นจริงเกิดขึ้นได้น้อย ระบบบริหารงานบุคคล เน้นความก้าวหน้าทางการงานในระบบบริหาร กระบวนการวิธีการและกฎเกณฑ์เพื่อความเจริญงอกงามทางวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่เอื้อต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างแท้จริง



การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

การปฏิรูปประเทศด้าน การศึกษามีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหา ได้แก่ (1) ลดความเหลื่อมล้ำทาง การศึกษา (2) ยกระดับคุณภาพของ การศึกษา (3) สร้างความเป็นเลิศ และขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ และ (4) ปรับปรุงระบบ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ ทรัพยากร และสร้างเสริมธรรมาภิบาล



เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว คณะกรรมการอิสระ เพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการในการออกกฎหมาย ที่จำเป็น ได้แก่ (1) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อเป็นธรรมนูญกลางของระบบการศึกษาของชาติ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ (2) พระราชบัญญัติ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้แล้ว (3) ร่างพระราชบัญญัติ การอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (4) ร่างพระราชบัญญัติกระทรวง ทบวงกรม (ฉบับที่...) พ.ศ. (ในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา) (5) ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. (6) ร่างพระราชบัญญัติเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. (7) ร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนในกำกับของรัฐ พ.ศ. (8) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียน การสอนแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ.



คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ยังได้พิจารณาประเด็นที่สำคัญ อันเป็นส่วนประกอบของ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไปโดยบรรจุไว้ในแผนการปฏิรูป ประเทศด้านการศึกษา 7 ประเด็นดังนี้ (1) การปฏิรูประบบการศึกษา และการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (2) การปฏิรูป การพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน (3) การปฏิรูปเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (4) การปฏิรูปกลไกและระบบ การผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ (5) การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการ เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (6) การปรับโครงสร้างของหน่วยงาน ในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการ เรียนการสอน และ (7) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดย การพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล



ปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

ในระยะ 20 ปีของยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาจะบรรลุเป้าหมายในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายคือ การยกย่องพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติฉบับใหม่

อุปสรรคต่อการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

อุปสรรคสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปประเทศด้าน การศึกษาไม่บรรลุผล หรือบรรลุผลน้อยกว่าที่ตั้งเป้าหมายคือ การตื่นตัวและความตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหา สำหรับ ผู้ที่รับผิดชอบและสังคมโดยทั่วไป ในการร่วมแรงร่วมใจกัน ตลอดจนความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรจึงจะเป็นผล



ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทาง ปฏิรูปด้านการศึกษาของไทย

สังคมไทยทุกภาคส่วนตื่นขึ้น ตระหนัก หรือตระหนักในสภาพและผล จากปัญหาการศึกษาของไทย ทั้งปรับใจ และปรับพฤติกรรม มาร่วมแรงร่วมใจกัน โดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตลอดจนไม่ดูตาย มุ่งมั่นช่วยกันเฝ้าระวัง ดูแลให้เกิดการปฏิรูปอย่างถูกต้อง



ทุกภาคส่วนร่วมปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

แนวทางที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะสามารถเข้ามามี ส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเพื่อให้การปฏิรูป บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ ประชาสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วม และระดมบทบาทความ ร่วมมือของทุกภาคส่วนของสังคม ให้ตระหนักว่าการพัฒนา ประเทศอย่างเป็นองค์รวมและยั่งยืนได้นั้นจำเป็นต้องเริ่มจาก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะบรรลุผล อย่างเป็นรูปธรรมได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาควิชาเอกชน และภาคประชาชน โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ (1) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ให้ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดให้การ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน (2) สร้างกลไก และโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ปฏิบัติร่วมกัน ตลอดจนจัดทำ แผนงานที่บูรณาการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ (3) สร้างการ ตรวจสอบและติดตามผลร่วมกันของทุกภาคส่วน



ช่องทางติดตาม ความก้าวหน้าการปฏิรูปประเทศ

ติดตามความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจและสังคม
ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ

จาก **สภาพัฒน์**

ได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านมือถือของคุณ
ได้แล้ววันนี้ เพียงแอดมาที่กลุ่ม

“สภาพัฒน์ Update”

ID @nesdb-news

หรือ

สแกน QR Code

Scan now!

เชิญร่วมกลุ่มได้เลยนะคะ

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ



เพจยุทธศาสตร์ชาติ

[www.facebook.com/ยุทธศาสตร์
ชาติ-20-ปี-238362416691496](https://www.facebook.com/ยุทธศาสตร์ชาติ-20-ปี-238362416691496)



เพจร่วมปฏิรูปประเทศ

[www.facebook.com/ร่วมปฏิรูป
ประเทศ-1656871104331436](https://www.facebook.com/ร่วมปฏิรูปประเทศ-1656871104331436)



เพจสภาพัฒน์

www.facebook.com/NesdbPr



Youtube playlist ยุทธศาสตร์ชาติ
และการปฏิรูปประเทศ

[www.youtube.com/watch?v=4Qb
vMkg0szc&list=PLGUbtU_SXkc
faljhYpFmjDJifYCRZL3](https://www.youtube.com/watch?v=4QbvMkg0szc&list=PLGUbtU_SXkcfaljhYpFmjDJifYCRZL3)



เพจสร้างไทยไปด้วยกัน

[www.facebook.com/Reform
Together](https://www.facebook.com/ReformTogether)



Youtube สภาพัฒน์

www.youtube.com/user/NESDBtube



อัลบั้ม Infographics ปฏิรูปประเทศ

[www.facebook.com/media/
set/?set=a.2184878731530668&
type=1&l=60a9a04dc2](https://www.facebook.com/media/set/?set=a.2184878731530668&type=1&l=60a9a04dc2)



สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

โทรศัพท์ 0 2628 2847 โทรสาร 0 2628 2846 Email : pr@nesdb.go.th

www.nesdb.go.th

ส่วนภูมิภาค

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง

88/38 หมู่ที่ 4 ตำบลลาดบัวหลวง

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0 2526 7074-5 โทรสาร 0 2526 2467

E-mail : CESO-Group@nesdb.go.th

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

119/157 หมู่ที่ 14 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 0 4323 6784 โทรสาร 0 4323 9912

E-mail : NEESO-Group@nesdb.go.th

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ

ศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์ 0 5311 2689-92 โทรสาร 0 5311 2693

E-mail : NESO-Group@nesdb.go.th

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้

170/8 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขาขนาวง

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

โทรศัพท์ 0 7431 2702 โทรสาร 0 7431 1594

E-mail : SESO-Group@nesdb.go.th